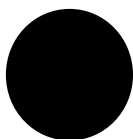

ACHILLE
 CAMPANILE
ZA VŠECHNO
MŮŽE KAPITÁN

ACHILLE CAMPANILE

Italský humorista (1900-1977), dlouho byl považován pouze za duchaplného a zábavného výstředníka; teprve v sedmdesátých letech objevila italská kritika originalitu a modernost jeho díla. Jeho fantazii a vtip rozpoutává fráze, ustrnulé klišé či jiný stereotyp literární či společenský, Campanile s gustem obrací jejich mechaničnost v bláznivý kolotoč grotesek. Je autorem divadelních her, z nichž nejznámější je Vynálezce koně (L'inventore del cavallo), románů, například Chudák Piero (Il povero Piero), Jestli mi měsíc přinese štěstí (Se la luna mi porta fortuna) nebo Za všechno může kapitán (Agosto, moglie mia, non ti conosco, doslova V srpnu tě neznám, manželko má), povídek a causerií, z nichž Konverzační příručka (Manuale di conversazione) byla roku 1973 odměněna Cenou Viareggia.

ZA VŠECHNO MŮŽE KAPITÁN

**ACHILLE
CAMPANILE
ODEON**

Přeložil
Zdeněk Digrin

© 1930,1959
Achille Campanile

Připisuji Vám, milý Gaetano a Pinuccio.

Ještě jste ani nebyli na světě, když poprvé vyšel tenhle román o lásce a o moři

(vždyť je to už přes čtyřicet let!).

Dnes, v novém vydání, ho dodatečně připisuji vám

a s vámi trochu i mladé generaci, která ho nezná,

aby vám z něho zazněla ozvěna světa, který se zdá

už tak vzdálený a který se ve vzpomínkách zabarvuje

skoro šťastnými barvami.

„Synáčku!“

„Tati?“

„Zdá se mi, že tenhle hotel je pro nás jako stvořený.“

„Právě jsem to měl na jazyku.“

„Čistý. Elegantní. Alespoň zvenčí. Pomějeme se tu královsky. Tak pověz: je ti to manželství vhod?“

„Když je vhod tobě, bude vhod i mně.“

„Ale, synáčku, ženit se přece budeš ty.“

„Já? Myslel jsem, že ty.“

„Synáčku, mluvíme už o tom půl roku, všechno jsme sjednali písemně, měl jsi dokonce v ruce fotografii snoubenky, která ti večer přijede z Ameriky, a pořád jsi nepochopil, kdo je ženich? Nad tebou aby člověk zlomil hůl.“

„Tak to já! To je nádhera! Ukaž mi tu fotografii, ať si ji pořádně prohlídnu.“

„Jen se podívej. Ta je!“

„Kus!“

„Ještě se neznáte, ale to nic neznamená. Na seznámení budete mít času dost. Ažaz. Ne. Ukaž! Tu fotografii schovám u sebe, ty bys ji ještě ztratil. Kam jsi dal kytici?“

„Do kufru.“

„Do kufru?“

„Měl jsem strach, aby se nepomačkala.“

„Synáčku, když mluvíš, radši mlč. Dal jsem tě studovat, tvoje vzdělání mě stálo krvavé tisíce a tohle jsou výsledky.“

Doufejme, že si toho nevěsta před svatbou nevšimne.“

„A co když si všimne potom?“

„Po svatbě uzná, že jsi ideální manžel. Ale před svatbou by tě pustila k vodě.“

„Jakto?“

„Takové jsou ženy. Před svatbou chtějí, aby byl manžel génius. Když si ho vezmou, chtějí, aby byl blbec.“

●

Když Andrea Malpieri a jeho otec Gedeon vstoupili do haly Hlídky na výspě, octli se v tlačenici letních hostů, kteří se nemohli dočkat večeře; před dveřmi ředitelství pobíhal jakýsi svalovec a křičel:

„Mamerte!“

Číšník, jenž postával na chodbě, zčervenál jako paprika a ani se nepohnul. Styděl se za své jméno. A neměl proč. Mamert sice není docela běžné jméno, ale neznamená nic neslušného. Je, jaké je. Leč mladík by byl zaplatil nevím co, kdyby se jmenoval jinak; byl to jeho prastarý sen, a styděl se jako zloděj, když před lidmi někdo jeho jméno vyslovil. Začal se dívat do stropu, aby si lidé mysleli, že to platí jinému. Marná opatrnost, protože kdekdo dávno věděl, že se jmenuje Mamert a že mezi Palermem a Le Havrem je jediný Mamert, alespoň od té doby, co druhý Mamert – bláhový stařec – zemřel na srdeční mrtvici, sklácen do hrobu tímto jménem. Číšník z Hlídky na výspě byl svým jménem přímo slavný. Když šel po ulici, lidé ho ukazovali svým přátelům a s rukou před ústy šeptali: „Vidíš ho? Jmenuje se Mamert!“

„Neříkej!“ vykřikovali přátelé.

Pobíhající svalovec zařval:

„Dobytku!“

„Přejete si?“ odpověděl Mamert a vřítíl se do sálu.

Když spatřil nové příchozí, rozpjal ruce a řekl:

„Och!“

Andrea, uveden v omyl jeho širokým gestem, vroucně vpadl do jeho náruče.

„Ale,“ řekl otec, celý poděšený, „co je to za něžnosti?“

„Viděl jsem, že mě vítá s otevřenou náručí,“ vysvětloval mladík, „a myslel jsem, že mě chce obejmout.“

Otec si vjel rukama do vlasů.

„Syn! Tohle je můj syn!“ hořekoval. „Objímá se s kdejakým číšníkem!“

„Opravdu,“ řekl Mamert, „nikdy bych si nedovolil objímat mladého pána. Chtěl jsem jen říct: Och, kolik tu dneska máme lidí!“

„Mohl bych si promluvit s majitelem?“ zeptal se Gedeon.

Mamert upadl do rozpaků:

„Pán,“ koktal, celý červený, „pán tu zrovna není.“

„Je tu,“ zařval svalovec, který stále nervózně pobíhal, „je tu, jenže někam zalez.“

●

Skutečně, rytíř Afragola, majitel Hlídky na výspě, se zavřel na klíč v Ředitelství. Zavínily to včerejší bifteky. Z jistého hlediska nebyl právě ideálním hoteliérem. Vyprávěly se o něm hrůzostrašné věci. Například jednou v létě strávil kdosi v Hlídce na výspě čtrnáct dní, pak odejel a vrátil se až napřesrok. Rytíř Afragola mu započítal do účtu celou zimu, že prý si nechal v pokoji límeček, takže se ředitelství domnívalo, že si host přeje pokoje rezervovat. Pokud to někoho zajímá, můžeme dodat, že obětí tohoto triku byl právě nervózně pobíhající svalovec.

„Tak tedy,“ řekl Gedeon číšníkovi ztlumeným hlasem, „musím mluvit s vámi.“

Odvedl si ho stranou:

„Máte volné pokoje?“

Mamert se podezíravě ohlédl.

„Máme,“ zašeptal.

„Potřeboval bych čtyři,“ dodal Gedeon, „v prvním poschodí a s vyhlídkou na moře.“

„Bohužel,“ řekl číšník, „pokoje v prvním poschodí jsou už zadane téměř pánům.“

Ukázal na svalovce a pět neklidných mladíků. Gedeon přistoupil ke skupině:

„Nepochybuji, že pánové budou tak laskaví a odstoupí mi...“

„Co?“

„Svoje pokoje.“

„Ani ve snu,“ odsekl jeden mladík a probodl ho pohledem.

„Jestli si myslíte, že mě zastrašíte,“ vykřikl Gedeon, „jste na omylu!“

„Kdybyste věděl,“ opáčil druhý, „kdo vlastně jsem, mluvil byste jinak“

„To jsem tedy zvědav.“

„Měl byste vědět, že jsem slavný. Mne zná kdekdo. Kdoví kolikrát jste viděl mou fotografii v ilustrovaných časopisech.“

Gedeon si ho prohlížel.

„Radši mi to vysvětlíte.“

„To jste ještě neviděl obrázek herkulovského granátníka, který zvedne hlaveň děla a pět vojáků najednou?“ odpověděl mladík. „Děláme to pro časopisy.“

„Hrome, to je ale síla!“ vykřikl Andrea s očima plnými obdivu.

„Novináři,“ zašeptal Gedeon, „dál od toho! S novináři si radši nic nezačínat.“

Spěšně se vzdálil.

Ostatní letní hosté blahopřáli mladíkovi, který se uspokojeně rozhlížel a ptal se:

„Že jsem mu vytřel zrak, když jsem řekl, že pózuju ve skupině herkulovského granátníka?“

„Proč?“ zeptala se zklamaně jedna paní, „není to snad pravda?“

„Pravda pravdoucí,“ odpověděl.

„Ačkoliv,“ poznamenala paní, když si ho pozorně prohlédla lorňonem, „ani na to nevypadáte, soudě podle vaší postavy.“

Mladík byl pápěra.

„Já přece nejsem herkules,“ vysvětloval, „to není moje role. Já jsem jeden z pěti vojínů, co herkulovský granátník drží na rukou s hlavní děla.“

„Ach!“ vykřikl Gedeon a znovu se k němu přiblížil, „proto mi váš obličej nebyl zcela neznámý. Stáváte na levém předloktí, že?“

„Ano.“

Gedeon mu stiskl ruku.

„Těší mě, že vás poznávám,“ řekl; „už dlouho jsem po tom prahl.“

Mladík se uklonil. Pak ukázal na pobíhajícího svalovce s vysvětlením:

„Herkulovský granátník je on. A tito pánové,“ dodal a ukázal ostatní mladíky, „to jsou ostatní dělostřelci naší skupiny.“

Stiskli si ruce.

„Nevybylo by nějaké místočko pro mého syna?“ ptal se Gedeon, který právě hledal místo pro Andreu.

„Bohužel,“ odpověděl herkulovský granátník, „všechno je obsazeno. Dokonce vám prozradím, že už to dlouho takhle nepůjde, pět krků a jedna hlaveň, to je nějaké břemeno, už mě to přemáhá.“

„Mně,“ poznamenal Andrea, „mně by stačil kousíček, mohl bych vám sedět na jednom koleně, jestli si dobře vzpomínám, tam ještě nikoho nemáte.“

Herkulovský granátník dal gestem najevo, že na to není ani pomyšlení, alespoň prozatím, a Gedeon ho znovu

požádal o uvolnění pokojů v prvním poschodí.

„Za chvíli,“ vysvětloval, „tady bude parník Estella, z Ameriky přijedou manželé Suaresovi, máme slavit svatbu jejich Cateriny s mým Andreou. Kdybyste mi mohl...“

„Vyloučeno,“ odpověděl herkulovský granátník, „čekáme na manželky, musí tu být každou chvíli, vracejí se z triumfálního turné po Americe. *Veselé plavkyně na elegantní pláži v Miami dovádějí s míčem.* To je jejich specialita.“

„Och!“ vykřikl Gedeon, „to jsou ty slavné krasotinky?“

„Už dlouhá léta zastávají se ctí tento důležitý úkol, který jim získal věhlas,“ odpověděl herkulovský granátník „A teď se s pocitem dobře vykonané práce vracejí domů; také Estellou.“

„Tu loď,“ řekla jedna dáma, čekající v davu hostí na znamení k obědu, „vyhlíží mnoho nedočkavých očí, protože na ní má přijet také Lanzillo.“

„Ten proslulý svůdce?“ zeptal se Gedeon a jeho tvář se zachmuřila.

„Osobně!“ vykřikla slečna se zrzavými vlasy a s pihovatým obličejem a zatleskala.

Mladík, který seděl vedle ní, ji zdrtil pohledem.

„Netěšíš se sama!“ řekl ledově, „na Estellu dychtivě čekají všechny místní dívky, protože se na břeh vyhrne i horda námořníků.“

„Máte pravdu,“ řekl herkulovský granátník, „v kolik hodin loď přistane?“

„Myslím, že ve dvacet hodin pět minut,“ odpověděl Gedeon; „ostatně, to hned zjistíme.“

Zavolal:

„Mamerte!“

Mamert, jenž právě vcházel, by se byl raději hanbou propadl, když slyšel, že ho volají jménem. Začal si hvízdát.

„Pitomče!“ zařval na něho herkulovský granátník

„Račte si přát?“

„Dnešní noviny,“ poručil Gedeon.

„Jediná věc, která se tu dostane čerstvá,“ poznamenal trpce herkulovský granátník.

Sotvaže Gedeon otevřel noviny, vydral se mu z hrudi výkřik

„Co je?“ ptali se všichni znepokojeně.

„Co je?“ řekl Malpieri a zmíтал listem v ruce, „tyhle noviny jsou staré.“

„Promiňte, pane,“ řekl Mamert důstojně. „Jsou z 27. srpna 1930 a dnes máme 27. srpna 1930.“

Gedeon výtisk bedlivě přezkoumal, prohlédl datum, přelétl očima text, pak znovu zkontroloval datum a zabručel:

„To mi nejde na rozum.“

Noviny šly z ruky do ruky.

„Zvláštní,“ řekl mladík z pravé ruky, „zprávy jsou prastaré, ale datum dnešní.“

Herkulovský granátník porovnával text a datum s výrazem nechápavého úžasu. Nakonec zakřičel a zasakroval.

„Co to vyvádíš?“ osopil se na Mamerta, „to jsou noviny z 27. srpna před Kristem!“

Mrštíł noviny číšníkovi do tváře a Mamert pokořeně zakoktal: „Promiňte, nemějte mi to za zlé, vidím datum 27. srpna 1930 a nenapadlo mě...“

„Nevidíš, že tam stojí př. Kr. hned za datem? Nepozoro!“

●

Zatímco se Mamert zkroušeně vytrácel, obrátil se herkulovský granátník na Gedeona.

„Takhle to nejde dál! V tomhle penziónu to už není k vydržení! Podívejte se a řekněte sám, přečtete si tohle!“

Vytáhl z kapsy prospekt podniku a strčil ho starému pánovi před oči. Stálo tam černé na bílém: koupele, pisárna, znamenitá kuchyně atd, atd. a dále „roh“.

„Víte, co to slovo znamená?“ zeptal se.

Gedeon si sundal cvikr, který si ke čtení nasadil, a podíval se na herkulovského granátníka.

„Snad,“ vzdychl, „snad tím myslí, že penzión stojí na rohu. I když nechápu,“ dodal po pauze, „co je to za přednost, že penzión stojí na rohu.“

Po chvíli zamyšlení pokračoval:

„Ledaže by to byla zvláštní svědomitost, majitel chce hosty předem varovat, že kolem penziónu bude rušno. Roh bude znamenat křižovatku dvou ulic. Majitel tím chtěl asi naznačit, že je tu méně klidu, ale na druhé straně mají zase hosté na všechny strany blíž.“

Herkulovský granátník ho nechal mluvit a pohlížel na něho soucitně.

Nakonec zvolal:

„Ne, drahý pane, ten roh znamená lesní roh. V penziónu nemají piano a majitel tím oznamuje, že pro milovníky hudby je k dispozici lesní roh.“

„Báječný nápad,“ zvolal Gedeon.

Andrea zčervenál ve tváři.

„Tati,“ řekl, „doufám, že nemáš v úmyslu troubit na lesní roh.“

„No právě,“ zajásal Gedeon, „chtěl bych zatroubit fanfáru, až bude Estella vjíždět do přístavu.“

Herkulovský granátník se zašklebil:

„To se vám nepodaří.“

„Proč?“ zeptal se Gedeon a bylo vidět, že je tou pochybností dotčen.

„Proč?“ odpověděl granátník s potlačovaným hněvem, „proč? A budete mi věřit, když vám řeknu, že jsem v tomhle zatraceném hotelu čtrnáct dní a ještě jsem si ani

jednou nezatroubil?“

„To víte,“ poznamenal Gedeon, „obtížný nástroj.“

„O to vůbec nejde,“ odpověděl mu silák se vzrůstajícím rozčilením. „Inzerují roh, ale není k dispozici, tady si nezatroubíte. Zamluven! Zabaven! Jeden strážník na něj má monopol, sedí na něm, jmenuje se Gianni Gianni, troubí si pořád sám, odnesl si roh do pokoje, dědek nestydatá; říká, že ho nedá z ruky, aby se od někoho nenakazil. Slyšíte ho? Slyšíte?“

Všichni začali pozorně naslouchat. Z nejvyššího poschodí penzionu se ozýval hrůzostrašný hlahol.

„Ale já,“ pokračoval herkulovský granátník zvýšeným hlasem, „já jsem dal hoteliérovi ultimátum. Troubu, nebo k soudu!“

„Je to vaše svaté právo!“ potvrdil Gedeon.

Granátník praštil pěstí do stolu a dodal:

„Tady si může zatroubit každý, a jestli se někdo nechá odstrčit, jeho věc. Já platím,“ uzavřel vřískavě, „tak si budu foukat.“

Ale hněvivý herkules nedohorlil, neboť Mamert roznesl na prostřené zahradní stoly několik mis s čímsi záhadným, a jako vždy v hodině podávání jídla řekl slavnostně: „Je prostřeno, přeji panstvu dobré chutnání.“

Hosté byli většinou lidé veselí a měli smysl pro černý humor, takže se odebrali do zahrady a v příjemné konverzaci zaujali svá místa. Rytíř Afragola napjatě sledoval tváře strážníků z temného okna ředitelství; oddechl si, když neslyšel žádné protesty. Špehýrkou strčil hlavu do kuchyně a řekl:

„Dopadlo to dobře a nic se neděje. Jen odvahu! Začněte nosit brambory a...“

Ale v té chvíli nadskočil. Zaburácel hlas herkulovského granátníka.

„Mamerte!“

Mamert, červený jako rak, předstíral, že nenáviděné jméno neslyší.

„Tenhle biftek,“ vrčel cholerický atlet, „byl včera hovězí pečeně!“

„Mohu vám odpřisáhnout...“ začal číšník.

„Nic nepřisáhej!“ řval granátník. „To je klamání hostů. Proč jste v tom svém prospektu nenapsali, že vaše bifteky nejsou k jídlu? Našel bych si jiný penzión.“

„Do reklamy se přece takové věci nedávají,“ podotkl Mamert.

Rytíř Afragola si ve svém temném pokojíku hryzl ruce, aby potlačil vzlyky. A herkulovský granátník pokračoval:

„To je konina!“

„Pane,“ řekl pojednou starý pán, který obědval u vedlejšího stolu, „vy nám chcete všem zkazit chuť. Přestanete nebo nepřestanete? Jestli se vám tu nelíbí, přestěhujte se jinam, bude nám potěšením.“

Herkulovský granátník zesinal. Obrátil se ke Gedeonovi a zasykl:

„To je ten trubač: Gianni Gianni! Nedívejte se na něho. Chce mě vyprovokovat...“

Sklonil hlavu do talíře a ani nehlesl. Ale Gianni Gianni – hotový Leonardo da Vinci, jen trochu tlustší, menší, plešatý, bez vousů a o něco mladší – řečnil dál.

„Už půl hodiny nás obtěžuje svými stížnostmi. A každý den vede stejné litanie! Snad by mohl mít trochu ohledu k ostatním strážníkům! Takový šťoura! Taková nevychovanost! Takové...“

Od stolu herkulovského granátníka, jenž se ježil lahvemi minerálky, vykřikl dělostřelec z pravého stehna:

„Nedovedete držet klapáčku? Vy toho napovídáte! Buďte radši zticha! Chceme se najíst v klidu a v pohodě!“

Gianni Gianni zmlkl. Ale mladík, jemuž ve skupině

příslušelo místo na herkulově šíji, řekl kolegovi z pravého stehna:

„Co se do toho pleteš, když mluví starší?“

„Nepoučuj!“ vykřikl mladík z levé paže, „má pravdu.“

„Ty hade!“

„Ty chřestýši!“

„Ty krajto tygrovitá!“

Začaly létat talíře a vmžiku se skupina herkulovského granátníka proměnila v chumel, v němž si podvyživení mladíci vyměňovali názory; nakonec herkulovský granátník sebral všechny do náruče, na bradu si postavil láhev vína, vztyčil se a řekl:

„Účet, teď to srovnáme!“

Prudký závan větru orval listí ze stromů a smetl ubrusy, bylo vidět dva nebo tři blesky a vzápětí se ozval hrom jako výstřel z děla a než by kdo řekl švec, zaplavil zahradu prudký liják.

Nastal úprk. Všichni strážníci prchali pod střechu s talířem v rukou, jen Mamert zůstal venku a zápolil s větrem, aby zachránil, co se zachránit dalo. Vyklepával ubrusy, obracel ošatky na chleba a třepal lahvemi, díval se pod stoly.

„To všechno zbaštili?“ zeptala se žena, která měla sklízet ze stolů. Vystrkovala z kuchyně hlavu s chtivýma očima.

„Všechno,“ zaúpěl číšník. „Do poslední kůrky.“

●

V hale to vypadalo jako ve vojenském ležení. Andrea tiskl nos ke sklu a náramně se bavil pohledem na ulici, která se proměnila v řeku.

„Ještě prší?“ ptal se ho otec.

„Nevím.“

„Jak to, že nevíš, stojíš přece u okna?“

Andrea pokrčil rameny.

„Z nebe se jen leje,“ řekl, „ale nevím co. To prší?“

„A co by to jinak bylo, dítě moje? Radši ať tě nikdo neslyší.“

Znechucený Gedeon zavolal Mamerta.

„Rychle štamprli, potřebuju se napít.“

„Rychle záda,“ zvolal mladík, zvyklý sedat na šíji herkulovského granátníka, „potřebuju se povořit.“

Tohle bylo to jediné, co si dával extra. Mladíček měl do kapsy loktem a spokojil se penzí.

Mamert se už shýbal, ale tu se do lokálu vrátil jako puma na kůži promoklý zřízenec. V nepředstavitelném vzrušení sípal sevřeným hrdlem: „Pusťte, pusťte!“ Doběhl ke dveřím Ředitelství a zuřivě na ně zabušil.

●

Rozhostilo se hluboké ticho.

Zřízenec tloukl ještě silněji.

Za dveřmi žádná známka života.

„Snad se hoteliérovi neudělalo špatně?“ zašeptal kdosi.

Zřízenec začal do dveří kopat, div je nevyrazil. Konečně se za nimi ozval podivný nosový hlas:

„Moment.“

„Pane Afragola, pane Afragola,“ křičel neblahý posel, „katastrofa! Otevřete rychle, proboha!“

Uplynulo několik minut ticha a nevýslovné úzkosti. Konečně se dveře pomalu otevřely a místo pana Afragoly, majitele penzionu, zjevila se k všeobecnému překvapení impozantní postava husarského důstojníka s naježenými kníry, papachou na hlavě a s křivou šavlí po boku. Všichni se uctivě a s úžasem zvedli, protože neměli tušení, že v penzionu bydlí takový potentát.

„Pane,“ řekl důstojník klidně a slavnostně, „jakýpak rytíř Afragola, vůbec ho neznám.“

„Jak to? Přece pan šéf...“ zakoktal zřízenec.

A husar:

„Pan šéf... Was heisst pan šéf?“

„Prostě rytíř Afragola,“ vykřikl posel.

„Neznám, v životě jsem o něm neslyšel,“ odušil husar.

Ale herkulovský granátník postřehl, že cizinec na zřízence nenápadně zamrkal. Okamžitě se na husara vrhl, srazil mu papachu, jedním hmatem utrl dlouhé kníry, nalepené na tylu, a zařval:

„Dost té maškarády!“

Užaslým očím přítomných se zjevila vyděšená tvář pana Afragoly, jenž pod tíží palčivých posměšků sklonil hlavu. Ubožák musel před zlobou svých strážníků skrývat svou totožnost: přestrojoval se, aby se mohl nerušeně pohybovat po svém penziónu a nikým nepoznan chodit na nákupy. Ale jeho pokusy nebyly vždycky úspěšné: stačila malá nerozvážnost, stačilo přeréknutí a všechno se proláкло; nešťastník byl poznán skoro vždycky.

Už ráno se odehrála pohnutá scéna: když strážníci protestovali proti houževnatým kotletám, málem rozsápali vousatého mnicha, který zpod kapuce metal očima blesky jako divoký loupežník. A odpoledne by to i s odhaleným husarem dopadlo špatně, kdyby zřízenec neopakoval výkřik: „Katastrofa.“

„Tak mluv!“ řekl Afragola.

„Mluvte!“ křičeli hosté.

Zřízenec jen těžce potlačoval dojetí.

„Před několika minutami...“ koktal a lapal po dechu.

„Tak co?“

„... jak přišla ta bouřka, byl už skoro u břehu, ztroskotal...“

„Estella!“ vykřikl herkulovský granátník a chvěl jako osika.

Zřízenec smutně svěsil hlavu.

„Estella,“ přisvědčil.

„Ach,“ zvolal Gedeon, „to se dalo čekat!“

Propukl všeobecný nářek.

„Synáčku!“ zvolal Gedeon.

„Co je?“

„Lod' se potopila.“

„Ale jdi!“

„Copak jsi to neslyšel?“

„Třeba dělal vtipy.“

„Mlč! Svrbí mě dlaně! Jdeme trosečníkům na pomoc.“

„Mamerte!“ zaúpěl Afragola.

Číšník zčervenál až po kořínky vlasů a předstíral, že neslyší.

„Mamerte!“ opakoval šéf, který znal slabost svého zaměstnance, „nedělej ze sebe blba!“

„Přejete si?“ řekl oddaný služebník.

„Přines lucernu! Pokusíme se zachránit alespoň ty nešťastníky, co si u nás zamluvili pokoje.“

Všichni vyrazili.

Venku už několik minut nepršelo a bylo slyšet jen zurčení vody, která se neustále valila po stranách ulice, a dupot lidí, kteří spěchali k pobřeží, protože zpráva o ztroskotání se už roznesla.

Pan Afragola, Gedeon a všichni ostatní dávali pozor, kam položit nohu, když sestupovali strmou cestou, která vede z města na pobřeží, skákali z kamene na kámen a při svitu luceren zkoumali útesy, zatímco několik člunů prohledávalo moře v okolí místa katastrofy.

Už téměř ztratili poslední naději a chystali se obrátit své kroky k návratu, když herkulovský granátník dal všem znamení, aby zmlkli.

„Tiše,“ řekl, „zdá se mi, že něco slyším.“

Všichni strnuli a dychtivě naslouchali.

A vskutku z temnot zazněl ženský hlas:

„Ty jsi ale ňouma! Jak jsi je ztratil?“

„Ale mami, uklidni se!“ řekl dívčí hlas, „dej už tatínkovi pokoj.“

„Jak se mám uklidnit?“ oponoval hněvivý hlas, „nechápeš, že ten blbec, tvůj otec, ztratil klíče? Držel je v ruce. Že jsou u něho jistější.“

Tu se ozval konejšivý bas:

„Miláčku, jen trpělivost...“

Pro Gedeona to byl blesk v temnotách.

„Zachráněni!“ křičel. „Jsou zachráněni! To je hlas mého starého přítele Suarese. Poznal bych ho mezi tisíci!“

A padl na kolena, neboť zakopl o kámen.

V minutě byli trosečníci z Estelly objeveni mezi útesy a staří přátelé si padli do náruče, zatímco *Veselé plavkyně* z *Miami* rozechvěle objímaly své manžele.

Na krátké pláži se potáceli trosečníci: šťastnou náhodou nikdo neutonul. Jakmile na lodi vyhlásili: „Zachraň se, kdo můžeš!“, vrhli se všichni cestující včetně posádky do vody; ti nejsrdnatější ke břehu doplávali, ostatní tam vyvrhlo běsnící moře; leč nešťastníci nemohli plně vychutnat radost z přestálého nebezpečí, protože v děsivé temnotě neměli tušení, kam je bouře zahнала.

Můžete si představit, že jim spadl kámen ze srdce, když spatřili za starým Malpierim zástup mávajících lucernami a slyšeli jásavé výkřiky: „Jen odvahu! Jste v P...!“

„P...!“ vykřikla Caterina, překrásná Andreova snoubenka.

Doplout do P...! To byl její sen.

„P...!“ volali trosečníci sborem. „Země zaslíbená!“

„Jste všichni?“ zeptal se rytíř Afragola.

„Všichni.“

„Díky nebesům! Spěšte do mého penzionu. Naštěstí tento rok nemáme příliš přeplněno. A ceny jsou mírné. Tady jsou prospekty mého podniku. Račte se přesvědčit.“

Zvolal:

„Mamerte!“

Mamert, i v temnotách červený jako paprikový lusk, dělал, že neslyší.

„Nedělej ze sebe pitomce!“ křičel rytíř Afragola, „zrovna teď začneš trucovat. Musíme připravit pokoje.“

Mamert odpěchal, následován svým pánem.

●

Nebudeme popisovat dojemné setkání Malpieriů a nevěstiny rodiny. Přirozeně se to neobešlo bez slz.

„To byly hrozné chvíle,“ řekla paní Suaresová.

Pohlédla na manžela a spatřila, že komíhá pažemi.

„Nech toho,“ rozkřikla se. „Teď není čas na gymnastiku!“

„Miláčku, to je umělé dýchání.“

„Napřed se nauč dýchat jak se patří.“

„Jak myslíš,“ řekl starý pán ústupně.

Gedeon vystrčil Andreu, aby se neskrýval v pozadí.

„To je můj syn,“ řekl.

Zacloumal Andreou směrem k trosečníkům a vyzval ho:

„Pozdrav, řekni něco!“

„Měli jste příjemnou cestu?“ zeptal se Andrea, celý rudý.

Otec mu vrazil štulec.

„Neví, co mluví, to je dojetím,“ vysvětloval. „Nemohl se dočkat snoubenky.“ V bledém přísvitu luceren Andrea hltal očima krásnou děvku Caterinu, kterou ještě před chvílí znal jenom z fotografie; a spokojeně si mnul ruce.

Malpieri otec držel v pevném obětí synova budoucího tchána, dávného spolužáka, který se odstěhoval chud do Ameriky a vracel se jako boháč.

„Ještě dnes večer,“ řekl mu se slzami v očích, „oslavíme zasnuby a hned po ohláškách uděláme svatbu.“

Snoubenčin otec mlčel a pokyvoval hlavou. Malpieri zvedl lucernu a díval se mu do tváře.

„Ale ty mlčíš!“ řekl. „Co je ti? Co se stalo?“

Suares neodpověděl.

„Proboha!“ vykřikl starý pán, „ty mi něco tajíš... Stalo se něco, o čem nevím? Nebo ti můj syn není dost dobrý pro sličnou Caterinu?“

Suares lítostivě zavrtěl hlavou, jako by chtěl říci, že jeho mlčení má zcela jiný důvod, sklopil oči a srahl obočí.

„Co tedy?“ naléhal Malpieri otec. „Ty mi něco tajíš. Nenech mě na jehlách. Mluv!“

Obrátil se k oběma ženám a živě dodal:

„Mluvte!“

Caterina svésila hlavu bez odpovědi. Matka vzdychla.

„Je to vůbec možné...“ vykřikl Andrea a otočil se ke

Caterině. „Snad nejsi...“

Kdo ví, jakou hloupost by byl dodal, kdyby mu nedošla slova, takže se musel včas odmlčet.

Gedeon se zmateně obrátil tázavým pohledem na *Veselé plavkyně z Miami*.

I ony mlčky kroutily hlavou a hluboce si povzdechly, přičemž oči nejedné z nich se zalily slzami.

„Co vlastně...?“

Gedeon se obrátil k ostatním trosečníkům, kteří rovněž bolestně vzdychali a věšeli hlavy. Stěží se ovládaje, úzkostným tónem vybízel:

„Řekněte mi všechno! Co to má znamenat?“

„Nic,“ řekla paní Suaresová kysele, „jen to, že na svatbu se nedá pomýšlet.“

Andrea se zapotácel.

„Ale,“ vyrazil ze sebe jeho otec, „snad mi to vysvětlíte?“

„Jistěže,“ odvětila suše paní Suaresová, mimochodem hotová saň, „ale raději až cestou do hotelu, nebo tu chytíme zápal plic.“

Cestou se dočkali vysvětlení.

Roztržitost může mít neblahé důsledky, to je známá věc. V této vadě však leckdo nachází půvab, mnozí ji dokonce považují za směšnou a sympatickou, zejména u letitých vědců, kteří žijí ponořeni do svých hlubokých úvah. O roztržitosti se vypravují tisíce zábavných historek. Tak například jeden švihák šel na procházku a v domnění, že si bere svou špacírku, roztržitě uchopil oprašovátka, které služka zapomněla v předsíni. Promenoval se po Korze s tímto předmětem v podpaží a nesl se jako elegán. Ten případ zná každý, kdo bydlel ve via Medina v Neapoli v období politických zmatků mezi rokem 1848 a 1860.

Stejně známý je případ starého markýze, věrného

stoupence starého režimu, který bydlel v téže ulici. V domnění, že má v ústech špičku na cigarety, často se procházel s kartáčkem na zuby v zubech. A kdo nezná dobrodružství onoho starého profesora, rovněž z via Medina, který v roztržitosti vyběhl z domu nahý?

„Já,“ může říci čtenář.

Přiznáme se, že ani my o tom nic nevíme, lépe řečeno, neznáme všechny detaily. Nevíme, jak se ten starý profesor jmenoval, nevíme ani kudy a kam až došel, tím spíše, že lze předpokládat, že se v jistém okamžiku zastavil a kvapně se vrátil. Ale ať už to bylo jakkoli, nehody zaviněné roztržitostí by se mohly počítat na tucty, a věřte, nejsou vždycky veselé. Alespoň ne pro postižené. Vzdor tomu se stále ještě najdou osoby tak povrchní – jak je nazvat jinak? –, že si na roztržité hrají; snaží se budit takový dojem, nebo se svou roztržitostí dokonce chlubí. Snad jim přeskočilo.

Povím vám, že jsou situace, kdy je roztržitost přímo neodpustitelná a může mít velmi chmurné následky. Jako důkaz jistě postačí případ kapitána Whittitterlyho, velitele Estelly.

Byl to puntičkář, vyslovený maniak pořádku a přesnosti. Jaktěživ se nespletl. Ale každý se může někdy zmýlit a ani on nešel společnému osudu: jednoho dne v okamžiku roztržitosti – opakuji: nikdy se mu nic podobného nestalo – místo aby pro svou loď opatřil záchranné pásy, jak je povinností kapitána dbalého bezpečnosti posádky a svěřených cestujících, vybavil plavidlo pásy cudnosti. Kdoví jak je získal; snad měl známé ve starožitnictví. Můžete si představit, jak to dopadlo: při prvním ztroskotání – a o tom právě vyprávíme – si cestující nemohli připnout záchranné pásy, nýbrž z nouze musili použít pásy cudnosti a v té ústroji se vrhnout do moře.

Šťestí, že loď ztroskotala na mělčině u břehu.

●

Když Malpieri otec vyslechl celou historii, od srdce se zasmál.

„To nic, to nic!“ řekl.

Pak se obrátil k dámám a dodal:

„Kde máte klíče?“

Snoubenčin otec sklopil hlavu.

„To on,“ vykřikla jeho žena, div že po něm neskočila, „za všechno může tenhle blb.“

„Miláčku,“ odpověděl Suares sladkým a konejšivým tónem, jímž byl zvyklý diskutovat se svou ženou, „prosím tě, nezačínej už zase. Taková strašná chvíle, jak jsem mohl myslet...“

„Tak proč jsi chtěl...“

„Aleale,“ přerušil ji Gedeon, „můžete mi říct, co se stalo?“

„Jen to,“ křičela paní Suaresová, „že tenhle blbec upustil klíče do moře!“

Starý Suares klidně kýval hlavou a šeptem vysvětloval svému okolí:

„Je to anděl, bohužel když se rozčilí, není s ní řeč.“

Pak se obrátil k manželce a zdvořile dodal:

„Má drahá, vidělas přece ty vlny...“

„Klíče!“ ječela jmenovaná, „nač jsi je vůbec potřeboval? To se ví, do všeho se hrne a vždycky něco vyvede. Než skočil do moře, povídal: ‚Klíče má mít u sebe hlava rodiny!‘ a vzal si je. Dát je mně, nemuselo se to stát. Strčila bych si je do kabelky.“

„Prosím tě,“ bručel Suares, „to se mohlo stát každému.“

A opravdu se to všem stalo. Když kapitán Whittierly rozdílel pásy, každému svěřil klíč a připomněl mu, že ho nesmí ztratit. To nelze popřít. Ale přirozeně, jakmile se ti nešťastníci octli ve vodě a museli zápolit s vlnami, pustili klíče, které křečovitě svírali v dlani. A sbohem! Klíče

skončily na dně. V té chvíli se nedalo myslit na takové maličkosti. „Jsme v rukou božích,“ říkali si trosečníci, jimž šlo o holý život.

Můžeme si však představit, jaká úzkost se jich zmocnila, když se zachránili. Sotva pominula chvíle první nejistoty, uvědomili si, že se octli v nezáviděníhodné situaci. Sami, na neznámém pobřeží a navíc s pásy cudnosti, k nimž chyběly klíče. První, co zaznělo z temnot do hluku rozzuřených živlů, bylo sborové zaupění:

„Můj klíč! Kde je můj klíč?“

Zoufalá otázka, na níž odpovídal jen hukot bouře, jako by chtěl říci:

„Klíče jsou na dně a nedostanete je nikdy, nikdy víc.“

A tak cestující i námořníci z Estelly, kteří se ubírali za skupinou našich přátel, byli v téže mrzuté situaci jako Suaresovi.

Veselé plavkyně z Miami nevyjímaje.

Tyto spanilé bytosti zbavil zápas s vlnobitím téměř všeho šatstva; roztřesené zimou a úzkostí, držely se v sevřeném hloučku. Všim, co bylo po ruce, některé z nich hlavně svými dlouhými, světlými i hnědými kadeřemi se snažily zahalit svou oslňující nahotu i ohavné výtvary středověkých zámečnicků. Těla postříbřená myriádami vodních kapek se ve svitu luny třpytila na černých útesech.

●

Malpieriho otce stejně jako herkulovského granátníka a jeho druhy toto nečekané odhalení zdeptalo. Jala ho neblahá předtucha. Pohlédl na kapitána Whittitterlyho, urostlého, elegantního kmeta, a nezdržel se výčitky:

„Kapitáne, kapitáne, nemějte mi za zlé, ale vy jste nám zavařil.“

Dobrý Whittitterly, ač jindy vynikal zmužilostí, zdrceně skrčil hlavu mezi ramena.

„Vážený pane, já vím,“ řekl s politováním, pozvednuv k

nebi štíhlé pěstěné ruce v bílých hedvábných, vyšíváných rukavičkách, „zajisté máte tisíckrát pravdu, ale chybovat je lidské.“

„Jenže je chyba a chyba, vašnosti!“ vykřikl herkulovský granátník, jemuž začaly nabíhat žíly. „A pak, jestli chcete něco vědět, když je kapitán jednou na moři, nesmí si žádnou chybu dovolit.“

„Pane,“ pravil tiše Whittiterly, „prosím vás, netrýzněte mě dále; jsem už tak dost potrestán za svou nepozornost. Nemyslete si, že jsem se sám nestal její obětí. Jsem ve stejné trapné situaci jako všichni ostatní.“

„To mě mrzí,“ řekl atlet, poněkud zaskočený, „ale to mi vysvětlíte: myslel jsem, že pásy cudnosti byly jenom pro ženské. Historie nás učí, že je křižáci, než odjeli na výpravu, nasazovali vlastním manželkám, aby měli jistotu, že jim dámy zachovají věrnost.“

„Byly pásy mužské i ženské, za oněch časů. Křižáci je nasazovali manželkám a ony je naopak nasazovaly manželům, když se chystali podniknout delší výlet.“

Gedeon zamyšleně pokýval hlavou.

„Ať je to, jak chce,“ zabručel, „svatba se bude muset odložit, to je jistá věc.“

„A proč?“ zeptal se Andrea. „Nemůžeme se vzít i tak?“

„Panebože,“ odsekl otec, „na tomhle světě není nic vyloučeno. Ale ideální manželství to není.“

Paní Suaresová dále plísnila chotě.

„Och, prosím tě,“ ozval se konečně, „už bys mohla přestat. Koneckonců, co se stalo? Ztratily se klíče! Bez klíčů se přece dá žít.“

„Jenže jak dlouho?“ zareptal Andrea a sverpě si měřil Suarese.

Ale otec ho okřikl:

„Ty mlč!“

Obrátil se k Suaresovým a dodal:

„Jen si nezoufejte. Zavoláme kováře.“

●

Tu vystoupil ze skupiny trosečníků elegantní mladík: crčela z něho voda, a přece bylo patrné, jakou péči věnuje pukům na kalhotách. Podával ruku Malpieri otci a řekl:

„Dovolíte?“

„Och,“ zvolal Soares, „odpusťte, ještě jsem vás nepředstavil: pan Lanzillo, náš sympatický spolucestující.“

A dodal Gedeonovi do ouška:

„Nepolepšitelný donchuán, vyhlášený po celém syětě, víš, ten, co mu žádná žena neodolá.“

Pan Malpieri svraštil obočí. Přítomnost muže, před nímž se chvěli všichni manželé, v těsné blízkosti snoubenky jeho syna nepůsobila mu žádné potěšení; rovněž herkulovský granátník a jeho druhové pohlíželi na věhlasného muže nevraživě. Otázal se proto poněkud stroze:

„Přejete si něco?“

„Zaslechl jsem hovořiti o kováři,“ vysvětloval mladík, „chtěl jsem poznamenat, že by to byl zbytečný pokus. Zapomínáte, že pásy cudnosti jsou ukuty tak pevně, že odolají i dynamitu. Křížáci se v těchhle věcech vyznali. Proklatě.“

„Proč? Vy také...?“

„Já také.“

„Ach, drahý příteli!“

Všichni tiskli ruku postižené osobnosti a na okamžik se rozhostilo ticho.

„Dobře, dobře,“ zabručel Malpieri, „dáme udělat nové klíče.“

Slavný donchuán se trpce usmál.

„Vyloučeno,“ řekl, „jsou to tajné klíče.“

Na všech tvářích se zračilo zděšení.

„Domnívám se,“ pokračoval Lanzillo, „že je jen jediná

možnost: sehnat potápěče, ať zkusí klíče vylovit.“

„Hrome,“ povzdechl si Malpieri, „to bude pakatel!“

„Zaplatím jakoukoliv sumu!“ vykřikl Suares.

„O to se nestarej,“ zarazil ho Malpieri, „tady jste mými hosty.“

„Ale proboha...“

„Potápěče platím já.“

„Ne, to nedovolím.“

„Už ani slovo...“

„Já trvám na tom...“

„Ani nápad. Když jinak nedáš, můžeš zaplatit člun.“

„Měl bych malou prosbu,“ zasáhl Lanzillo a obrátil se k Malpierimu, „protože jsem v téže mrzuté situaci jako zde přítomný pan Suares a milostivá paní se slečnou, chtěl bych vás požádat, abyste laskavě dovolili, aby se váš potápěč poohlédl také po mém klíči.“

„Samozřejmě!“ vykřikla manželka herkulovského granátníka, „ať zabije dvě mouchy jednou ranou.“

Herkulovský granátník ho také ubezpečil:

„Spolehněte se, svůj klíč dostanete. Za to vám ručím.“

„Výborně,“ řekl mu Lanzillo, „ještě mě donutíte, abych na vaši počest zapálil svíčku.“

„Ó, díky.“

„A já se na oplátku postarám, aby hledali i klíč vaší ženy.“

„Díky, díky, jen se neobtěžujte. Starejte se radši o svůj klíč. O svou ženu se postarám sám.“

„Jak si přejete,“ řekl Lanzillo a zdvořile se uklonil. Pak se obrátil ke Gedeonovi a dodal:

„Přirozeně, že se na výlohách budu také podílet, byť i jen skromnou částkou, jak to dovolí moje úspory.“

„Já taky, já taky!“ vykřikovali trosečníci ze všech stran.

Námořníci mlčeli. Při své bídě mzdě neměli na rozhazování.

Gedeon se dobrácky usmál.

„Na vás,“ řekl jim, „uspořádáme dobročinnou sbírku.“

„Ať žije pan Malpieri!“ volali námořníci a mávali klobouky svých zachránců, protože čepice se jim v bouři utopily.

●

To už došli k prvním stavením města. Lanzillo se zastavil.

„Měl bych jednu radu,“ řekl velmi tiše.

„Jakou?“

„O té historii s klíči zatím ani muk.“

„Samo sebou,“ vykřikla paní Suaresová, „to nesmí nikdo vědět, to by nás znemožnilo.“

„Doslova.“

„Já budu mlčet jako hrob,“ prohlásil starý Suares bez váhání.

Obrátil se k Lanzillovi a řekl:

„Ostatně doufáme, že zítra každý dostane svůj klíč. Budeme si muset přivstat a hned po ránu všechno zařídit. Jste ranní ptáče?“

Svědce známý po všech rovnoběžkách si ho změřil:

„Ranní ptáče? Já?“ pravil. „Cha, cha! Když kohout prvně zakokrhá, vyskočím z postele, běžím otevřít okno, hodím po tom nesnesitelném opeřenci botou, zavřu okno a jdu si znova lehnout. To je o mně přece známo.“

Mezitím se velká novina rozběhla městem a šla od úst k ústům.

„Přijel Lanzillo!“

Pověst neodolatelného donchuána dospěla už i za oceán.

Manželé zavírali dveře na závoru, snoubenci byli nervózní a zamlklí, na ulicích se neukázala ani živá duše s výjimkou zástupu obyvatel a letních hostů, zatímco za přivřenými žaluziemi vyhlížely staré i mladé, panny i paní, aby se přesvědčily na vlastní oči, jak vypadá ten slavný

Lanzillo.

Trosečníci kráčeli městem, v jehož ulicích byl živý pohyb a radostné veselí. Jakmile bouře ustala, v kavárnách a lázeňských domech začaly znovu vyhrávat kapely a letní hosté tančili tango s hluboce zamyšleným výrazem.

„Ha, kletě!“ zabručel Whititterly a setřásl ze sebe vodu.
„Tak krátkou bouří nepamatuji!“

„Jak to že se vám podařilo potopit loď?“ otázal se ho herkulovský granátník, který se zajímal o stavbu lodí.

Almirante – tak říkali Whititterlymu ve Španělsku – pokrčil rameny.

„Chybný přistávací manévr,“ řekl.

Za hovoru došli trosečníci i jejich zachránci až k Hlídce na výspě. Všechny mladice z okolí se sběhly kolem Lanzilla a žádaly o autogram. Dívka se zrzavými vlasy a s pihovitou tváří využila zmatku a odtáhla si proslulého donchuána za zástěnu v koutě.

„Vy jste ten velký dobyvatel ženských srdcí, o němž se toho tolik vypravuje?“ zeptala se nesměle.

„Pověst mě přeceňuje, slečno.“

„Tolik jsem si vás přála poznat. Něco mě k vám neodolatelně přitahuje.“

„Jste příliš laskavá.“

„Ne, ne, opravdu.“

Dívka upřela na donchuána pomněnkové oči.

„Opravdu jste tak brutální?“ zeptala se sladce a tváře se jí polily ruměncem.

„Říká se to o mně.“

Lanzillo se jí zahleděl do očí.

„Neubližujte mi,“ zašeptala náhle zastřeným hlasem.

Vrhla se mu do náruče.

„Hrome, to se musí stát zrovna dneska,“ sykl Lanzillo.

Vzdychl. Také dívka nývě zavzdychala.

„Co byste tomu řekla slečno,“ řekl Lanzillo, „kdybychom si smluvili schůzku na zítra večer, nebo na pozítří? Doufejme, že nám nebudou stát v cestě žádné neodstranitelné překážky.“

„Ach!“ vzdychla ona a přimkla se k němu, jako by se o ní pokoušely mrákoty. „Jsem vaše!“

„Moje?“

„Vaše, vaše! Jak vám to mám říci?“

„Ten kapitán!“ zasykl Lanzillo, podpíraje ji.

„Co říkáte?“

„Ale nic. Jen jsem si vzpomněl na kapitána z Estelly.“

Dívka si upravila šaty.

„Neřekla bych,“ řekla ledově, „že by byla zrovna vhodná chvíle ke vzpomínkám na kapitána. Sbohem, pane.“

Pobouřeně odcházela a ještě mu vmetla:

„Žabař!“

Lanzillo zalomil rukama směrem k oknu, které vedlo na útesy.

„Moře, moře,“ chroptěl temně, „vrat' mi můj klíč!“

●

Když se posilnili, Mamert doprovázel hosty do jejich pokojů.

„Zítra ráno,“ řekl, „až si budete přát probudit, zazvoňte.“

Zakrátko všichni v penziónu spali, – až na Andreu, Caterinu a kapitána Whitterlyho. První, zavřený na klíč ve svém pokoji, tajně hltal dílko, které obvykle skrýval pod matrací: *Jak si vydržovat ženy*, rukověť k nezaplacení, podrobný výklad metody, jak přimět svobodnou a osamělou ženu, aby se dala vydržovat, a jak zamezit, aby se jí příliš časté dary, peněžní i věcné, neomrzely a

neponižovaly její hrdost.

Andreovi se pomalu začaly klížit oči, až usnul.

Pokud jde o kapitána Whittiterlyho, tento příkladný a přesný muž si svlékl bílé nítěné rukavičky a v trepkách kroužil volnými kroky po pokoji a pečlivě ukládal své věci do prádelníku. Protože bylo za pět minut dvanáct a on obvykle trpíval nespavostí, nařídil si usínátko na půlnoc. Jako si mnozí lidé obstarávají budíky, které jsou s to protivným a neomaleným drnčením spáče rázně probudit, obdivuhodný muž s očima víly si obstaral speciální budík, který osoby bdící rázem uspal. Tak ovládl tajemné umění usnout v kteroukoliv hodinu. Byl to neocenitelný přístroj. Kapitán jej nařídil na hodinu, na kterou si spánek naplánoval, a ve zvoleném okamžiku, když se bezcílne loudal po kajutě, budík zazvonil a probudil v něm spánek. Také tentokrát, přesně o půlnoci, vydal budík okouzující zvuk, podmanivé brnkybrnky, pomalé a uspávající, sotva je kapitán zaslechl, vymrštil se na postel, vklouzl pod příkrývky a upadl do hlubokého spánku.

Penzión byl ponořen do ticha. Všichni spali. Pouze Caterina stále ještě bděla. Dívala se z okna.

Bylo jí teskno. Se svěžím nočním vzduchem k ní doléhala ozvěna taneční zábavy na plovárně. Před ní se rozprostíralo klidné moře se svými stříbřitými záblesky a bylo slyšet, jak se drobné vlnky třísť o úskalí.

Z pronikavé vůně jasmínů se jí zatočila hlava. Na černém nebi, omytém deštěm, se třeptily veliké hvězdy, podivuhodně blízke.

Pod okny pojednou zazněl hlas:

„Krasavice, proč vzdycháš u svého okénka?“

„Nevzdychám, pane,“ odpověděla Caterina a celá rozechvělá se vyklonila, aby spatřila, kdo ji oslovil. Viděla jen stín mezi stromy.

„Ano, vzdychla jsi,“ pokračoval hlas, „jen se přiznej! Ty nejsi šťastna.“

Caterina vzdychla poznovu.

„Život? Sny, iluze, chiméra.“

„Krasavice, učinil bych tě šťastnou. Ale nemohu. Smutný osud mi v tom brání.“

„A proč?“

„Neptej se.“

„Vystupte ze stínu, abych alespoň spatřila vaši tvář. Byl jste někdy v Americe?“

„Jen na skok.“

Stín se pohnul, políbena měsíčním paprskem, zjevila se bledá a ušlechtilá tvář: ten, kdo mluvil, byl skoro ještě chlapec.

„Sbohem, Caterino!“ řekl. „Vzpomeň si, že jsem ti dal své srdce.“

„Počkej!“

„Nemohu, sbohem! Uvidíme se zítra večer.“

„Ale prosím vás, prozrad'te mi...“

„Ted' ne. Vráťím se. Čekaj mě.“

„Mohla bych alespoň vědět, s kým jsem měla to potěšení?“

„Jmenuji se Květ bahna. Sbohem!“

Zmizel.

Jestliže kdy svět zažil truchlivé probuzení, bylo to probuzení ubohých trosečníků. Bolestná situace, v níž se octli, zjevila se jim na denním světle ve vší své vážnosti. S cinkotem umyvadel a nalévané vody ozýval se ze všech pokojů nárek a vzdechy: „Můj klíč! Kde je můj klíč?“

První vyskočil z postele, probuzen lesním rohem, na nějž hlaholil Gianni Gianni, herkulovský granátník se svými druhy. Atlet co znalec řeckých dějin deklamoval:

„Zvuk trub mi spáti nedá.“

A když si odbyl svou ranní čtvrt hodinku, vyběhl s mladíky na terasu, kde v trenýrkách půl hodiny společně klusali a půl hodiny trénovali své slavné seskupení, aby se udrželi ve formě.

Za prvního rozbřesku shromáždili se před penzionem námořníci z Estelly a neúnavně skandovali „Ať žije pan Malpieri!“, aby se nezapomnělo na jejich klíče. Gedeon musel přistoupit k oknu a uklidnit nadšence krátkým proslovem.

„Námořníci z Estelly! Zůstaňte na svých místech a zachovejte klid! Uděláme vše, abyste dostali, co vám náleží. Hleďte s důvěrou vstříc budoucnosti a navraťte se ke svým šlechtitným hostitelům.“

„Hurrááá!“ jásali námořníci. „Hurrááá! Ať žije pan Malpieri!“

A s veselou myslí se rozešli.

Sotva slunce vyšlo, vzplanula v pokoji Suaresových nová debata. Bylo slyšet, jak dobrý starý pán postě opakuje:

„Miláčku, co ti mám říct? Neudělal jsem to schválně.“

Než si navlékl jednu ponožku, propotil čtyři košile. (‘)

„To by ještě tak chybělo,“ ječela jeho žena, „abys to dělal naschvál.“

A manžel, který vždy usiloval o mír:

„Zachovejme klid a rozvahu.“

Když námořníci odešli, Gedeon zavolal pokojskou:

„Kde se mohu vykoupat?“

„Jděte pořád rovně. Takových sto metrů. Nemůžete zabloudit. Země končí a začíná modrá voda. Tam se můžete koupat, jak je vám libo.“

„Ale v prospektu stojí, že se hosté mohou kdykoli vykoupat.“

„Ovšem, pane. Můžete se koupat kdykoli.“

Gedeon si zoufal.

„Co si mám počít?“ úpěl. „Já jsem ráno zvyklý na suchou koupel.“

Pro toho, kdo to snad neví, podotýkáme: suchá koupel se provádí tak, že si na několik minut lehnete do naprosto suché koupací vany.

„V tom případě,“ odpovědělo děvče, „nevím, co bych vám poradila.“

Malpieri si šel stěžovat.

Před dveřmi Ředitelství stála fronta.

„Hoteliér?“ zeptal se Gedeon.

„Čekáme na něho,“ odpověděl herkulovský granátník.

Gedeon zaklepal na dveře a volal:

„Mohu dál?“

„Okamžik!“ odpověděl Mamertův hlas. Minuty mýjely, ale dveře ředitelství se neotvíraly a rytíř Afragola nevycházel.

●

Ten dobrý muž byl ve skutečnosti uzamčen ve své kanceláři a jako každé ráno s Mamertovou pomocí pracoval na svém převleku, aby mohl proklouznout a jít na nákup. Kancelář ředitelství byla zavalena parukami a umělými vousy nejrozmanitějších barev a fazón. Na stěnách byly rozvěšeny kostýmy všeho druhu a v koutě se tyčila pyramida klobouků.

Zákazníci, vedeni herkulovským granátníkem, řinčeli za dveřmi kávovými šálky a říkali:

„Jinudy se ven nedostane.“

Rytíř Afragola si před zrcadlem lepil velikou bradavici na tvář. Pak si utřel ruce a zeptal se číšníka:

„Přijelo dnes mnoho nových strážníků?“

„Ne,“ odpověděl Mamert, „hosté žádají, ale přišlo mnoho dopisů a také několik lístků.“

Hoteliér pokrčil rameny.

„To nic neznamená,“ řekl.

„Lepší něco nežli nic,“ řekl Mamert.

„Nepopírám,“ zabručel Afragola.

A zatím si špičkami nůžek zastříhoval falešnou kudrnu na čele. Pak odložil nůžky, vzal opálený špunt a začal si dělat velké kruhy pod očima.

„Jaká je nálada zákazníků?“ zeptal se.

„Rozčilení trvá,“ odpověděl Mamert. „Vyvolaly ho předvčerejší bifteky, které se jim u včerejšího oběda podařilo identifikovat, třebaže se důmyslně vydávaly za karbanátky. Ale nevole pozvolna opadá a lze doufat, že dnes po jistých úpravách inkriminovaná krmě projde ve formě rybího salátu.“

„Chudák kuchař!“ posteskl si Afragola. „Už ani neví, co si ještě vymyslet.“

Vzdechl a dodal:

„Kdyby ho dokázali aspoň trochu ocenit! Kuchař je

umělec; potřebuje, aby ho někdo povzbudil. Ale tady není nikdy nikdo spokojený! Co by vlastně chtěli za třicet lir denně? Moje kosti? To jim nestačí kosti tolika vetchých zvířat? Mají dovolenou, baví se, koupou se v moři, žijí si jako někde v grandhotelu. Co by ještě chtěli? Nemám pravdu, Mamerte?“

„Zajisté.“

„Dám jim každý den kus masa. K životu stačí mnohem míň.“

„Aby ne!“

„Vypravuje se o nešťastných cestovatelích, co vystačili celé měsíce s jedním sucharem. Nikdo netuší, že dělám hoteliéra z ryzí filantropie!“

Byla to pravda. Ubožák Afragola byl posedlý vášní vést hotel, a aby jí mohl hovět, dosazoval každé léto ze svého skromného jmění několik miliónů.

Najednou volala ze zahrady pokojská:

„Pane šéf! Pane šéf! Další katastrofa!“

Afragola se vyklonil z okna s tyčinkou lícidla v ruce.

„Co se stalo, proboha?“

„Pan Gianni Gianni si stěžuje na srdeční slabost a hlásí, že už nechce kávu.“

„Ach!“ zasténal Afragola, „mimo penzi si nic jiného extra nedává.“

Když se vrátil k zrcadlu, vzdychal a zkoušel si velký kadeřavý vous a zeptal se:

„Poznají mě takhle?“

„Řekl bych, že ne,“ uklidňoval ho číšník a podržel mu druhé zrcátko za temenem.

„Tak se podívejte, jak se musím zřídit,“ nařikal Afragola, „když chci jít na trh.“

„Nejhorší je první krok,“ řekl Mamert. „Hlavní je projít halou a nenechat se poznat. Jakmile jste venku, jste mimo nebezpečí.“

„To je pravda,“ zasténal hoteliér, „ale je to krušné, Mamerte.“

Jakmile zaslechl své jméno, zakryl si Mamert hlavu ručníkem. Afragola zamířil ke dveřím, ale věrný pomocník ho zadržel, řka:

„Nos, nos, pane šéf!“

Rytíř Afragola si přilepil falešný nos a řekl:

„To bych to byl provedl.“

Jeho osobní nos byl naneštěstí velice nápadný.

●

Venku se srocovali hosté a halasili čím dál tím silněji.

„Pozor,“ řekl někdo, „aby nám neutekl oknem.“

„Žádný strach, číslo čtrnáct hlídá na ulici.“

„Všechny dveře máme obsazené!“ hlásil herkulovský granátník a už předem vychutnával pomstu.

Pojednou se ozval hlas:

„Pst, už jde.“

Bylo slyšet vrznutí kliky. Rázem se dveře rozevřely a užaslým očím hostů se zjevila důstojná postava pravoslavného popa.

Horda útočníků bezděčně ustoupila, pohled na velebného kněze, o jehož přítomnosti v penzionu neměli tušení, všechny zarazil.

Kdosi se zeptal svého souseda:

„Kdy přijel?“

„Nejspíš v noci.“

Pop se zastavil před dveřmi, pomalu obhlédl zástup, zvedl ruku a hlubokým hlasem pravil:

„Pokoj s vámi, dobří lidé.“

„Amen,“ odpověděli všichni.

„Och, důstojný pane!“ vykřikla paní Suaresová, která před chvílí sešla s manželem a s Caterinou na snídani.

A chtěla mu políbit ruku; ale duchovní ji mírným gestem zadržel a chystal se odejít, zatímco strážníci se

mačkali, aby mu políbili kutnu, cingulum, či se alespoň dotkli lemu jeho roucha.

Leč zatímco procházel zástupem klečících, kteří mu vytvořili uctivý špalír, herkulovský granátník zahlédl pod sutanou ranec a zařval:

„Má nákupní tašku! Je to on!“

Bylo to jako výbuch bomby. Zbožní klečící vyskočili, vymrštěni spravedlivým rozhořčením, a s výkřiky: „Vražte mu jednu, fland'ákovi!“ sáпали se na podvodníka. Ale falešný pop se jim vytrhl, černou suknici si vytáhl nad kolena, vous na gumičce se mu otočil až do týla, vzal nohy na ramena a třímaje v ruce nákupní tašku, uháněl sluncem ozářenou ulicí mezi udivenými výletníky, kteří se v pomalých pestrobarevných karavanách začali přesunovat k plovárně.

●

Gedeon, Andrea, manželé Suaresovi, Whittiterly, Caterina a ostatní zasedli v zahradě nad tím, co Mamert přísežně a křivopřísežně – byl ochoten se propadnout – vydával za bílou kávu. Caterina si roztouženými očima prohlížela tváře strážníků v naději, že mezi nimi nalezne mladíka, s nímž v noci hovořila. Ale v nikom z přítomných jej nepoznala.

Za stromy pokukovalo služebnictvo, aby se přesvědčilo, zda hosté neplýtávají cukrem, a se stromů padali pavouci.

„Je na čase, abychom sehnali potápěče,“ zvolal Whittiterly.

„Zajisté,“ řekl Gedeon, který měl na mysli i to, na kolik takový potápěč přijde, „ale pro takovou maličkost není třeba obtěžovat žádnou kapacitu. Andrea říká, že má přítele, který se rád potápí. Nějaký Galeazzo Perera. Musíme se na něho obrátit.“

„To je nápad,“ zajásal Lanzillo, který právě vstupoval se strhanou tváří, „jen aby to už bylo.“

„Hned,“ řekl Gedeon, „půjdu mu napsat lístek.“

Popadl Mamerta:

„Pisárna?“

„Ha!“ lekl se číšník.

A beze slova dovedl starého pána do posledního poschodí. Ukázal mu padací dveře do podkroví.

„Tam!“ pravil zahanbeně.

„Ale jak se tam leze?“

„Dám přinést žebřík a přidržím vám ho. Ale opatrně, musíte lézt s kalamárem v ruce; ten na půdě je vyschlý, to víte, pod střechou je nesnesitelné horko.“

„Vy jste se zbláznil!“ vykřikl Gedeon.

Upustil od záměru napsat dopis, a zatímco dámy zůstaly v hotelu, ve společnosti pánů Suarese, Andrey, Lanzilla a Whititterlyho, neprodleně se vydal na druhý konec města, kde bydlel Andreův známý.

„Pan Galeazzo Perera?“ zeptal se Gedeon hospodyně.

„Je pod vodou.“

Byla to pravda. Jako každé ráno, mladý pán se v nejelegantnějším potápěčském oděvu zcela ponořil do koupací kádě, zatímco služebná mu pumpovala vzduch.

„Počkáme, až se vynoří,“ řekl Whititterly.

Posadili se a dívali se na bohatou knihovnu, v níž byla veškerá díla o umění potápěčském.

Na stěnách visely pouze obrazy, zobrazující dramatické výjevy ze života potápěčů na dně mořském. Bylo na nich vidět lodní vraky zabořené do písku, kolem nich plavala hejna podivných ryb a opodál potápěč sekerou dobíjel obrovitou chobotnici.

Na psacím stole ležely hromady dopisů, balíky odborných časopisů a novinové výstřižky ve všech jazycích světa. Jakožto známý specialista byl Perera členem všech parlamentních, vládních i mezinárodních

komisí, které se zabývaly potápěním čehokoliv, udržoval živé kontakty s kongresy specialistů, a když se jednalo o zájmy potápěčů, žádné noviny se ho neopomenuly dotázat na jeho mínění a tlumočit jeho názor široké veřejnosti.

Poněvadž se Galeazzo stále nevynořoval, Lanzillo se obrátil na komornou.

„Nedalo by se mu říct, aby se už vynořil?“

„Zkuste mu zatelefonovat,“ odpovědělo děvče.

Suares se chopil příslušného telefonu.

„Haló! Haló! Pan Perera? Rádi bychom vás požádali o laskavost.“

„Jen mluvte,“ odpověděl potápěč amatér z hlubin své kádě.

„Spadly nám do moře klíče,“ pokračoval starý pán, „nemohl byste nám je vylovit?“

Všichni s napětím očekávali odpověď.

„Z mořského dna?“ odpověděl Galeazzo, „to bohužel nemohu. Ale jestli chcete něco hodit do kádě, milerád vám to vylovím.“

„Vřelé díky,“ zabrumlal Suares a vztekle zavěsil.

Odešli.

●

Tu si Gedeon vzpomněl na jiného známého, Antonia Villu, svého času proslulého potápěče.

Šťastnou shodou okolností trávil dovolenou ve zdejším letovisku. Zeptali se kolemjdoucího.

„Ten potápěč? Určitě ho najdete na plovárně. Tam ho zná kdekdo.“

• IV •

Pestrý, nepřetržitý proud lidí se pomalu sunul do bran plovárny, všichni obtíženi taškami, gumovými míči a jinými koupacími potřebami. Byli jako vyznavači tajemného božstva, vstupující do jeho chrámu. Bosí plavčíci pobíhali, otvírali jim kabiny a odstrkovali od břehu najaté loďky a šlapadla.

Hned vedle vchodu jakýsi rybář s nevídanou zběsilostí otloukal o kamenný schod právě vylovenou a ještě živou chobotnici.

„Jaký to barbarský zvyk!“ vykřikl Suares, který s celou svou společností právě vcházel do brány.

„Zdál by se vám ještě barbarštější,“ řekl jeden stálý host plovárny, „kdybyste věděl, že je to pořád jedna a táž chobotnice, každý den ji znovu vyloví a před očima návštěvníků s ní nějakou dobu tříská o kámen.“

„Jak to?“ zeptal se náš přítel.

„To je tak,“ vysvětloval druhý přihlížející, „v restauraci na plovárně by si nikdo neobjednal rybu, kdyby neviděl alespoň jednu živou chobotnici zabitou před očima zákazníků. Protože chobotnici nejde chytit každý den, zařídilo to ředitelství jinak. Používá stále stejný exemplář. Chvilí s ní třískají o kámen, ale než vydechne naposled, hodí ji znovu do vody, do malé ohrady, kde je po ruce, kdykoliv ji potřebují.“

Bylo to tak. Jako by nestačilo každodenní ranní otloukání, ten ubohý tvor musel často během dne přecho-

ještě několik mimořádných operací navíc. Jakmile se někdo objevil a objednal si čerstvou rybu, chycenou před jeho očima, hned chudáka chobotnici vytáhli a několik minut otloukali o zíd'ku. Pak ji nahradili nebožkou, kterou dodala firma z Milána, a znovu ji hodili do vody, aby byla k dispozici příště. Chudák oktopus už poznal podle hlasů, že přišla chvíle, kdy ho vytáhnou a budou otloukat. V prvních časech, jakmile slyšel, že někdo volá: „Nemohl bych dostat čerstvou rybu?“ zašeptal: „Už je to tady!“ A skrčil se, chtěl být malý a ještě menší, schoval se až u dna. Ale marně. Za chvíli ho dopadli, vytáhli na světlo a divoce s ním bušili o schod. K velkému potěšení zákaznictva. Později se nešťastný měkkýš snažil zkrátit ty strašné chvíle, a jakmile zaslechl, že někdo objednává čerstvou rybu, sám se vynořil na hladinu a s podivuhodnou odevzdaností se hnal k okraji. Teď už byl zhmožděný živočich ztvrdlý jako mozol a netoužil po ničem jiném, než aby s ním udělali konec. Musí se uznat, že mu jinak nic nechybělo. Naopak. Aby ho udrželi naživu, ředitelství na něm neskrblilo a doprávalo mu nejlepší sousta a nejružnější výhody. Ale to každodenní barbarské otloukání mu vzalo všechnu radost ze života. Každé ráno si říkal: „Doufejme, že to dneska skončí.“ Ale když absolvoval své trápení a zjistil, že místo na pánev ho zase hodili do moře, zachvěl se hrůzou a povzdechl si: „Tak zítra znovu.“ Několikrát předstíral roztržitost a nenápadně zamířil ke kuchyni. Jenže rybář ho včas popadl a vrátil mořským hlubinám.

„Pan Antonio Villa, neviděl jste ho?“ zeptal se Gedeon mladíka v plavkách, který ležel na břiše na zíd'ce.

„Villa? Co já vím!“ odsekl. „Já se musím opalovat a nemám čas, abych se staral, kde kdo je.“

„Promiňte,“ omluvil se mu Gedeon.

„Počkejte,“ pokračoval nehnutě ležící mladík, „když už jste tady, buďte tak laskav, řekněte mi, jestli mám levé rameno dost hnědé.“

Gedeon pečlivě prohlédl zmíněnou část těla.

„Poněkud méně než pravé,“ odpověděl.

„Běda!“ vykřikl mladík. „Cožpak nikdy nechytím všude stejnou barvu? Cožpak to nedokážu?“

Maličko se pootočil, aby své pravé rameno lépe nastavil palbě slunečních paprsků.

A poněvadž se vedle zíd'ky tyčila vysoká, elegantní postava kapitána Whititterlyho, zvolal:

„Odprýskněte, stojíte mi ve slunci!“

Muž s chytrýma očima hbitě uhnul, zatímco Gedeon se vyptával na Villu rybáře.

„Potápěč?“ zeptal se rybář k radosti chobotnice, která získala chvíličku oddechu.

„Právě.“

„Chodí vždycky kolem jedenácti,“ pokračoval rybář. Ukázal na pavilón a dodal: „Sedává támhle a vypravuje, co všechno zažil pod vodou.“

„Díky, dobrý muži,“ zaradoval se Lanzillo.

Aby se mu nějak odměnil, chtěl koupit chobotnici. Ale rybář nechtěl ani slyšet.

„Jsme spolu celá léta,“ řekl, „už mi přirostla k srdci.“

„To je sympatické,“ zvolal Soares se slzami v očích. „Člověk se neubrání dojetí nad tou solidaritou mezi katem a obětí.“

„Nesmíte si to tak brát,“ napomínali ho přátelé, když ho viděli slzet.

Ale i jim se třpytily oči.

●

Posadili se na zíd'ku a čekali, až přijde Villa. Kapitán Whititterly, který se vyznal ve vaření ryb, řekl:

„Chobotnice se nemá stahovat.“

„Zvlášť ne zaživa,“ poznamenal Andrea.

Otec ho šťouchl loktem pod žebra, aby mlčel.

Houfy dam a slečen v odvážných plavkách bezstarostně procházely kolem.

„Ach,“ vzdychl Lanzillo, „Antonio Villa pořád nikde, kdy už přijde?“

Podíval se na hodinky: do jedenácti ještě chybělo dvacet minut.

Tu spatřil skupinu cizinců: každou chvíli někdo hodil do vody drobnou minci; okamžitě za ní skočil nahatý kluk a za chvíli plaval na hladinu s mincí v zubech.

„Kdoví,“ broukl si Lanzillo, „co kdybych to zkusil s ním? Třeba by to šlo i bez potápěče.“

Zavolal:

„Hochu, dokázal bys vylovit ze dna klíč?“

„Samo,“ křičel kluk, „jen ho hoďte!“

„Už jsem ho hodil,“ povzdechl Lanzillo.

Kluk se dál neptal. Zmizel pod vodou a za chvíli se vynořil s velikým klíčem v zubech.

„Výborně!“ křičel zástup.

Lanzillo si trochu překvapeně prohlížel klíč.

„Je nějaký velký,“ bručel, „to nebude ten můj.“

Rybář, mimochodem otec podnikavého hošíka, ušetřil synovi kopanec.

„Já tě naučím, klíč od domu není na blbý vtipy,“ pravil.

●

Andrea se šel podívat k pavilónku s Lanzillem, který hleděl na moře, jako by mu chtěl vyrvat jeho tajemství.

Nedaleko na zídce kdosi seděl a chytal ryby na udici. Zvláštní druh lidí! Baví je zírat dlouhé hodiny do vody s udicí v ruce – prut bývá přehnaně dlouhý, uvážíme-li, jak málo na něj chytí – a nikdy jim nic nezabere. Ale existuje ještě podivnější druh lidí, totiž ti, co vydrží trpělivě zírat na rybáře s udicí v ruce, zírají dlouhé hodiny a čekají,

jestli se mu na ní zatřepotá alespoň rybička.

Ale tady objevili osobu ještě podivnější, než jsou příslušníci obou svrchu jmenovaných kategorií: člověka, kterého bavilo trávit celé hodiny tím, že vytrvale zíral nikoli na rybáře, ale na toho, jenž na rybáře zíral.

A Andrea mohl oči nechat na člověku, jenž zíral na zírajícího.

Rybář – což jsme opomněli podotknout – měl dřevěnou nohu. Zatímco zaujatě lovil, řemeny se mu bůhvíjak uvolnily a žbluňk!, dřevěná noha pleskla do vody. Rybář hleděl ze zíd'ky, jak ji unáší proud, a zamumlal:

„Ještě štěstí, že to nebyla ta zdravá.“

„Koupe se hodně lidí?“ zeptal se Gedeon syna.

„Nevím,“ řekl Andrea

„Jaktože nevíš, když stojíš u zábradlí? Nemáš oči?“

„Je tu spousta lidí v plavkách,“ odpověděl syn, „cachtají se ve vodě, ale že by se koupali? Nevím.“

„A co by měli dělat, synu!“ zabručel Gedeon trpce.

●

Snad by byl svá slova zdůraznil jedním či dvěma pohlavky, kdyby Andreu nezachránila vřava, která se strhla u prodavače ústřic a upoutala pozornost celého okolí. Stalo se toto: jeden muž u pultu se bez nejmenšího zájmu o plovárnu i plavce věnoval pojídání ústřic, že mu je prodavač sotva stačil otvírat; jednu ústřici nabídl také Suaresovi, který chystaje se ji pozřít, zahleděl se na ni a pravil potichu:

„Mám strach, abych si neublížil.“

„Ale jděte,“ zvolala ústřice slabounkým hláskem, „to já mám strach, abyste neublížil vy mně.“

Suares měkkýše honem vrátil labužníkovi, jenž lačně požíral jednu ústřici za druhou. Najednou se přihnal jakýsi pán s prsty obtíženými prsteny a bez jakéhokoli vysvětlování se rychle prodral k hltounovi a zasypal ho

ranami pěstmi a kopanci. Dav přihlížejících zasáhl a učinil přítrž násilí. Zmítaje se v náručí několika siláků, nově příchozí si rovnal prsteny a celý udýchaný řval na hltouna:

„Ničemo!“

„To bude nejspíš otec,“ říkali si lidé.

Jenže oběma pánům se dal hádat stejný věk.

Záhy vyšlo najevo, co a jak. Pán s prsteny byl boháč, jemuž lékař předepsal koupání v moři. Byl tak mohovitý, že si najal zástupce, aby podstoupil léčbu za něho, samozřejmě za značnou úplatu. Zástupce opět napadlo, že by mohl poslat do vody známého, který mu byl dlužen nějaké peníze. Zašel za ním a vysvětlil mu jeho úkol.

„Co ty pracháče nenapadne!“ vykřikl dlužník.

A věřitel:

„Jste ochoten absolvovat léčebnou kúru a splatit tím svůj dluh? Všechny výlohy přirozeně platím. Ale jinak ode mě nečekejte ani groš.“

„Proč ne?“ řekl insolventní dlužník.

„Nuže,“ uzavřel věřitel a dal mu část honoráře, který přijal od boháče, „budete plavat, a tím mi zaplatíte dluh.“

S tím odešel a uvažoval:

„Jinak z něho v životě nic nevyrazím.“

Jenže dlužník nevynikal svědomitostí a všechny obdržené peníze prohýřil v ústřících. Když byl v nejlepším, objevil se boháč, který dostal anonymní dopis a přišel provést bleskovou kontrolu. To byly blesky! Rány pěstí a kopance se nedaly počítat.

„Já si ho platím na koupání,“ vřeštěl bohatec, ochotný utrácet, ale jen užitečně, „a on se všivák ani neopálil!“

„To se nedělá,“ souhlasil Whititterly, „když někdo na sebe vezme nějakou povinnost, má ji splnit“

Mezitím si pohmožděný žrout honem oblékl plavky, a aby uklidnil svého zaměstnavatele, opakoval:

„Nač tolik křiku! Zrovna se jdu koupat.“

A skutečně se vrhl do vody. Boháč ho pozoroval z terasy plovárny a chladně kázal:

„Plavat!“

A pak:

„Ted' na znak!“

A:

„Hlavu pod vodu!“

Dále:

„Motýlka!“

Obávaje se nové bouře, ptal se plavec namodralými rty:

„Stačí? Nemohl bych už z vody?“

„Ještě pět minut.“

Pak boháč pohlédl na lékařovo doporučení a na hodinky a řekl:

„Ted' vylezte. Běžte se osprchovat. Trochu si zacvičte. Ted' se natáhněte. Zakuřte si cigaretu.“

Nakonec se hluboce nadechl a řekl:

„Hned se cítím lépe.“

Než se svým náhradníkem opustil plovárnu, chtěl ještě něco nádavkem, aby nevyhazoval drahé peníze zbůhdarma jako až dosud. Řekl mu:

„Kochejte se vyhlídkou a referujte mi. Jaká je?“

„Podivuhodná,“ odpověděl dlužník horlivě.

„To je všechno?“

Chudák, plný dobré vůle, si lámal mozek:

„Kouzelná,“ řekl s chvályhodnou snahou.

„Nic víc?“

„Divukrásná.“

Boháč byl nelítostný.

„Dál, dál,“ křičel, „vážený pane! Nemyslete si, že to budete odbejvat. Musíte si odpracovat ještě dobrých pět tisíc lir!“

Přihlížející reptali:

„To je ale vykořisťování.“

●

„Skoro bych tam skočil sám,“ řekl Lanzillo Suaresovi.
„A co vy?“

„Já ne, díky,“ odpověděl roztomilý stařík; „před jídlem se nikdy nekoupu.“

Gedeon, který prostě nesnesl, aby někdo v něčem předběhl jeho syna, zavolał Andreu.

„Jdi si trochu zaplavat,“ řekl mu, „v plavání jsi přece přeborník.“

Obrátil se k Suaresovi a dodal:

„Chtěl bych vědět, v čem on není přeborník, ten kluk je do všeho jako čert.“

Andrea fňukal:

„Plavání není moje silná stránka.“

„Andreo,“ vykřikl jeho otec, „nic neumíš. Je mi z tebe hanba.“

A protože se mladík stále vytácel:

„Svlíkni se,“ zařval, „a už ať plaveš!“

Andrea, který se jakžtakž udržel nad vodou – to byl také důvod, proč byl doma považován za jednoho z nejlepších plavců naší epochy – se vzpouzel. Konečně ho otcův šturec přiměl k poslušnosti.

Když se v kabině s nechutí svlékl, chystal se do plavek. Moc se k tomu neměl, představoval si, jak ho všichni budou ve vodě pozorovat, a že všichni ostatní jsou vynikající plavci, jenom on ne. Bude muset urazit pěknou vzdálenost, aby se ztratil v zátiší za nějakým skaliskem. Aby se podíval, kolik lidí je v obvodu plovárny, vylezl na žebřík, který vedl z kabiny přímo do moře. Ale dřevo bylo mokré, ujely mu nohy a plácnul sebou do vody přímo mezi radostně se šplouchající plavce. Nahý.

„Nestalo se vám nic?“ zeptal se kdosi starostlivě, aniž postřehl jeho drama.

„Ne, nic,“ zablekotal mladík rozpačitě. Krčil se, aby

nikdo neodhalil jeho bolestnou situaci.

Gedeon nahoře netrpělivě očekával, kdy spatří, jak syn mohutnými tempy brázdí hladinu moře. Volal na něho:

„Tak pojď, ukaž, co umíš!“

„Moment,“ koktal Andrea.

Seděl ve vodě na bobku a čekal, až kolem nikdo nebude, aby mohl nepozorovaně vylézt do kabiny. Ale zatímco plavci předváděli svou zdatnost na širé vodě, u břehu se zdržovaly tlusté dámy a matky rodin, houfy dětí se bavily tím, že na sebe cákaly. Bylo to naprosto nevhodné místo, nemohl se tu zjevit v rouše Adamově. Byl by určitě vypukl strašlivý skandál.

Gedeon stále pobízel Andreu k činu, reklamoval oslnující plavecké výkony, jaké obvykle požadují diváci u zábradlí na těch ve vodě.

„Pěkně si zaplav a pak vylez,“ křičel na něho. „Nebo radši pojď skočit z můstku.“

„Sakra!“ pomyslel si Andrea, pracně skrýváje části stydké, cvakaje zuby zimou v důsledku nervového šoku.

A otec:

„Ukaž nám, jak dovedeš plavat znak“

„Ne?“ křičel Soares. „Tak vylez! Co se tam tak krčíš?“

Konečně Andrea kývl na oba pány nahnuté přes zábradlí a tlumeným hlasem jim řekl:

„Jsem nahý, nemůžu vylézt z vody.“

„Nahý?“ vykřikl Gedeon zděšeně a pohoršeně.

„Mluv tiše,“ sténal Andrea.

Otec zuřil:

„Nahý!“ řičel, „ty čuně, jen počkej!“

Běžel sehnat ručník, aby ho hodil synovi.

Whititterly křičel:

„Co je to za nápad, koupat se nahý? Mohl jste si přece plavky půjčit.“

„To je nešťastná náhoda,“ odpověděl Andrea.

A pro sebe si ulevil:

„Dědku stará! Udělá rozruch a všichni se na mě budou dívat!“

Suares se nahnul přes zábradlí a opakoval:

„Tak nevyváděj a lez ven!“

A Andrea:

„Lez, lez. To se to mluví! A jak mám vylézt z vody?“

Také Whititterly si přiložil polínko:

„Nedělejte hlouposti,“ křičel. „Vylezte, vidíte, že se sbíhají lidi.“

Andrea skřípal zuby a opakoval:

„Jsem nahý! Jak vám to mám říct?“

Mezitím se u zábradlí seběhl hlouček. Přihnala je sem zvědavost, když viděli záhadnou konverzaci dvou staříků s mladíkem, přikrčeným ve vodě.

„Co se to děje?“ řekl někdo. „Udělalo se mu snad špatně?“

A druží, když viděli Andreu nehybného v té přičaplé pozici, začali radit:

„Pojďte ven.“

Nebožáka obcházely mrákoty.

Whititterly, přesvědčený, že se jinoch koupe nahý z výstřednosti, křičel na něho téměř pohoršeně:

„Tak se alespoň ve vodě oblečte!“

„Co se vlastně stalo?“ ptali se další přibíhající diváci.

„Zdá se, že se tam někdo koupe nahatý,“ vysvětlovali zasvěcenci.

Staré dámy byly pohoršením bez sebe.

„Pěkný nemrava!“ pištěly, „budu si stěžovat. Taková neslušnost! Takové prasečinky!“

Andrea podrobně vysvětloval nejbližším divákům svoji nehodu.

„Aha!“ vykřikovali někteří ze zadních řad, „prý uklouz. Pěkná výmluva! Měli by ho zavřít. Zavolejte policii!“

„Nemrava!“

„Nestyda!“

Přibíhali noví a noví lidé, aby viděli „naháče“, jak se už po plovárně říkalo nešťastnému mladíkovi.

Konečně dorazil Gedeon s osuškou a hodil ji synovi, který se do ní ve vodě zabalil a vyrazil, aby se dobelhal do kabiny v palbě sžíravých výroků davu. Otec za ním doběhl, zacvakl zástrčku a pustil se do něho. Neposkytl sluch nářkům nezdárného syna, mezi jednotlivými údery neúnavně mlel:

„Zvrhlý syn, ještě to mě muselo potkat! Koupe se nahatý! Před očima otce své snoubenky! Nestyda! Nevychovanec!“

●

Neuplynuly ani dvě minuty a strhl se nový pokřik, celá plovárna byla na nohou:

„Mořský had! Mořský had!“ křičelo se na všech stranách v nepopsatelné panice.

„Proboha, co se stalo?“ vyptávali se letní hosté, překvapení hromadným úprkem.

„Blíží se mořský had,“ odpovídali lépe informovaní.

Následoval bezhlavý útěk, hosté prchali, převraceli stoly a židle, koupací pláště za nimi vlály a ze všech stran bylo slyšet pleskání mokrých nohou. Děti plakaly. Mnoho půvabných paní a slečen museli odnést mladí muži v náruči.

V mžiknutí oka byla pláž pustá. Někteří našli útočiště v kabinách, dav povykoval v restauračním sálu, kde honem zabarikádovávali dveře a okna. Všechny čluny byly bleskově vytaženy na souši a plážové stany a slunečníky složeny a odneseny do bezpečného úkrytu. Pobřeží, kde se ještě před chvílí ozýval radostný smích, nabízelo smutnou, skličující podívanou. Kam oko dohlédlo, pod oslňujícím sluncem nebylo vidět živou duši. Zpráva o vynoření proslulé

mořské obludy rázem vylidnila břeh.

V poledním tichu v samotě opuštěných míst bylo slyšet jen lehké šumění moře a ve vodě hroživé šplouchání, dlouhá zčeřená brázda na hladině svědčila o přítomnosti pohádkové nestvůry.

Pomalu se největším odvážlivcům vracela chladnokrevnost a uvažovali, kam zatelefonovat. Naštěstí to však nebylo nutné, neboť zakrátko se ukázalo, že šlo o falešný poplach.

Whititterly si šel zaplavat a byl omylem považován za mořského hada. Anglický kapitán měl vskutku dlouhatánskou vlnící se postavu, která poněkud připomínala tvar slavné příšery z Loch Ness.

Když vystoupil z vody a zjistil, že se bezděčně stal příčinou paniky, zvolal a energicky si přitom třel záda ručníkem:

„Člověk se nemůže už v klidu ani vykoupat!“

Případným zájemcům můžeme stručně naznačit postup, který při koupání zachovával: než vstoupil do vody, omočil si zápěstí, spánky a srdce; pak se pomalu ponořil v postoji člověka, jenž se chystá k modlitbě. Jakmile ho pohltilo moře, zmizel na okamžik ve vlnách, ale hned se zase vynořila hlava, z níž crčela voda. Whititterly s ní potřásal, odfrkl si, přičemž si dlaněmi tiskl nosní dírky, a poté se jal plavati, chvílemi ná prsou, chvílemi na zádech. Po výkonu, aniž zbytečně prodléval ve vodě, vystoupil po schůdcích do své kabiny a vzápětí ho bylo možno vidět, jak opět vychází, plavky v ruce, jeden ručník opásaný kolem beder, druhý přehozený přes ramena, rychle zčervenálá od slunka. Většinou míval cigaretu v ústech a pečlivě rozčísnutou pěšinku mezi několika vlasy, vinoucími se po lbi.

Ach, o obřadném koupání kapitána Whititterlyho by bylo možno napsat tlustou knihu!

Ale my nemáme čas zdržovat se u tohoto tématu, protože před několika minutami dorazil na plovárnu a se sklenkou aperitivu usedl v pavilónku nad mořem našimi přáteli očekávaný Antonio Villa.

• V •

Antonio Villa dorazil a jako každý den pokojně vyprávěl kroužku letních hostů své tisíce a prvé potápěčské dobrodružství. To bylo celé jeho prázdninové vyražení.

Když mu Gedeon vyložil, po čem on a jeho přátelé prahnou, starý potápěč se začal nervózně tahat za kníry a konečně řekl:

„Nemohu, přijel jsem, abych si tu odpočinul.“

Ale i jeho obdivovatelé, a nebylo jich málo, vroucně toužili spatřit ho při díle, takže se připojili k prosbám Gedeona, Suarese a Whittitterlyho.

„Nenaléhejte na mě, drazí přátelé,“ opakoval Villa a nervózně si potahoval kníry. „Jsem zaneprázdněn. Na shledanou.“

A chtěl odejít dříve než jindy.

„No tak,“ říkali všichni, „vylovte jim ty klíče.“

„To nejde, to nejde,“ opakoval Villa.

„Buďte tak laskav.“

„A pak,“ zvolal ex-potápěč, „nemám tu s sebou skafandr.“

„Nějaký skafandr se vždycky sežene,“ řekl Whittitterly, „snad ho budou mít i tady.“

Zeptal se plavčíka.

„Hrome,“ řekl plavčík, „myslíte, že nemáme skafandr?“

„Díky bohu!“ zvolal Suarez.

Antonio Villa bez valného nadšení vyzkoušel několik skafandrů a nakonec našel přece jen jeden, který mu padl,

byť byl trochu těsný. Zatímco ho oblékali, těžce vzdychal.

•

Ve skutečnosti nikdy nebyl potápěčem. Za mlada, než se mu začalo říkat Potápěč, dostal přezdívkou Villa *Hlas pravdy* nebo též *Neúplatný bojovník s Hydrou lži* – což bylo značně namáhavé pro každého, kdo se s ním stýkal a musel ho často volat (a volat se na něho muselo často, protože poněkud nedoslýchal) – jen jedenkrát se nepatrně uchýlil od reality; případ potápěč byla jediná lež jeho života. Lež zcela omluvitelná a neplánovaná. Villa *Hlas pravdy* čili *Neúplatný bojovník s Hydrou lži* seděl jednou s partou přátel v kavárně. Mezi nimi byl jeden mluvka, jeden z těch nesnesitelných vychloubačů, kteří lžou, až se jim od huby práší, s vážnou, někdy přímo smutnou tváří, a ještě si činí nárok, aby se jim na slovo věřilo, chtějí se jen holedbat a chvástají se neslýchanou odvahou a statečností. Villa poslouchal a už nemohl potlačit vztek Jeho poctivá duše vřela hněvem nad takovými výmysly.

Ostatní se pokoušeli mluvkoví čelit a shodit jeho chvástání; jenže všechno bylo marné, protože on se vždycky nečekaně vytasil s něčím ještě nestoudnějším. Villa, který se už chvíli celý trásl, nakonec vybuchl:

„Když jsem já byl potápěčem...“ řekl.

A už nic nedodal.

Všichni ztuhli. Vejtaha pod tím úderem zavrával a nezmohl se ani na slovo. Kde vzal Villa tu drzost tvrdit, že byl potápěčem? Na to se dá odpovědět pouze ručně. Což také udělal a dodal:

„Ty hubo nevymáchaná, ty budeš někomu vykládat, že jsi byl potápěč!“

Z ublížení na těle si Villa celkem nic nedělal. Pro něho bylo hlavní, že se mu podařilo uzemnit toho velechvástala. Odcházel domů spokojen sám sebou. Ale když byl sám, vynořila se mu znepokojivá otázka:

„Jak teď z toho ven? Budu muset trvat na tom, že jsem skutečně dělal potápěče, jinak je se mnou konec. Jak se říká: jedna lež stačí, dál od něho, braši.“

Vstoupil na neznámou půdu.

„Přátelé,“ uvažoval Villa *Hlas pravdy* čili *Neúplatný bojovník s Hydrou Lži* „budou chtít slyšet detaily, musím jim vypravovat nějaká dobrodružství z mořského dna.“

A tak si ten dobrý muž nakoupil vzpomínky nejslavnějších potápěčů, nashromáždil znalosti, a když pracně překonal vrozený odpor ke všemu předstírání, trávil zbytek života tím, že vyprávěl přátelům své rekovné činy v hlubinách vod. A oni byli nenasytní; žádali příhody stále nové, stále napínavější.

●

Konec. Aby nebyl považován za lháře, musel se nejednou, i když s těžkým srdcem, vydávat za nejlepšího potápěče své doby, až si u přátel a známých vysloužil pověst *Krále potápěčů* a *Vládce mořských hlubin*. A teď byl nucen obléknout skafandr a chtě nechtě sestoupit do vody. Ale jakmile jeho nohy přišly do styku s kapalinou, začal ten dosud statný stařec mrskat dolními i horními končetinami tak divoce, že voda stříkala až k nebesům. Svět ještě neviděl tak vzpurného potápěče.

„Dolů!“ říkali všichni a všemi silami ho tlačili pod vodu, zatímco on se jim chtěl vysmeknout, a pokud mu to skafandr dovolil, kopal kolem sebe na všechny strany. „Dolů!“

„Držte ho za nohy,“ křičel Whittiterly, „pověste se mu na ramena!“

A *Král potápěčů* s pěnou u úst pouštěl bublinky:

„Vrahové!“ křičel. „Vrahové!“

„Strčte mu tam hlavu!“ křičel Whittiterly a držel ho za ruce. Kapitán sršel silou a energií, kterou by u něho nikdo neočekával.

Gedeon tlačil Villu: „Dolů! Dolů! Lotře!“

Lanzillo, který si odřekl koupání a přiběhl, aby podal pomocnou ruku, táhl nešťastníka za ruce a vztekle opakoval:

„Musí najít klíče! Musí najít klíče!“

A nepřestával bušit pěstí do kovové hlavy, zatímco Andrea se nešťastníkovi celou vahou pověsil na záda.

„Pojďte také přiložit ruku k dílu!“ křičel Gedeon na mladíka, ležícího na zídce. „Co se tam válíte jako buchta?“

On jediný jejich zápas zcela ignoroval.

„Musím se nejdřív správně opálit,“ řekl a otočil se na druhý bok.

A víc z něho nikdo nevypáčil ani slovo.

Návštěvníci obou pohlaví se seběhli, aby spojenými silami potopili potápěče, který se kroutil jako užovka a chrčel:

„Pusťte mě! Pusťte mě!“

Teprve když přiběhl na pomoc i herkulovský granátník se svými pěti společníky – věnovali se pospolu helioterapii poblíž plovárny –, podařilo se nešťastného Villu zcela ponořit. Ač křičel, jako by ho na nože brali:

„Vytáhněte mě! Vytáhněte mě!“

A na hladině se objevilo tolik bublinek, kolik jich v těchto končinách nikdo neviděl už alespoň deset let. Když viděl stoupat bublinky, Suares, jediný, kdo si zachoval trochu rozvahy, prohlásil:

„Obávám se, že jsme to poněkud přehnali.“

Ostatní zaváhali.

„Opravdu,“ poznamenala jedna těžce oddychující a překrvená dáma. „V životě jsem neslyšela, že to dá tolik práce dostat potápěče pod vodu.“

„Tak ho vytáhněte,“ řekl nakonec Whittiterly, utíraje si pot.

Villa Hlas pravdy čili Neúplatný bojovník proti Hydře
lži byl vytažen na souši a z hlavy mu sňali kovovou kouli.

Rozhlédl se nepřítelnyma očima.

„Antonio!“ křikl mu někdo do ucha, „Antonio, slyšíš mě?“

Nezdálo se, že by Villa něco slyšel. Ukázal prstem k nebi a chtěl něco říci, ale jazyk ho neposlouchal.

„Antonio!“ křičeli přátelé. „Poznáváš nás?“

„Pane Villa,“ řekl Whititterly, „pane Villa, odpovězte mi...“

Villa si bolestně přejel rukou po šíji, pak se zvedl a potácivým krokem zamířil ke vchodu. Najednou zanotoval pištivým a falešným hlasem pochmurnou melodii, až všem přítomným vstaly vlasy na hlavě.

Zešílel.

●

Udeřila jedna a z penziónů rozptýlených po návrší zaznělo dunění tamtamů. Po skupinách i karavanách začali hosté pomalu opouštět plovárnu. Opodál, mezi skaliny, několik rybářů rozhazovalo sítě v místech, kde se moře poněkud zčeřilo.

Najednou čerání prchalo do dálky a rybáři vytáhli síť s pěti, šesti mrskajícími se rybičkami, které vypadaly jako stříbrné špendlíčky.

Ubohé rybky!

A ubozí rybáři!

Kam oko dohlédne, rozprostíralo se moře, nádherné moře, blankytné moře.

Po jedné, když se plovárna vyprázdnila a moře se vylidnilo, zaplavaly si *Plavkyně*. Pak vyběhly z vody a šly se najíst. Odešli i rybáři.

Moře zůstalo samo.

Konečně samo!

Když utichl povyk, utichly zmatky, mohlo si veliké

moře konečně v klidu zadovádět.

• VI •

Tu vyskočila nad hladinu malinká bělostná vlnka a hned se zase schovala. Tam vykoukla jiná čiperka a potopila se. Táhle se zapěnilo, vynořila se třetí hlavinka, jen se kolem ní zapěnilo a byla pryč. Vmžiku jich byly tisíce a hrály si na schovávanou. Náhle vystrčily hlavy všechny najednou a dívaly se na pláž. „Už odešli?“ zeptal se někdo. Ano, odešli, nikdo tu není, můžete ven. Vlny si oddechly, dodávají si odvalu a ty nejsmělejší popohánějí ostatní dopředu. Táhle se jedna opatrně blíží z širého moře, ale uprostřed cesty se zastaví, dál se neodvažuje. Jedna malinkatá, celá bílá, přicválá jako Šemík. Úplné hříbě! A zase vlna a další, skáče jí na záda. Ve vodě se hemží její bělostné rozpustilé děti.

Dvě. To je hodina, kdy si vlny mohou zaplavat. Moře je jejich. Mladé vlnky si pod poledním sluncem poskakují po hladině. Svíjejí se, prohánějí se jako zamilovaní delfíni, pronásledují se, cákají po sobě a baví se tím, že šplouchají na útesy, točí se spolu, udělají řetěz a bezstarostně se ženou ke břehu.

Ted' moře patří jim.

•

Autor využívá samoty a poledního ticha, aby vám chvíli vyprávěl o moři.

Mohu si to dovolit, jsem kompetentní, o moři vím své. (Moře má na mě zvláštní vliv: inspiruje mě, ale na druhé straně mi současně zahání chuť k práci.)

Ne že bych byl zrovna starý mořský vlk, moře jsem nijak soustavně nestudoval, ani jsem dlouho nežil v jeho blízkosti. Bohaté zkušenosti s mořem jsem získal zvláštním způsobem: kdykoli jsem se octl na mořském břehu, nenechal jsem si ujít žádnou příležitost a pozorně jsem studoval jeho tajemství a vrtochy. Můj výzkum byl přirozeně omezen četnými obtížemi, především záludností člunu, v němž bylo těžko udržet rovnováhu, jakož i úskočností ježovek (zejména jejich zálibou vyhledávat si místo pod bosými chodidly). Věnoval jsem se mu, kdykoli jsem se šel vykoupat, dokonce i na cestách, pokud trať mého vlaku vedla podél mořského břehu. Zdá se vám, že to byl ztracený čas? Nikoli. Nashromáždil jsem neobyčejně rozsáhlý materiál a dnes mohu plným právem tvrdit, že jsem s to na místě zodpovědět jakýkoli dotaz, týkající se svrchu zmíněných vrtochů moře.

Rovněž mohu s jistotou tvrdit, že moje sbírka západů slunce nad mořem nemá konkurenci.

V létě jsem nejednou strávil alespoň měsíc u moře jen za tím účelem, abych obzíral nedohledné rozlohy vod. A víte, proč jsem jezdíval s přáteli na neděle k moři? Ze studijních důvodů. Dokonce i ke koupání mě vedl zájem jen a jen vědecký.

Nedělní výlety k moři přivolávají bouřku. Tento jev probíhá následovně: večer před výletem se nebe – po mnoha dnech slunečného počasí – zatáhne a zatmí. Osoby, které se mají výletu zúčastnit, starostlivě pozorují oblohu, ale jako by se domluvily, nic neříkají. Tráví neklidnou noc, střídavě plní naděje i úzkostí, jejich spánek je krátký a bezesný.

Ráno probuzení. Vzhlédnete k nebi: je šedé. Někdo řekne: „Je mlha, bude nádherně. Snad až příliš horko.“

Cestou na nádraží je nebe stále šedivé. Vlak s výletníky

je nervózní.

Během cesty se všichni navzájem ujišťují, že u moře bude pěkně. Starý vrásčitý rybář, který si zajel do města na nákup, mrkne na nebe a prohlásí, že se už dočkáme vody. Dodá, že byl nejvyšší čas, pole to potřebují.

Převládne mínění, že tihle mořští vlci nejsou žádný barometr, že jim není co věřit. Cestující přitakávají pánovi, který vypráví, že před několika týdny bylo nebe ještě zataženější než dnes, ale u moře ho kupodivu uvítalo to nejkrásnější počasí. Cestující se rozhovoří o tom, že všichni, každý jindy, už zažili podobné ráno.

Dojde se k závěru, že na této železniční trati je každý den ráno oblačno, ale těsně před polednem se vyjasní. Tato místní zvláštnost všechny uspokojí a začne se mluvit o něčem jiném. Ale pojednou vnikne pootevřeným oknem hustá drobná sprška a studený vítr.

U moře je vítr a déšť.

Na plovárně je mokro, v kabinách škvírami mezi prkny crčí voda, je tu pusto, na pláži jsou tmavé louže, neobjeví se tam ani živá duše. Na budce první pomoci vlaje červený prapor: koupání nebezpečné.

Výletníci, promočení a zkřehlí, v letních šatech s taškami v ruce, stojí pod přístřeškem a zírají na nesčetné vlny, které se vzdouvají na všech stranách, moře hučí a vlny se valí, rostou a pak se tříští a rozstříkují do široka.

Vyhlížejí jako trosečníci na voru. Chvilí doufají, že bouře ustane a jako zázrakem se vyjasní. Pak jeden po druhém rozbalují aprovizaci a pouštějí se do jídla, tu a tam prohodí nějaké slovo.

Dva nebo tři odvážlivci si oblékli plavky. Jejich chrabré čin vyvolá záblesk pošetilé naděje, jako by zvyšoval pravděpodobnost příznivého obratu počasí. Avšak leje jako z cedníku a ti nerozvážlivci hledí na moře žalostným

a zkřehlým pohledem. V nejlepším případě, ustane-li déšť, sednou si na pláži na bobek a pozorují, jak jim delší vlny olizují lýtka. Jejich chodidla zanechávají v písku černé díry, které se hned naplní vodou.

Pak se nejbližším vlakem koná návrat do města, kde se zpravidla shledáme s jasným nebem.

V létě vyjíždějí nedělní výletníci za svítání plni nadějí, svěží, silní, veselí a vymydlení, večer se vracejí do města jako velká zdecimovaná armáda. Bolí je všechny kosti, popáleniny na zádech svědí, vlasy a boty mají plné písku. Tváře mají rudé, v očích horečný lesk a jejich nosy připomínají rajska jablíčka. Zdá se, že jsou opilí, nebo zápasí s horečkou.

Vycházejí z nádraží s rukama plnýma balíků, košů, dětí a lahví; rozjíždějí se do předměstí jako omámení, oslnění reflektory tramvají.

Byli celý den na pláži. Zatímco letní hosté, kteří tráví u moře dva tři týdny, zůstali přes polední vedro zalezlí ve stinných penziónech, oni se u oslepujícího, kovově lesklého moře vystavovali slunci až do setmění.

Pak se oblékli, a aby dostali místo ve vlaku, vydali se na nádraží několik hodin před odjezdem, právě tehdy, když se vzduch ochladil a na pláži bylo zase příjemně. Ale na nástupištích i mezi kolejemi postávala už spousta lidí, kteří přišli bojovat o místo tři nebo čtyři hodiny předem.

Tady bylo třeba podstoupit poslední a nejnamáhavější zkoušku sil: útok na vlak. Ale místo k sezení získalo jen několik zdatných mladíků, které nezastaví žádná překážka. Skoro všichni ostatní stojí celou cestu na jedné noze, natlačení jako sardinky, a marně pátrají po dalších členech rodiny, přátelích i známých, ztracených v davu. V kymácejících se vagónech posledního nedělního vlaku matně blikají lampičky a v jejich kalném světle působí

směsice rozpálených skrání, lesknoucích se očí a rudých nosů přímo ďábelsky, až nahání strach.

Jakmile dorazí domů – do obrovských lidových činžáků, z jejichž oken se ozývá řev, pískot a výkřiky –, svlečou si muži kabáty, límečky i košile a zůstanou do půl těla nazí; otevřou okna a především někoho pošlou s lahví pro vodu k pouliční kašně, zatímco se na stůl nosí velké mísy s rajským a okurkovým salátem. Blok domů – vertikální labyrint – se otrásá kraválem; jedna karafa se rozbije a voda se rozlije po temném schodišti, kde štěkají psi, brečí děti a ručně psané plakáty vyzývají k zachování čistoty a slušnosti.

Po ulicích se pomalu procházejí znavení a pokřikující lidé, u nacpaných hospod vyhrávají flašiny, před vchodem pobíhají kluci a poletují netopýři.

Pohlavky a štulce se nepočítají.

Nějaká parta se vrací za zvuků kytary. Tu a tam se srocují hloučky a vybuchují hádky.

V pokojích bez nábytku, osvětlených načervenalým světlem slabých elektrických žárovek, je možno vidět pekelný hodokvas polonahých mužů, žen v nedbalkách a vřeštících dětí.

Za půl hodiny jsou všichni v posteli; ani ve tmě nemohou zamhouřit oči, hekají a převalují se ze strany na stranu na prostěradle plném písku, marně hledají polohu, která by je nebolela, protože jsou samá spálenina; ale tam v dáli se v klidném moři odrážejí třpytící se hvězdy, vlnky měkce omývají kameny útesů, hladina se lehce čeří závany větríku, který žene rybářské bárky na širé moře; všechno je svěží, příjemné, vlídné a v hotelech a na plovárnách začínají orchestry vyhrávat k tanci.

Ach, skutečnou tvář moře není možno vidět uprostřed sezóny na plážích mezi zástupy krasavic, slunečníků, stanů, pestrých koupacích plášťů a dětí. To je moře nalíčené a vyparáděné, moře pro slečny, pro flirty, pro diletanty. Skutečnou tvář moře jsem spatřil jen jednou; náhoda mi otevřela oči.

S dvěma přáteli malíři jsme si jednou vzpomněli, že si zajedeme na den do Fiumicina; já pak napíšu veselý článek o všem, co jsme zažili, a kamarádi doprovodí mé vyprávění kresbami.

Dorazili jsme na nádraží v Trastevere plni odhodlání dívat se na všechno z veselé stránky. Krásné letní jitro, účel naší cesty i skutečnost, že jsme zase jednou pohromadě, to vše zvyšovalo naši dobrou náladu. A zatímco jsme si kupovali jízdenky a vyprávěli si anekdoty dokonce i s pokladníkem, jeden z mých přátel najednou vytřeštil oči a řekl:

„My jsme samá hlína, ale podívejte se!“

Otočili jsme se. Na lavičce kousek od pokladny, s kufříkem u nohou, s deštníkem položeným vedle sebe a s kloboučkem na hlavě seděla mrtvá žena.

Byla mladá a těhotná. Její nohy, sevřené ve vyleštěných lodičkách, se nedotýkaly podlahy, visely s definitivní nehybností. Po svrasklé a příšerně žluté ruce se procházela moucha, tvář měla zakrytou kapesníkem, byla oblečená v letních šatech z modrého saténu.

Sklátila ji mozková mrtvice před chvilkou, právě čekala na vlak; nesmělo se s ní pohnout, dokud nepřijde úřední lékař, aby sepsal protokol. A tak seděla mrtvá na lavičce v čekárně, ve svátečních šatech, s kufříkem, deštníkem a kloboučkem, a nikdo si jí nevšímal. Pro toho, kdo se na ni podíval jen zběžně, byla to jakási cestující, která čeká na vlak.

Ve vlaku se rozhovor točil kolem železničních neštěstí,

kteřá jsou na této trati bohužel dosti častá, mluvili jsme o malárii, která se v té oblasti rozšířila, a o utopených, jimiž je pláž ve Fiumicinu u ústí Tibery smutně proslulá.

Neustále jsme měli před očima tu neznámou, která se posadila, aby počkala na vlak do Fiumicina, a teď neví, že čeká na příjezd soudního lékaře.

Byl všední den, takže demokratická pláž ve Fiumicinu byla pustá; plovárny byly zavřené a kolem ubohých chatrčí, pokrytých narovnaným plechem z benzínových barelů a zatížených kameny, sušily se na slunci různobarevné hadry; na písku se povalovaly vedle mušlí a škeblí dřevé hrnce a odpadky z neděle: krabičky od sardinek, špinavé noviny, rozbité lahve a dna sklenic; občas tudy prošla nějaká parta, tři nebo čtyři vyzábílí vandráci si nás podezíravě omrkli, potom se rozběhli po pláži a za nimi se hnalo štěně, nějaký vořech. Vypadali na kapsáře, kteří si vyrazili z Říma.

Natáhli jsme se na slunce a konečně jsme viděli někoho, kdo se šel koupat. Byl to krásný mladík, měl štíhlé, opálené tělo a kudrnaté vlasy. Vykračoval si k moři, díval se vzhůru k nebi a na tváři měl nehybný úsměv. Šel přímo na nás. Teprve pak jsme si povšimli, že nevidí.

Za chvíli se přišel koupat další mládenec, také slepec; pak přišly dvě slepé dívky a vběhly do vody.

Myslili jsme, že to bude nějaký letní tábor nevidomých. Ale pak nám vysvětlila jedna žena, která všela na slunce prádlo, že to je rodina slepců. Hrozná nemoc připravila všechny o zrak. Ta žena nám ukázala staršího pána s paní, kteří seděli na písku, a řekla nám, že jsou to rodiče těch slepců a že také nevidí. Mají ještě malou holčičku, a ta prý také ztrácí zrak. Možná že přeháněla.

Mezitím ti čtyři mladí slepci vstoupili do vody, všichni krásní jako obrázky, chytili se za ruce a točili se dokola,

usmívali se na sebe s oním neurčitým strojeným úsměvem, jaký mívají na tváři slepci. A před nimi klidné moře; rozprostíralo se pod sluncem od té špinavé pláže do nedohledna, bylo samý třpyt, slavnostní lesk a nádhera.

Taková je pravá tvář moře. Je lhostejné, kruté, neúprosné, strohé; je krásné a nemilosrdné, bere si syny, manžely, bratry; odnáší námořníky a vystěhovalce, jeho dno je pokryto kostrami, skrývá vraky potopených lodí, poklady a bohatství; řve, běsní, dme se, na nic nedbá a nikoho nemiluje, neposlouchá výkřiky trosečníků a neslyší ženy rybářů, když se za bouřlivých nocí modlí růženec; obklopuje lidskou bídu a utrpení a není mu zatěžko pořád se usmívat.

• VII •

V penziónu se rozvinul ukrutný boj kvůli fazolím na kyselo. Incident vznikl u stolu herkulovského granátníka a *Veselých plavkyň z Miami*.

Když Mamert přinesl zeleninu, zmocnili se mísy, třebaže ji svědomitý číšník bránil *unguibus et rostris* a domlouval:

„Nechte ji kolovat.“

„Tak pomalu, pomalu s těmi lusky!“ křičel od svého stolu starý Gianni Gianni, „nejste sami.“

Ale herkulovský granátník, jemuž se podařilo urvat mísu sváru, ničemu nepopřál sluchu.

Tu se Gianni Gianni zvedl a šel si nabrat fazolky, dříve než mísa stačila dokolovat do jeho rukou. Když ostatní strážníci viděli, že v tvrdém konkurenčním zápolení obsah rychle mizí, přispěchal každý se svým talířkem a kolem hliněné nádoby se strhla úděsná potyčka. Fazolky litaly na všechny strany a každý se snažil popadnout, co mohl. Nejdivočejší bitku svedl Gianni Gianni s herkulovským granátníkem. Ten kroutil starci zápěstí a řičel:

„Pusť ty fazole, dobrodruhu!“

A Gianni Gianni odolával, svíral pěst, až mu fazolky lezly všemi škvírami mezi prsty.

Rytíř Afragola se zabarikádoval na Ředitelství a žalostně naříkal:

„To budu muset jít koupit ještě kilo zelených fazolí!“

S příchodem opozdilců nastalo částečné uklidnění.

Gianni Gianni se vrátil ke svému stolu, probodl nabroušeným pohledem herkulovského granátníka a řekl:

„Potměšilý padouchu, kdy se konečně zmužíte a zkřížíte se mnou zbraně?“

Mezitím se obnovil klid a všichni zaujali svá místa. Herkulovský granátník se obrátil k ostatním strážníkům tak, aby se pohledem vyhnul tváři svého soka, a řekl:

„Jestli se začneme bít mezi sebou, bude to náš konec! Musíme být jako jeden muž a ukázat Afragolovi, co je to síla jednoty!“

Všichni mu dávali za pravdu, pouze Gianni Gianni dával okázale najevo svůj nezájem. Ten muž lačný rozkoší si hleděl jen vlastního talíře; stačilo mu, že si může žít na velké noze. Jinak se mohl zbořit svět. Starý egoista seděl sám u stolu, popíjel šampaňské a k hotelové penzi si ještě objednával navíc, podle jídelního lístku.

Whititterly se posadil k menšímu stolu v ústraní, dlouze zkoumal dno salátové mísy a procedil mezi zuby:

„Blahoslavení poslední, pokud po těch prvních něco zbyde.“

Pak se mu vrátil jeho záviděníhodný klid. A teprve k večeru tiše pravil:

„Běda skromným!“

●

Když Gedeon poreferoval dámám o smutné bilanci dopoledne, Lanzillo řekl:

„Musíme najít jiného potápěče.“

„To není snadné,“ odušil Gedeon, „v dnešních dobách je po nich poptávka, na trhu nejsou k mání.“

„Pokud vím,“ poznamenal žvýkající Whititterly od svého stolu, „potápěči se nevyskytují na trhu, ale spíše pod vodou.“

Suares si lámal hlavu:

„Kde by se dal sehnat potápěč?“

„Tak se kvůli mně netrap, tati,“ utěšovala ho Caterina, „i když se klíč nenajde, mně to vadit nebude.“

„Mně to vadit bude!“ řekl Andrea. „Já trvám na tom...“

Otec, který ještě nezapomněl na skandál z plovárny, ho zpražil přísným pohledem a mladík spolkl konec věty.

„Mé dítě,“ řekl Soares, „to je od tebe hezké, ale ty netušíš...“

„Přísahám ti, tati,“ trvala na svém Caterina, „já se bez klíče obejdu!“

Starý pán pokyvoval hlavou. Líbezná dívka, jejíž bezúhonnost všechny dojímala, běžela otce obejmout a řekla mu:

„Podívej se, jestli opravdu trváš na tom, že se ten klíč musí najít, udělám slavnostní prohlášení: až se najde, složím slib cudnosti.“

Soares zaslzel.

„To je všechno tvoje vina,“ sykla jeho žena.

„Má drahá, nezačínej zase,“ prosil ji stařec. „Příště si dám pozor.“

●

Najednou se Lanzillovi vydral z hrdla výkřik:

„Přátelé,“ volal, „my si lámeme hlavu, kde sehnat potápěče, a přitom ho máme v domě.“

Všichni se otočili a spatřili, jak halou spěchá potápěč; skutečný potápěč, oblečený do skafandru, s hlavou uzavřenou ve velkém kovovém pouzdře. Dohonit ho bylo pro naše přátele dílem okamžiku.

„Promiňte,“ oslovil ho Whittierly, „vy jste potápěč?“

„K. službám,“ odpověděl potápěč a velmi zdvořile se uklonil, i když mu to ve skafandru dělalo jisté potíže.

Jeho hlas zněl slabounce z hlubin pouzdra.

Vzápětí se kolem něho seběhl houf dalších hostů a mnozí z nich se podívovali:

„Vida, mezi hosty penzionu je potápěč a my jsme o něm

ani nevěděli.“

„Musel přijet před chvílí,“ poznamenal starý Gianni Gianni.

Už se chtěl chopit lesního rohu, aby to oslavil; jenže ostatní mu to nedovolili.

Všichni tu podivnou osobnost zvědavě pozorovali. Někdo si opatrně sáhl na dlouhé roury, které se za ním táhly, jiní běželi do pokoje pro fotografické aparáty a děti se při pohledu na příšerné zjevení daly do breku. Ale Lanzillo řekl:

„Prosím vás, buďte chvíli zticha.“

Prorazil si lokty cestu mezi zástupem a zeptal se potápěče:

„Nemohl byste nám udělat jednu malou laskavost?“

Ozval se slabounký hlásek, vycházející ze skafandru jako z veliké dálky:

„Ale třeba dvě.“

„To je ale ochotný potápěč!“ šeptaly okouzlené dámy.

Lanzillo pokračoval:

„Mohl byste nám vylovit...“

Ale nemohl nic dál vysvětlovat. Herkulovský granátník, který nebyl příliš přesvědčen a podezřívavě kroužil kolem potápěče, objevil, že žabí muž něco skrývá za zády.

Najednou atlet vykřikl:

„Drží nákupní tašku. Je to on!“

Vypukl zmatek. Falešný potápěč byl opravdu pan Afragola, jenž neměl tušení o shánce po klíčích a po potápěčích a doufal, že v tomto přestrojení nepozorovaně proklouzne a dojde nakoupit další kilo fazolí. Teď se dal na útěk a jediným skokem byl na ulici.

„Chyťte potápěče!“ křičeli strážníci a hnali se za ním.

Herkulovskému granátníkovi se podařilo uchopit přívod vzduchu, ale Afragola se škubnutím vysvobodil a zanechal hadici v ruce atleta, jenž se skulil na záda.

„Darebák!“ křičeli všichni, když viděli, jak jim potápěč mizí za rohem.

„Další naděje ztracená!“ vzdychl Lanzillo.

●

Když se vrátili do penzionu, ozval se z ulice velký šum a najednou z dvaceti mohutných hrudí zahromovalo mocné skandování.

„Ať žije pan Malpieri!“

„Námořníci!“ zaúpěl stařec, „vrátili se a chtějí klíče.“

Opravdu, ti dobří hoši mávali před penzionem několika cizími klobouky, aby taktně připomněli svoje klíče.

„Ať žije náš dobrodinec!“ opakovali.

A uspořádali mu srdečné ovace.

„Řekni jim něco,“ naléhal Soares a strkal Gedeona k přízemnímu oknu.

Zjev starého pána v okně vyvolal nadšený jásot ušlechtilých jonáků. Když si Gedeon zjednal ticho, oslovil je:

„Stateční námořníci!“

„Ať žije...“ skandovali znovu mořští vlci, kteří očekávali, že jim už hodí klíče z okna.

Gedeon pokračoval:

„Klíče se ještě nepodařilo vylovit, ale doufáme, že se tak stane během zítřka. Zatím zachovejte klid a kázeň. Vyčkejte další rozkazy. Nyní se spořádaně rozejděte a vraťte do domů, kde vám bylo poskytnuto přístřeší, buďte svým spoluobčanům příkladem ctnosti a smyslu pro povinnost.“

Námořníci se loudavě rozcházeli. Byli to vskutku dobří hoši. Došlo pouze k jedné politováníhodné výtržnosti, která však neměla vážné následky: když jeden z námořníků zahlédl Whittierlyho, který vystrčil hlavu ze dveří, zahrozil mu zaťatou pěstí a zvolal:

„Jestli se klíče nenajdou, počkej!“

Důstojný kapitán uskočil a vzkřikl přeskakujícím hlasem, který měl být hrozivý, ale zněl spíše jako pištění:

„Copak se ten chlap zbláznil?“

Zabouchl dveře a špehýrkou udělal posádce suchý, stručný rozkaz:

„Odzbrojte ho a svažte do kozelce. A kdyby kladl odpor, podejte mi telefonické hlášení.“

Po chvíli přemýšlení řekl:

„Nebo si ho podejte sami.“

●

Když nastal opět klid, bylo rozhodnuto, že se další hledání odkládá na zítřek; a všichni si šli odpočinout, pouze Gianni Gianni a Whitterly nikoli. Rekreatant nespál jako ostatní, nýbrž jako jindy trávil siestu ve svém pokoji trůbením na lesní roh.

Pokud jde o toho druhého, Captain – tak ho oslovovali během jeho zastávek v Anglii – považoval odpolední spánek za škodlivý zvyk. A pak, myšlenka na klíč mu nedala spát. Přemýšlel a přemýšlel, až se ho zmocnilo podezření, že ještě než se vrhl do vln, uložil ten cenný předmět – s pečlivostí, která charakterizovala každý jeho počín – do kožené brašny s několika kapsami, kterou nikdy neodkládal a jež obsahovala mnoho jiných důležitých věcí. Proto požádal Mamerta, aby ho dovedl do redakce místních novin. Prošel městem, které bylo v poledních hodinách liduprázdné, vydávaje se nebezpečí úžehu. V ulicích, v domovních dveřích i v oknech bylo hrobové ticho a ze zahrad, do nichž pražilo slunce, se linula ostrá vůně. Whitterly vešel do kanceláře Inzerce a začal sestavovat oznámení do sloupce „Ztráty a nálezy“.

„Nedá se doufat, že by mi někdo vrátil peníze,“ zabručel.

(V brašně byly také peníze.)

A načrtl si následující koncept inzerátu:

Brašna ztracená v moři na úseku mezi atd. atd. Peníze si ponechte; o odevzdání dokumentů, a klíčů prosí kapitán Whittierly atd. atd.

„Jenže,“ napadlo ho, „co kdyby tu brašnu někdo vylovil a dostal se mu do ruky tenhle inzerát, mohl by si myslet, že ty dokumenty jsou veledůležité a třeba by za jejich vrácení požadoval nestydatou odměnu.“ Opravil inzerát:

Brašna ztracená atd. atd. Peníze a dokumenty si ponechte; o odevzdání klíčů prosí kapitán atd atd

„No jo,“ odvážil se namítnout Mamert, „kdyby se ta brašna dostala do rukou nějakého zloděje, tohle je nejlepší způsob, jak mu oznámit, komu ty klíče vlastně patří, aby je mohl zneužít.“

„To je vlastně pravda,“ zabručel Whittierly, „nezbyde nic jiného než oželeť i klíče.“

Přepsal inzerát:

Brašna ztracená atd. atd. Ponechte si peníze, dokumenty a klíče. Brašna je rodinná památka, o její odevzdání...

„Z deště pod okap! Tyhle rodinné vzpomínky nemají žádnou cenu. Ale ten, kdo by ji chtěl odevzdat, mohl by si myslet, že vrací bůhvíjaký poklad, a třeba i v tomhle případě bude chtít nestydatou diškréci.“

Roztrhal list a napsal znovu:

Brašna ztracená atd. atd. Ponechte si peníze, dokumenty, klíče i brašnu, dopisy případně zničte...

„Takhle,“ poznamenal Mamert, „můžete vzbudit dojem, že by vás ty dopisy zkompromitovaly. Vystavujete se vydírání.“

„To je taky pravda.“

A tak ve večerníku vyšel mnoha lidem nepochopitelný inzerát:

Brašna ztracená v moři na úseku atd. atd. Nálezce nechť si ponechá peníze, dokumenty, klíče i brašnu. Kdyby v brašně byly nějaké další předměty, například cigarety,

necht' si je ponechá rovněž. Nalezne-lije kuřák at' si zakouří, bude mi ctí. Pokud by tam náhodou byly nějaké dopisy, necht' je zničí. Nebo at' si je klidně rovněž ponechá.

„Tak a je to,“ zvolal Whittterly a zaplatil poplatek za inzerát, „přijde to trochu draž, ale nebude mě nikdo obtěžovat!“

Toho večera byl v penziónu nával paní a slečen, které chtěly stůj co stůj poznat slavného Lanzilla. Když se to dozvěděl, zbledl jako stěna. Už viděl, jak ho špehují všichni strážníci, kteří popíjeli na zahradě kávu; pak se zvedl a v doprovodu přátel vešel do salónu. Jeho příchod byl pozdraven dlouhotrvajícím potleskem. Lanzillo stiskl ruce všem svým obdivovatelkám a Suares ho vyzval:

„Vypravujte nám o nějakém svém dobrodružství. Třeba o těch Radegondách.“

„Och, jistě,“ zasmál se Lanzillo, „bude mi potěšením!“

Hned nasadil vážnou tvář a dodal:

„Víte, že se nerad chlubím historkami o ženách.“

Všichni mlčeli, poněkud zklamaní. Whittterly se nahnul ke Gedeonovu uchu a tiše mu řekl:

„Budete mi věřit, když se vám přiznám, že jsem během svého dlouhého života poznal jen jednu jedinou ženu?“

„Ale nepovídejte!“ vykřikl nedůvěřivě starý pán.

„Opravdu,“ odpověděl kapitán opět tichým hlasem; „poznal jsem ji, to bylo, počkejte, počkejte, ano, v pětaosmdesátém roce, v jednom londýnském salónu.“

„Ale to vypravujte.“

„Zúčastnil jsem se jedné recepce a tam mě s ní seznámili. Od té doby jsem ji víckrát neviděl.“

„A na té recepci jste nepoznal žádné jiné dámy?“ podívoval se Gedeon.

„Žádnou,“ sklouzlo kapitánovi ze rtů. „Čestné slovo.“

„Na žádné jiné recepci jste už nebyl?“

„Ne, nikdy.“

Rozhostilo se mlčení a nikdo nevěděl, co udělat. Whittiterly se znovu naklonil ke Gedeonovu uchu:

„Chcete, abych vám vyprávěl příběh svého života?“

„Ne, díky,“ odpověděl pohotově starý pán.

Suares se pokusil prolomit ledové mlčení a navrhl:

„Co kdybychom se šli projít?“

„Ach,“ řekl Lanzillo, „když jinak nedáte, budu vám vyprávět o některých svých nedávných úspěších.“

Zavládlo zbožné ticho a kdosi posunul své křeslo k proslulému dobyvateli. Gianni Gianni si dal přinést bohatý výběr nápojů a mezi ním a herkulovským granátníkem proběhla slovní potyčka o tom, kdo má právo usednout na opěradlo jedné židle.

„Och,“ řekl atlet potichu starému egoistovi, „mít revolver, střelím po vás dřív, než řeknete švec, uvědomte si to.“

„Nic jiného si nepřeji,“ odsekl mu Gianni Gianni, „něco vám řeknu. Já pak po vás vystřelím dvakrát a ještě se uvidí, kdo to odskáče.“

Herkulovský granátník zafuněl, zabodl se ohnivýma očima do pokojného rivala a zvolal:

„Co jste zač? Satan v lidské podobě?“

Lanzillo vyčkal, až ustane šramot posunovaných židlí a drobné odkáslávání. Pak se pohodlně usadil a na několik okamžiků se odmlčel. Nakonec řekl zasněně:

„Vzpomínka na blahé dny nám duši bolestně svírá, když nastanou neblahé časy krušného odříkání. Jak praví básník.“

„Začal dobře,“ zabrumlal si Mamert, jenž povystrčil hlavu z chodby. Za ním se tísnil kuchař, pokojské a stará šeredná uklízečka s šátkem na babku. „Jen aby se na téhle úrovni udržel.“

„Již starý Vergilius,“ pokračoval Lanzillo, „jehož

dvoutisící výročí právě letos oslavujeme, vyjádřil tuto myšlenku mistrným veršem své Aeneidy: *Infandum, regina, jubes renovare dolorem* a tak dále.“

Lanzillo znovu vzdechl; pak požádal Whittitterlyho, aby zaujal místo na druhém konci sálu, co nejdále od něho, neboť kapitán patřil k těm lidem, kteří kdykoli se vypravuje nějaký příběh, po každých dvou či třech slovech vypravěče poznamenají „ovšem, ovšem“, aby tak dali najevo hluboké zaujetí, přesvědčení, že tím vypravěče potěší, ve skutečnosti jsou mu však velice obtížní. Pak donchuán odkašlal a spustil

PŘÍBĚH O SEDMI RADEGONDÁCH

Prozradím vám důvěrně, že jsem se před časem stal milencem jedné překrásné paní. Ale před očima světa bych jako milenec jedné jediné milenky neobstál, to bylo málo. Zprvu jsem ji měl k tomu, aby si barvila vlasy, jednou byla blond, jednou černá, aby přátelé věřili, že mám dvě milenky. Ale pak jsem si řekl: „Jsem já to hlupák! Proč vlastně vyhazovat peníze za přelivy, když můžeš mít opravdu dvě milenky? Nebo tři? A proč ne? Čtyři!“ Bez meškání jsem přikročil k provedení své idey. Bylo to dosti nebezpečné, protože moje vyvolená byla velmi žárlivá. Vynalezl jsem bezpečný systém: musím si sehnat milenky, které se budou jmenovat jako ona. To však ani zdaleka nebylo snadné, protože moje milenka se, bohužel, jmenovala Radegonda. Nicméně s trochou dobré vůle, když jsem se příliš neohlížel na maličkosti, vypátral jsem dalších pět nebo šest Radegond a učinil jsem z nich své milenky.

A tak, třebaže byly všechny žárlivé, cítil jsem se v bezpečí. Když jsem ze spaní vyslovil jméno jedné z těch Radegond, Radegonda, která byla právě na řadě, přímo

zářila, protože se domnívala, že mluvím o ní. A mohl jsem klidně přísahat, kdykoli ona božská vrtošivost, která je kořením lásky, přiměla některou, aby začala naléhat: „Přísahej mi, že miluješ jen svou Radegundu.“

A když táž božská vrtošivost, která je kořením lásky, přiměla některou z mých Radegond, aby se zčistajasna zeptala: „Na koho právě teď myslíš?“, odpověděl jsem pohotově: „Na Radegundu.“

„Můžeš na to přísahat?“

„Přísahám!“

A byl jsem upřímný.

Jednou ke mně přiběhla Radegonda č. 1, celá rozzářená, a řekla mi:

„Hádej, co mi dneska přišlo?“

„Poštovní poukázka?“

„Ne. Anonymní dopis.“

„Takové milé překvapení!“ jsem zvolal.

„Ano,“ pokračovala Radegonda č. 1, „dostala jsem anonymní dopis, v němž mě upozorňují, že máš milenku.“

„Och, darebáci. Hanebná a podlá lež!“

„Vůbec ne,“ dodala Radegonda č. 1, „je to pravda. V dopise mi napsali i jak se tvá milenka jmenuje. Jmenuje se Radegonda.“

„A ty jsi tomu uvěřila?“

„Ale jdi,“ vykřikla Radegonda č. 1, „copak nechápeš, že ti pitomci narážejí na mě?“

„To mě nenapadlo.“

Stejně reagovaly i ostatní Radegondy. Neboť anonymních dopisů bylo rozesláno pět.

Nemusím vypočítávat všechny praktické výhody, které mi z té situace vyplývaly. Psal jsem zpravidla jeden dopis pro všech šest, vždycky začínal: *Zbožňovaná Radegondo*. Své básně jsem dedikoval *Radegondě, mé sladké inspiraci*. A veřejně jsem prohlašoval, že miluji

Radegondu.

Ale jednoho dne hrozil výbuch bomby: manžel jedné Radegondy se dozvěděl, že jeho žena je mu se mnou nevěrná, a vyzval mě na souboj.

„Ted' to noviny rozmáznou,“ napadlo mě, „otisknou zprávu, že jsem se bil s manželem své milenky Radegondy, a ostatní Radegondy přijdou na ten trik, protože budou vědět, že jejich manžel se se mnou vůbec nebil.“

Co dělat? Musel jsem na to chytře. Napsal jsem na sebe udání manželům všech svých Radegond a bil jsem se se všemi šesti.

Pánové, podstoupil jsem šest soubojů, ale mír byl zachován.

A tu jako blesk z jasného nebe přišla hrozná rána. Jednoho dne sedím ve svém pokojíku a chystám se psát své paměti, když tu vejde můj věrný sluha:

„Přišel vám dopis,“ řekl.

Chvějící se rukou jsem otevřel obálku. Byl to anonymní dopis. Obsahoval jen několik slov: *Radegonda ví všechno. Ví, že máte pět milenek, které se jmenují stejně jako ona, hledá vás, aby vás zabila. Je-li vám život milý, prchněte od ní co nejdále, snažte se na ni zapomenout a učiňte vše, aby na vás zapomněla. S projevem hluboké úcty atd.* Následoval podpis.

Přečetl jsem dopis třikrát nebo čtyřikrát a doufal jsem, že jsem dobře nepochopil jeho smysl, což se mi občas stává. Ale, bohužel, pochopil jsem dobře. Moje první myšlenka byla, že skoncuji se svým životem, ale pak jsem se poněkud uklidnil a rozmyslil jsem si to:

„Ne. Mám povinnost žít. Už pro potomky, které s největší pravděpodobností budu jednoho dne mít.

A ostatně, o jednu Radegondu méně, pořád mi jich zůstane pět.“

Tu se mi vynořila děsivá otázka, na niž jsem nenalézal odpověď: která Radegonda ví všechno a hledá mě, aby mě zabila?

Strašná nejistota. Jak se mám setkat s kteroukoliv Radegondou, když nevím, není-li to ta, která mě chce zabít? Rozhodl jsem se odejet co nejdále a opustit všechny. Téhož večera jsem nastoupil na loď.

Na lodi jsem trpěl hrozná muka, dostal jsem totiž mořskou nemoc. Nadto mě ani tam neopouštěl strach, že potkám tu ze svých milenek, která mě hledá, aby mě zabila. Ve vzácných okamžicích klidu, které mi popřála nevolnost, pátral jsem po obzoru v úzkosti, že se tam vynoří pomstychtivá žena. Ale mořská nemoc byla silnější a většinu času jsem trávil ve stavu, který naštěstí nelze popsat.

Trpěl jsem tím víc, že jsem byl oblečen jako toreador, jak byste viděli na vyobrazení číslo 1, kdyby tu bylo. Vzpomínám si, že poslední dny plavby jsem trávil svíjeje se u komína parníku ve stavu naprostého vysílení. Trochu mě držely na nohou dvě věci: myšlenka, že jsem už mimo nebezpečí, a naděje, že ztroskotáme.

Po přistání jsem se rozhodl změnit si jméno, aby mě nikdo nepoznal. Ale nevěděl jsem, jaké jméno si vybrat. V té nejistotě jsem se obrátil na příslušnou poradnu a zeptal jsem se úředníka:

„Jaké jméno bych si měl vybrat, aby mě nikdo nepoznal?“.

„To si budu muset rozmyslet,“ řekl úředník, „přijďte zítra.“

Nazítří sotva odbila jedna hodina na věži Westminsterské katedrály, stál jsem opět na prahu poradny.

„Nuže?“ zeptal jsem se úředníka nedočkavě.

„Ano,“ odpověděl, „moment, někde jsem si to

poznámenal.“

Prolistoval si kartotéku a řekl:

„Už to mám. Říkejte si pan X.“

Od toho dne jsem se představoval X, říkali mi pan X až z toho vzniklo jméno Panix. V té době bylo na světě málo Panixů. Troufám si dokonce tvrdit, že jsem byl jediný.

Zdálo se, že jsem v bezpečí, že mě pod mým novým jménem nemůže nic zlého potkat. Ale stalo se něco, co narušilo můj klid. Dvořil jsem se jedné krásné dívce. Konečně se mi ji podařilo vylákat na schůzku. Když jsme byli o samotě, padl jsem před ní na kolena, štkal jsem a vyznal jsem jí svou lásku. Objala mě a řekla:

„Také já vás miluji, pane doktore.“

„Ne,“ okřikl jsem ji, „neříkejte mi doktore!“

„Já vím, pane inženýre,“ řekla poněkud zklamaně.

„Ne,“ šeptal jsem jí, „já nejsem...“

Sebral jsem v sobě všechnu odvalu a řekl jsem jí něžně, jako bych jí svěřoval hluboké tajemství:

„Jsem prostě Panix.“

Krásná dívka se rozplakala a vzlykajíc vykřikla:

„Panic? To je na nic!“

Otočila se ke mně zády a prchala.

Pochopil jsem, jakou cenu mají akademické tituly.

●

Lanzillo dovyprávěl svůj příběh. Dámy a slečny mu pokynuly na pozdrav a rozcházely se, hosté penzionu mizeli ve svých pokojích.

„Krásný příběh,“ řekl Whittierly Lanzillovi, když se chystal k odchodu, „opravdu dojemný. Na to by se mohla napsat opera. Nechcete?“

„Ale vy přece nejste skladatel!“ vykřikl proslulý donchuán.

„Ne, to nejsem, spolehněte se,“ ujistil ho kapitán, „ale musel jsem se už v životě vyrovnat s obtížnějšími úkoly.“

Jsem ochotný člověk, pro své přátele udělám všechno. Složím vám, co si budete přát.“

„Díky,“ řekl Lanzillo, „ale zatím na to není ani pomyslení.“

„Nu, kdybyste si to rozmyslel, stačí říct.“

„Jste velmi laskav. Dobrou noc.“

„Dobrou noc, příteli.“

Laskavý Whititterly vyklouzl ze sálu, spokojen svým velkomyslným gestem.

Mamert obcházel stoly, stavěl židle na místo a zhášel světla. Ale než odešel, přistoupil k Lanzillovi, jenž byl ještě ponořen do svých vzpomínek.

„Pane Lanzillo,“ řekl, „směl bych vám něco říct?“

„Jen mluvte.“

„Slyšel jsem, že jste si chtěl změnit jméno. Proč nepoužijete moje? Rád vám ho postoupím.“

Slavný donchuán sraštil obočí.

„O tom by se dalo uvažovat,“ řekl, „jak se jmenujete, příteli?“

Mamert zahanbeně sklopil hlavu.

„Mamert,“ řekl.

„Ach!“ vykřikl Lanzillo s odporem, zacpal si uši a běžel do postele.

Ubohý Mamert se mohl propadnout hanbou. Pozhasínal poslední světla, zavřel dveře a šel také spát.

Lanzillo vyběhl do svého pokoje, několik minut postál u okna s vyhlídkou na moře a zašeptal:

„Moře, moře, kdy mi vrátíš klíč!“

(Ulehne kina.)

●

Caterina šla vyhlížet z okna a neustále vzdychala, čím dál tím hlasitěji. Ze zahrady se ozval hlas:

„Krasavice, proč vzdycháš, vyhlížejí z okna?“

„Nevzdychám, pane...“ atd. atd. (viz str. 34)

• VIII •

Neobyčejně podivná událost vytrhla penzión ze spánku. Ještě nenastal den – mohly být nanejvýš tři –, když se začalo ozývat ze všech stran dlouhé, vytrvalé drnění zvonků, otvírání a zavírání dveří, protesty a spílání na správu hotelu.

Pan Afragola se zavřel na klíč ve svém pokoji a s očima vytřeštěnýma do tmy se ptal:

„Co se už zase stalo? Ani v noci mi nedají pokoj!“

A pln úzkosti si přetáhl příkrývku přes hlavu.

Ze všech stran zněly výkřiky:

„Mamerte! Mamerte!“

Mamert, červený jako rak, strčil hlavu pod polštář, aby neslyšel nenáviděné jméno. A naříkal:

„Ted’ to všichni slyší!“

Mnozí hosté, tím kraválem nenadále probuzení, volali do tmy: „Co se děje?“

V rozespalých hlavách zablesklo pomyšlení na požár. Rozsvítili, nastražili uši; potom, poněkud uklidnění, si zapálili cigaretu.

Po chvíli otevřeli dvířka nočního stolku a začali rovněž mohutně mačkat zvonek a pokřikovat:

„Mamerte! Mamerte!“

„Pekelná noc,“ pomyslel si číšník a zacpal si uši.

Teprve ráno přineslo vysvětlení rozruchu. Byla to vskutku nevídaná událost: v noci navštívil penzión hotelový zloděj, postrach poloostrova, specialista v

nezvyklém artiklu. V noční temnotě vnikal do pokojů, s pomocí cirkulárky a paklíčů vypáčil noční stolek a odcizil známou nádobu, která se v něm přechovává. V černém trikotu s kuklou zloděj dlouhé hodiny číhal v zákoutích chodeb se zlodějskou svítilnou v ruce a tajil dech. Kdosi tvrdil, že ho spatřil už několikrát, jak pro provedeném vloupání odcházel po špičkách, nehlučně dlouhou chodbou, sotva se dotýkáje červených běhounů, s lampičkou v jedné ruce a s originální kořistí ve druhé.

Kamkoli vstoupil, byly druhý den vypáčeny noční stolky. A jestliže se v některém hotelu zjistily tyto zvláštní škody, bylo možno vzít jed na to, že sem zavítal *Mystérieux* (což bylo jméno, které si toto nebezpečné individuum osobovalo). Když absolvoval všechny velké hotely ve městě, vrhl se na rodinné penzióny a této noci přišla na řadu Hlídka na výspě.

V penziónu to přirozeně byla událost dne.

„Všiml jsem si krádeže přesně ve čtyři,“ řekl Suares.

A Andrea, kterému nepřišlo, že se nemístně vměšuje do rozhovoru dospělých:

„V půl šesté jsem vstal, protože jsem se chtěl...“

„Ty mlč!“ okřikl ho Gedeon. „Jdi do pokoje, zavři se tam a ať tě ani nenapadne vystrčit nos!“

Andrea běžel nahoru, zastrčil za sebou zástrčku a ponořil se do četby příručky *Jak vydržovat ženy*.

Ale rej hypotéz a dedukcí, jimž propadali hosté penziónu, přerušila další, neméně vážná událost.

Z ulice se najednou ozval hluk lidového pozdvižení, který se neustále blížil.

„Námořníci!“ zjistil Mamert a chvatně zabarikádoval vchod. „Už jsou tu! Chtějí bílit!“

Skutečně. Před penziónem povykovali námořníci z Estelly a za pokřiku: „Dejte nám klíče!“ pokoušeli se

vyrazit vrata beranidlem, které si přitáhli.

Tentokrát dorazili chrabří hoši s posilou, přivedli si početný houfec žen, které si, jak to v takových případech bývá, počínaly ještě zuřivěji.

„Dejte těm chudákům jejich klíče!“ křičely celé rozcuchané a mávaly vidlemi a kosami. „Vždyť jste jim je slíbili!“

„Za všechno může kapitán!“

„Smrt!“

„Pověsit!“

„Otevřete!“

Whititterly mával na Mamerta a tlumeným hlasem oznamoval:

„Že nejsem doma. Pro nikoho.“

„Musíme se rychle ohlídnout po potápěči,“ prohlásil Gedeon.

„Nic jiného se nedá dělat,“ souhlasil s ním Lanzillo. Otec Malpieri, slavný donchuán, Suares a kapitán Whititterly se vykradli zahradními dvířky.

Dámy vyčkávaly v penziónu, kdežto skupina herkulovského granátníka a ladné plavkyně z Miami šly na břeh, aby se věnovaly helioterapii. Půvabné děvy si vybíraly místa v ústraní, skrytá očím indiskrétních zvědavců. Tam se nehybně položily, plavé vlasy jim na slunci jen jiskřily a opalovaly svá dokonalá těla, která již získala teplý zlatistý nádech.

●

Jakmile vyšli z domu, naši přátelé se rozdělili, aby hledání přineslo rychleji výsledek. Suares zamířil do středu města, a jakmile někoho potkal, uctivě smekl klobouk a zdvořile se otázel:

„Promiňte, nejste náhodou potápěč?“

Když dostal zápornou odpověď, poděkoval a šel dál.

Whititterly se zavěsil na kulatého letního hosta,

přesvědčen, bůhví proč, že je to potápěč v civilu. A opakoval mu:

„Poslyšte, to mi musíte udělat.“

„A můžete mi vysvětlit, co vlastně chcete?“ ptal se bezradně kulatý chodec.

„Vylovit z moře klíče.“

„Ale já přece nejsem žádný potápěč! Kolikrát vám to mám vysvětlovat?“

Whititterly byl neústupný:

„Ale jděte,“ usmíval se na cizince vlídně, „nic mi nezapírejte. Vy musíte být potápěč, vypadáte na to.“

Upřeně se na něho podíval a dodal:

„Bezpochyby. Tuhle tvář jsem na souši ještě neviděl. Přiznejte se!“

„K čemu se mám přiznat?“

„Že jste potápěč v civilu.“

„Proboha, dejte mi pokoj. Jsem tu na letním bytě!“

Whititterly ho dále sledoval, zavalitý letní host ho vodil po celém městě, aby mu unikl, a už se mu na čele perlily veliké kapky.

Gedeon a Lanzillo byli praktičtější. Odebrali se do nedalekého města, kde bylo právě velmi živo, protože se večer chystala na nádraží velká taneční zábava.

„Nevíte o nějakém potápěči?“ zeptali se jedné důvěru vzbuzující paní.

Ta vzdychla:

„Vím,“ řekla, „jmenuje se Amitrano, jenže je lenoch.“

Pak zavolala svou dceru, čipernou holku, a řekla jí:

„Doved' pány k tatínkovi.“

Průvodkyně opustila oba přátele u dveří Polární hvězdy, nesvérázné putyky, kde mladí mořští vlci nekouřili ani neplivali na podlahu, jako by pršelo. V lokálu vládlo nábožné ticho. Námořníci a rybáři ani v náznaku nevytluzovali rozjařenou hudbu divokým boucháním

sklenic o dubové desky stolů a mořští vlci se zdržovali hlučného chechotu, vyraženého z rozevřených bezzubých úst. Na jednom stolku stál muž, který držel v ruce sklenku vína a tiše zpíval, tak tiše, že nikdo nemohl ani tušit, že zpívá *Píseň o šílené jeptišce...*

Přitom tančil téměř nepostřehnutelnými pohyby, aby u okolních stolů netušili, že tancuje.

„Promiňte, pánové,“ řekl Lanzillo zdvořile, s kloboukem v ruce, „není tu pan Amitrano?“ Ticho ustalo, jako když mávne kouzelným proutkem. Všichni pohlédli na neznámé hosty a prohodili několik poznámek. Pak se opět odmlčeli a onen drobný muž začal opět tichounkým hlasem zpívat *Píseň o šílené jeptišce...*

Gedeon a Lanzillo nevěděli, co si o tom myslet. Konečně Lanzillo znovu smekl klobouk a opakoval:

„Pan Amitrano?“

„To jsem já!“ ozval se drobný muž a s neskrývanou neochotou přerušil svůj tanec. „Vidíte, že jsem zaneprázdněn.“

„Promiňte,“ řekl Gedeon, „potřebujeme potápěče.“

Drobný muž seskočil se stolu. „Už jdu,“ řekl.

Zaskočil si pro potápěčský oděv a šel s našimi přáteli.

Během cesty byl hovornější.

„Potápěč, to není špatný řemeslo,“ řekl. „Abych pravdu řekl, dělám to jen příležitostně: byl jsem nezaměstnaněj, tak jsem vzal ten flek potápěče. Abych pravdu řekl, není na člověka moc vidět. To víte, pod vodou! Přiznám se, že jsem z toho měl větší strach. Potápěč, to není tak hrozný řemeslo, jak to malují. Na dně si člověk může dělat, co chce. Kdo vás vidí?“

•

Když se rozletěla zpráva o příchodu Amitrana, na moře se vyrojily bárky a čluny. Všichni letní hosté chtěli vidět zblízka, jak se postupuje při potápění.

Amitrano si oblékl skafandr a ponořil se do vody. Z pomocného voru mu pumpovali vzduch. Zdlouhavé čekání a potápěč se nevytrhoval.

„Že by se mu udělalo špatně?“ řekl někdo.

Zatelefonovali mu:

„Tak jak je?“

„Ale dobře,“ odpověděl Amitrano.

O tom, že by ho měli vytáhnout, neřekl ani slovo. Muži už byli vyčerpáni dlouhým pumpováním.

„No?“ ptali se ho pomocí telefonu.

A Amitrano ze dna moře:

„Jen pumpujte, pumpujte!“

„Ostatně,“ řekl Soares, „ono najít klíče není žádná hračka. Někdy ne a ne najít klíče od domu.“

„A co má být?“ přerušil ho Gedeon.

Soares chtěl vysvětlit a rozvinout svou myšlenku, ale žoviální Amerikán se rozhlížel kolem dokola, zdvořile se usmíval, aby našel stoupence pro svou teorii o obtížnosti hledání klíčů. Nikdo si ho však nevšímal. Už začaly vznikat vážné obavy o Amitranův osud. Několik minut už neodpovídal na vytrvalé telefonické volání.

„Amitrano!“ křičeli jeho pomocníci do telefonu. „Slyšíš nás?“

Hrobové ticho.

Všichni napínali sluch. Najednou bylo z propastí oceánu slyšet slabounký hlásek, prozpěvující:

*Náš kapitán
a poručík...*

Pomalů začali Amitrana vytahovat; konečně vyšlo najevo, co se stalo: když se skafandr vynořil, byl zcela nehybný, sklem poklopu však zjistili, že si Amitrano ani nepovšiml, že byl pomalým manévrem vytažen na sucho.

Jelikož měl ve skafandu místa dost, vesele si tancoval s lahví vína v ruce a zpíval:

Když pluk pochodoval...

Chápete to darebáctví? Užíval zvonový skafandr (ty jsou velmi prostorné) a zařídil si v jeho interiéru – ostatně s vybraným vkusem – pohodlný salónek. Jakmile ho spustili pod vodu, klidně si tam popíjel, kouřil, prostě si užíval. Uvažoval dokonce o tom, že by si mohl pozvat kamarády.

Když si povšiml, že ho nenadále vytáhli, polil mu tváře ruměncem a přestal tancovat.

Pomocníci zuřili.

„To se ti povedlo! Ty si lebedíš a my ti máme v potu tváře pumpovat vzduch! Příště se na tebe vykašleme, nemysli si, že ti budeme pumpovat.“

Na klíče Amitrano přirozeně ani nevzdechl.

●

Na radu těch, co pomáhali u pumpy, šel Lanzillo pro jiného potápěče. Ten prý byl do práce jako d'as.

„Toho lehko najdete,“ řekli slavnému donchuánovi, „denodenně je od čtyř do šesti pod vodou.“

Jenže Lanzillo měl naspěch a šel ho hledat domů. Když vešel do jeho útulného hnízdečka, potápěčova manželka mu dala znamení, aby chodil po špičkách, a řekla mu:

„Spí.“

Zavedla ho do salónu a tichounce dodala:

„Měl v noci hrozně práce; jen si to představte, když se vrátil domů, neměl ani dost sil, aby se svlékl, tak byl udřený, lehl si do postele jak byl v nepohodlném skafandru s tou kovovou hlavou.“

„A to spíte spolu?“ zeptal se Lanzillo.

Paní se začervenala:

„To je dost indiskrétní otázka,“ řekla se sklopeným zrakem a muchlala lem zástěrky.

Pak zvedla hlavu, podívala se šibalsky na Lanzilla a odpovéděla:

„Ale ano, jistě, spíme spolu. A proč se ptáte?“

„Ach, to nic!“ uhnul donchuán, známý ve všech světaďílech.

A aby otočil list, dodal:

„Takže váš manžel se pořád činí. Má hodně práce?“

„Och, ani o tom nemluvte!“ vykřikla paní, „ani chvílku si neoddychne! Vřak to znáte, lidé dneska všechno pustí do moře. Jako by měli ruce z tvarohu!“

Donchuán, proslulý po celé planetě, vysvětlil důvod své návštěvy a paní řekla:

„Tak to já manřela hned vzbudím.“

Přiblířila se s Lanzillem k manřelské posteli; na polřtářl klidně spočívalla velikká kovová koule se skleněnými okěnký vpředu a po obou stranách.

„Spí, chudáček malá,“ zařeptalla paní zřihle.

Cvičené ucho mohlo zaznamenat, ře se uvnitř koule ozývá chrápání, tlumené kovovými stěnamí.

„Ach,“ řekla paní, „nedá se nic dělat, musí vřtávat.“

A začalla kladívkkem klepat na manřelovu hlavu. Ten se otočil, zabručel a mávl rukou, jako by chtěl odehnat mouchu. Ale paní nepřestávala něřně klepat a volalla:

„Guido! Guido!“

Konečně se potápěč probral, otevřel jedno skleněné okěnkó a zeptal se:

„Co je?“

Za pět minut byl na dně mořském.

Musíme prozradit, ře neměl vůbec v úmyslu brát ohled na četné prosby, které mu bylo vyslechnout, kdyř vstupoval pod vodu. To by se totiž ze všech klíčů mohly vrátit k majitelům jen klíče kapitána Whittitlerlyho a klíčky sličných plavkyň z Miami. Jeřtě než se potopil, přistoupil

k němu Gedeon a řekl mu:

„Kdybyste našel klíč číslo osm,“ (klíče totiž byly označeny stejnými čísly jako zámky a osmička patřila Lanzillovi), „nenoste se s ním nahoru.“

Pokusil se mu strčit peníze, ale potápěč odmítl.

Pak se ho snažil zpracovat Suares. Bodrý muž si odtáhl potápěče stranou, zaklepal na skleněné okénko, aby mu otevřel, a tichounce řekl:

„Kdybyste našel klíč mé manželky, nechte ho tam ležet.“

A než se potápěč vzdálil, dodal:

„A v nejhorším případě, kdybyste její klíč nemohl přehlédnout, tvařte se, jako byste neviděl můj. Máte mou plnou moc.“

Tu přiběhla pokojská z penziónu, aby ve vší tajnosti vyřídila potápěčovi vzkaz od slečny Cateriny:

„Slečna Suaresová vám dává vzkazovat, že na svůj klíč nereflktuje a že byste jí dokonce prokázal nemalou službu, kdybyste ho vůbec nechal ležet na dně.“

Potápěč měl už jednu nohu ve vodě, když dorazila delegace manželů a předložila mu žádost, aby byl tak laskav a klíče námořníků nechal v hlubině.

Poctivec Guido už začínal reptat: „Tak proč mě vlastně volali?“, ale delegát námořníků mu dvěma praporky dával ze břehu signál Morseovou abecedou: „Vykašli se na ně, klíče vylov.“ Pokud jde o sličné plavkyně z pláže v Miami, ty čekaly na své klíče s neklidem, který mohou pochopit jen ti naši čtenáři, kteří se někdy octli v podobné mrzuté situaci.

Potápěč se neohlížel na žádné pokyny a konal svou povinnost. Začal pečlivě prohledávat zónu, která mu byla označena jako místo ztráty klíčů. Kolem pontónu se na moři hemžily bárky a čluny s letními hosty, kteří zvědavě sledovali nezvyklou podívanou. Zájemci o klíče se chvěli

nedočkavostí, naklonění nad neprůhledným příkrovem mořských hlubin.

„Trapná chvíle!“ naříkal Whititterly.

„Komu to vypravujete!“ řekl Soares.

„Každým okamžikem se cítím o deset let starší,“ pravil kapitán.

Lanzillo, který nervózně kouřil jednu cigaretu za druhou, křičel do telefonu:

„Tak co?“

„Hledám,“ zněla odpověď.

Uplynulo půl hodiny, uplynula hodina. Konečně přišla zpráva: NIC!

„Hledejte dobře,“ křičeli trosečníci.

Potápěč, všechna čest, nenechal ani centimetr mořského dna neprozkoumaný. Pro všechny případy ještě pečlivě prohlédl zónu ztroskotání a celé široké okolí.

Nebylo možno pochybovat: klíče zmizely.

Následovala dlouhá pauza, děsivá pro všechny, ale zvláště pro Lanzilla.

Pojednou potápěčovi pomocníci dostali signál a začali točit rumpálem.

Na hladině bylo vidět jakési vlnění a nakonec se jako nějaká mořská příšera vynořila potápěčova hlava. Vytáhli ho a sňali příklop.

„A klíče?“ ptal se Gedeon a tvář mu zkřivil hrozný škleb.

„Nikde,“ odpověděl potápěč a zapálil si cigaretu.

„Jak to nikde?“ křičel Lanzillo, kterému bylo do pláče.

„Nikde.“

Potápěč byl zahrnut dotazy. Co jim mohl říci? Klíče v moři nebyly.

„Ale jak je to možné?“ křiče] Lanzillo v stavu takového rozrušení, že se to zdráháme popsat.

„Nejsou to přece špunty, aby je někam zanesla voda.

Musely se na místě potopit!“

„A přece,“ trval na svém potápěč, „klíče nikde. Jsou dvě možnosti: buď je pánové v moři neztratili...“

„Vyloučeno!“ volali všichni trosečníci.

„... nebo,“ pokračoval potápěč, „někdo vlez do vody vylovil mi je před nosem.“

„To není možné!“ zvolal Gedeon. „Kdo by si dovolil...“

„Ale díval jste se dobře?“ ptal se potápěče Lanzillo, který nebyl s to uvěřit záhadnému zmizení klíčů.

„Panebože!“ ujišťoval potápěč, „když vám to řeknu já, můžete se spolehnout: Na dně moře není po klíčích ani stopa.“

Lanzillo cítil, že se mu podlamují kolena. Hlava se mu točila. Udělalo se mu černo před očima. Vydral se mu ston. „Ach!“

A upadl do mdlob.

Tlačénice bárek a člunů pomalu řídla.

• IX •

Nyní je na čase, abychom opustili naše přátele a věnovali pozornost dvěma dalším postavám, o nichž dosud nepadlo ani slovo.

Je to docela přirozené, protože do penziónu Hlídka na výspě přijely teprve včera.

Pokud to někdo neuhodl, byla to nelegalizovaná dvojice, skládající se z mladého muže jménem Camillo, jenž měl škrábanec nad pravým nadočnicovým obloukem, a z neobyčejně elegantní mladé dámy jménem Marina, na jejíž líci byly patrné stopy hluboké a nedůtklivé lásky ve tvaru několika velkých podlitin.

Zatrachtílá mládež! Přiběhnou na poslední chvíli a hned se všude tlačí, aby se všechno kolem nich točilo. Ostatně nikoliv zcela neprávem. Vystačili by sami na celý román. Ale co s nimi teď, když už děj pokročil? Je pozdě, a i kdyby se objevil Gaius Julius Caesar osobně, mohli bychom mu věnovat sotva pár stránek. Musí tedy vzít za vděk tím, že se s nimi i s historií jejich lásky vypořádáme stručně.

Především kdy, kde a jak se poznali? Nepotkali se náhodou před několika lety o dovolené? Ano. Zamílovali se? Právě. Byly jejich city jen přechodné, jak by se dalo předvídat, když je svedla dohromady náhoda? Nikoli. Jak je známo, i v tomto ohledu je láska nevypočitatelná. Takže poměr Mariny a Camilla trval již několik let? Přesně. A nyní podnikli pouť na místa, kde jejich láska poprvé

rozkvetla? Tak jest.

Je třeba ještě prozradit, že oba byli povahy poněkud výbušné a oba museli mít pravdu.

Marina měla pocit, že je paní Bovaryová v malém, jenže byla přesvědčena, že je také něco jako paní de Pompadour. Kromě toho v sobě objevila i duši obětavé a nešťastně milující Traviaty s mírným náběhem k náruživosti Santuzy ze Sedláka kavalíra a k nezkrtnému ohni Carmen, okořeněnému špetkou Tosky, prostě – jak sama ujišťovala – hotová Anna Karenina.

Občas ji zahřívalo pomyšlení, že v sobě objevuje neobyčejnou podobnost s Mimi z Bohémy.

Byla pravda, že v psýše Marinině tolik osobností vytvářelo jedinou bytost? Byl to lichý dohad? Kdoví! Přirozeně, kdyby se někdo schoval za dveře, poslouchal některou z jejich častých diskusí a dal na Camillova slova, nabyl by přesvědčení, že Marina není žádná Carmen ani pí Bovaryová, nýbrž koza pitomá, nafoukaná zmije, obyčejná hysterka, koketa, děvka, nesnesitelná megera.

Leč dalo se věřit slovům toho mladíka? Považoval se za studnici moudrosti a svůdný zjev, jenže podle výroků, jimiž ho v takových rozpravách zahrnovala jeho přítelkyně – a ta ho snad za ta léta musela znát –, musel by si o něm posluchač vytvořit poněkud odlišný obraz. Totiž že je blbec, darebák a padouch, že by ho mohla obdivovat leda nějaká nána naivní, že může okouzlit pouze hloupou husu, že je dobrý tak pro nějaké venkovské trdlo.

Byť se jejich názory rozcházely, panoval mezi nimi naprostý soulad. Měli stejný vkus a jejich city se vzácně shodovaly. Když například seděli v kavárně, po pěti minutách se Camillo naklonil k Marininu uchu a – s úsměvem, aby nikdo kolem nic nepochopil – zavrčel:

„Jestli nepřestaneš házet očima po tom idiotovi, uškrťm

tě.“

A pod stolem kopl do nohy od stolu, přesvědčen, že nakopl přítelkyni do holeně.

„Au!“ zařvala, přesvědčena, že jí zranil kost vřetení.

A přitom se usmívala, potěšena tak vášnivým důkazem lásky, a pošeptala mu:

„Pro mne existuješ jenom ty!“

Po několika minutách se zvedla a vyletěla z kavárny. Camillo jí šel v patách.

„Ale,“ bručel, když ji doma dohonil, „můžeš mi prozradit, co se vlastně stalo?“

Místo odpovědi mlaskl políček. Teprve za půl hodiny vyšlo najevo, že Marina odešla z kavárny a ztropila skandál, aby se Camillo pořád neculil na tu „ucouranou kozu“.

„Ucouraná koza“ byla jedna zralá slečna, která seděla se svým starým otcem u jiného stolu a netušila, že svou přítomností zavdala podnět k takovému dramatu. Co se tkne Camilla, ani ji nepostřehl. Ubohý mladík musel mít vadný zrak, neboť se ještě nestalo, že by zahlédl kteroukoli z žen, které bezděky vyprovokovaly jeho přítelkyni k výbuchu.

Když už padlo slovo políček, můžeme s potěšením dodat, že po této stránce byl jejich vztah nevyrovnaný. Marina měla nad Camillem zřetelnou převahu. Ta čertice totiž dokázala s jakousi kočičí hbitostí krýt přinejmenším třetinu ran, kdežto chudák Camillo, nezáludný a mnohem důvěřivější, poskytoval výhodný cíl a schytl všechny rány naplno, nestačil ani včas nastavit méně zranitelnou část svého přísného obličej, takže během té letité známosti neustále inkasoval.

Nehledě na tyto drobné rozmíšky, milovali se oba, jak se domnívám, láskou příkladnou a skoro po každé bouři

bylo slyšet zvuky, jaké by se rozléhaly z bojiště, kdyby se válka sváděla polibky.

Pokud jde o Marinu, odmyslíme-li si její zlozvyk užívat příliš často domácí potřeby jako předměty příhodné k vrhání a k útoku, byla to dokonalá ženuška. Stačilo jí tak málo! Koneckonců nežádala nic jiného než „trochu ohledů“.

Snad jen rytíři za starých časů byli na ohledy tak citliví. Jenže významu slova „ohled“ lze jen těžko porozumět. Rytíři požadovali, aby se jim prokazovala náležitá úcta, jinak tasili. Marina měla zcela jiné pojetí. Camillo měl mít „ohled“, což ho zavazovalo, aby dával okázale najevo neúctu každé elegantní ženě, kterou potkali. Řekla-li Marina svému příteli: „Před lidmi se ke mně chováš nemožně,“ znamenalo to: „Když ses díval na ty ženské kolem, neřekl jsi nahlas: To jsou ale šeredy, nemožně oblečené, směšné baby!“ Řekla-li – což se ostatně stávalo jen zřídka: „Dneska jsi byl takový roztomilý,“ znamenalo to, že Camillo urazil nějakou dobře vyhlížející paní nebo slečnu; k poslední kategorii chovala Marina nesmiřitelnou nenávist. V této souvislosti musíme poznamenat, že Marina snášela pouze dva typy žen: šeredy a stařeny. Jen takovým občas pochválila elegantní šaty a jen je považovala za přiměřenou společnost, když byla s Camillem. V takových situacích, uprostřed letitého kroužku se nebohý mladík tvářil, jako by spolkl chrousta a potají pozoroval daleké hemžení mladých krasavic.

Řeknete: mohli vyhledávat pánskou společnost. Ne, to zase nevyhovovalo Camillovi, tajně Marině zazlíval, že se ráda obklopuje celým dvorem ctitelů. Prostě pro ty dva by byla nejvhodnější kategorie jakýchsi bezpohlavních bytostí, které by oběma mohly posloužit jako vítaný doprovod a zúčastnit se jejich kratochvílí.

Abychom se vrátili k Marině, drobné chybičky milované ženy dávaly vyniknout mnoha jejím ctnostem. Pravda, mívala svoje vrtochy. Například jednou požadovala, aby Camillo zašel za svým starým přítelem Umbertem a řekl mu: „Už s tebou víckrát nikam nepůjdu, protože se bavíš s kdekou vulgární ženskou.“ (Marina považovala za vulgární ženskou každou ženu, pokud neměla alespoň hrb.) Ve skutečnosti Camillo zmíněné „ženské“ dobře znal a v jejich společnosti se s Umbertem často pohyboval. Prohlášení, že se už s Umbertem nebude stýkat, protože týž se vybavuje s kdekou vulgární ženskou, proto vyznělo krajně směšně. A opravdu, když to Camillo vyslovil, Umberto se rozřehtal, což po několika minutách nakazilo i Camilla, takže se nakonec oba asi půl hodiny svíjeli smíchy, až nemohli ani mluvit a píchalo je v bocích. Když byli schopni slova, řekl Umberto: „Jistě jí budeš muset referovat co a jak“

„Přirozeně,“ odpověděl Camillo ustaraně. Po chvíli mu Umberto poradil: „Nedělej si z toho hlavu, řekneš jí: ‚Oznámil jsem Umbertovi: Víckrát s tebou nikam nepůjdu, protože se vybavuješ s kdekou vulgární ženskou, a Umberto mi odpověděl: Ano, máš pravdu, člověk se má vulgárním ženským radši vyhýbat; už mě taky napadlo, že bude líp, když se nějaký čas neuvidíme.‘“ Camillo to tak řekl Marině, a protože to byla v podstatě žena rozumná, spokojila se tím, že mu vrazila dva tři pohlavky.

Marina nežádala mnoho. Ale co požadovala, požadovala nesmlouvavě, a upřímně řečeno, nelze jí to mít za zlé. Přála si pouze:

a) aby ji Camillo vzýval na kolenou ve veřejných místnostech i na plovárně:

b) aby Camillovu poštu četla ona a jen ona:

c) aby byla jedinou ženou na světě, drahoušek po výtce, aby se všichni kolem ní točili, dvořili se jí a hýčkali ji, aby

byla středem zájmu, cílem poutí, objektem studia a pozorování, předmětem touhy, neoddiskutovatelnou královnou elegance, krásy i ducha, absolutní paní všech srdcí, despotkou, tyrankou, idolem, fetišem.

To by bylo Marině naprosto stačilo.

Ale nač se dlouho zdržovat u dvojice, která má v našem příběhu jen druhořadou úlohu. Řekli jsme o nich vše, když ještě dodáme, že se ti dva už tisíckrát rozhodli, že se rozejdou, a tisíckrát si znovu padli do náruče, protože nebyli s to moudré rozhodnutí uskutečnit.

Podnikli tedy sentimentální cestu, aby znovu spatřili kolébku své lásky, jak ve chvílích smíření nazývali ten podivný cit, který je spojoval. Jakmile přijeli, zavřeli se do pokoje a někdo tvrdil, že slyšel cinkot rozbitých umyvadel a roztržštěných zrcadel. Pak sešli do haly, kde se právě shromáždili naši přátelé po bezvýsledném potápěčově pátrání.

Skupina herkulovského granátníka se téměř přestala starat o další hledání klíčů a soustředěně se věnovala švédské gymnastice. Projevovali větší zájem o ribstole než o manželky. *Veselé plavkyně* propadaly hluboké sklíčenosti. Whititterly se je snažil povzbudit.

„Jsem trochu fatalista...“ začal a rozpráhl ruce v bílých nitěných rukavičkách.

„Uch!“ okřikl ho Lanzillo. „Neštvete nás!“

Whititterly se uchýlil do ústraní a pobrukoval si:

„To je osud. Jestliže se mají najít, najdou se.“

„Musíme něco dělat,“ řekl Gedeon Suaresovi, „nemůžeme tu stát se založenýma rukama.“

Najednou dal Lanzillo starým pánům a *Veselým plavkyním z pláže v Miami* znamení, aby zmlkli a poslouchali, co říkají dva milenci, sedící nedaleko od nich.

Všichni nastražili uši.

„Marino,“ pravil Camillo, „jsi zlá, že se mnou takhle zacházíš právě v tomto penziónu, kde jsme se poznali.“

„To jsi celý ty,“ řekla ona, „docela ti vypadlo z hlavy, že jsme se seznámili na hradě Fiorenzina.“

A Camillo:

„To je zvláštní. Já bych přísahal, že jsem tě potkal na pláži a vůbec si nevzpomínám, že...“

„Na pláži,“ bručela žena, která nemohla přemoci své dojetí, „na pláži jsme si prvně vjeli do vlasů.“

Také Camillo byl dojat.

„Takže jsme se poznali v tom starém hradě, který se strmě tyčí v pustině několik hodin odtud?“

„Právě.“

„Kde mají tu sbírku středověkých starožitností?“

„Právě tam.“

„Teď si vzpomínám,“ přisvědčil Camillo.

„Prosím vás, trochu nahlas!“ křičel Suares, který byl poněkud nedoslýchavý.

„Teď si vzpomínám,“ pokračoval mladík a zvýšil hlas.

„Seznámil nás zámecký pán, ten vlídný pan Pavoni. Musíme se za ním podívat.“

„Určitě.“

Lanzillo přátelům pokynul, aby ho následovali, a když byli za dveřmi, řekl jim:

„Slyšeli jste, pánové? Několik hodin odtud se v pustině tyčí stará pevnost, hrad Fiorenzina, kde chovají sbírku středověkých starožitností. Majitel je laskavý pán a jistě nás vlídně přijme. Není vyloučeno, že se v jeho starožitnostech najde nějaký klíč od těch prokletých mechanismů a některý se může hodit k mému zámku. Kdoví, třeba se najdou paklíče i pro ostatní. Ale to už není tak důležité. Co si o tom myslíte?“

„Jdeme na hrad,“ zajásali oba staří páni i Andrea.

Pozdravili ženy, povzbudili je, aby s důvěrou čekaly na

jejich návrat, a vyrazili na pochod.

●

Po hodině, ale co to říkám? po pětapadesáti minutách pocítili příznaky hladu a vstoupili do venkovské hospody s vynikající kuchyní.

Seděl tam jeden z těch potulných hudebníků, jací chodí po poutích s velice důmyslným hudebním nástrojem, skládajícím se z bubnu zavěšeného na zádech, z dvou talířů na hlavě, trianglu na ramenou, bubínku pod paží a několika rolničků na nohách. Uměl ten soubor rozezvučet současnými pohyby nohou a rukou, čímž vyluzoval zvuky celé kapely.

Zatímco pojídal pod loubím prosté jídlo, ten svérázný hudec bez ustání vyhrával na všechny nástroje: podupával pod hrubým stolem a mával rukama.

„Proč to?“ zeptal se ho Soares, jenž seděl s přáteli u sousedního stolu.

„Drahý pane,“ vysvětloval umělec, „dělám to pro dobré trávení. Na svých cestách jsem si zvykl jíst v restauracích při orchestru, a když se octnu v nějaké zapadlé díře, musím si zpestřit jídlo hudbou sám.“

„To není špatný nápad,“ pochvaloval Soares s patrnou lítostí, že by něco takového nesvedl.

Živá kapela se napila a dodala:

„Takový luxus si nemůže dopřát každý. Mám například kolegu, který by si to nemohl dovolit.“

„A proč?“

„Píská flautu.“

„Ale jděte!“ vykřikl Andrea. „To nemůže pískat flautu, když jí?“

„Synu, radši mluv tiše!“ řekl mu otec hořce.

Po hodině, ale co to říkám? po pěti minutách zaplatili účet a dali se znovu na pochod.

Na návsi stál cikánský vůz, který zrovna přijel, a v kruhu venkovanů a letních hostů hubený, tlustě nalíčený komediant předváděl různé triky, zatímco jeho manželka v gázové sukni baleríny mistrovsky tloukla na buben. Kouzelník se zeptal diváků:

„Pánové, kdo mi může na moment půjčit cigaretu?“

Suares mu ji nabídl.

„Kdo,“ dodal vychrtlý komediant, „mi podá sirku?“

Když ji dostal, zapálil si cigaretu a spolkl ji: pak ji vytahoval postupně z očí, z nosu, z podpaží a tak dále, stále hořící. Provedl všechna ta kouzla a při prvním potlesku obecenstva cigaretu roztržitě vykouřil a přešel k dalšímu číslu.

Vyvolával:

„A nyní, pánové, neuvěřitelný trik, který jsem s úspěchem předváděl v Paříži i v Catanzaru. Kdo z vás mi na moment podá talíř špaget?“

Nikdo se nepohnul a naši přátelé, k veliké nelibosti Andrey, pokračovali v cestě. Cestou ještě slyšeli naříkavý hlas komedianta:

„No tak, pánové, nedejte se pobízet, je to jen na chvíli, kdo mi půjčí talíř špaget? Vy? Ne? Vy? Ne? Vy? Taký ne?“

Byli již daleko z vesnice a stále se za nimi neslo, v té vzdálenosti stále slabší vyvolávání bez odpovědi:

„Kdo z pánů bude tak laskav a půjčí mi talíř špaget, bude to jen na chvíli, vy? Ne? Vy? Ne? Vy? Ne?“

• X •

„Bud’te vítáni na hradě Fiorenzina!“ křičel z výše schodiště krásný pán s bílou bradkou, v bílých kalhotách a modrém saku, když naši přátelé překročili práh staré pevnosti.

Byla to podivuhodná budova, jeden z těch hradů, které se ve středověku stavěly na mořském břehu, aby včas varovaly před blížícími se piráty, nebo že by před policií? To nikdo neví.

Zde se pan Pavoni, tak se totiž jmenoval hradní pán – onen přívětivý stařík s pěstěnou bradkou a v bílých kalhotách – věnoval svému historickému a vědeckému bádání.

„Nerušíme?“ zeptal se Gedeon, když se představil.

„Naopak,“ řekl hradní pán, „jsem rád, že si mohu chvíli oddechnout. Před několika minutami jsem právě napsal slovo finis, čímž jsem udělal tečku za objemným dílem, plodem mnohaletého filologického pátrání. Má titul: *Znal již klasický starověk výraz „ventra“?* Nyní se chystám sepsat fundamentální dílo z oblasti fyziky, už dávno to nosím v hlavě.“

Ukázal hostům titulní list a dodal:

„Vidíte? Název už mám: *Vytváří noční temnota podmínky pro zavádění umělého osvětlení?*“

Gedeon se dlouze zamyslel a řekl:

„Mám za to, že patrně ano.“

„Ano, ano,“ přisvědčil hradní pán, „to se řekne snadno,

ale musí se to dokázat, vážený pane! A ten důkaz mi zabere několik svazků. Explikace problému bude o to obtížnější, že ji hodlám provést ve formě šarády.“

„Ohromující!“ zvolal Soares.

Když se pan Pavoni dozvěděl o účelu návštěvy, řekl:

„Všechny mé starožitnosti jsou vám k dispozici, ale ujišťuji vás předem, že klíče mezi nimi nejsou.“

„Pak je zbytečné,“ zabručel Gedeon s politováním, „abychom vás obtěžovali.“

Hostitel ukázal na Suarese:

„Škoda!“ řekl. „Rád bych si na pánovi vyzkoušel své mučicí nástroje.“

Návštěvníci chtěli odejít, ale hradní pán je zadržel.

„Pokud jde o klíče,“ řekl „dovolím si na vaši počest použít klíče od sklepa. Hned zavolám hofmistryni.“

Hofmistryně byla hospodyně a Pavoni jí tak říkal, protože byl duše poetická a vše, co ho obklopovalo, muselo mít patinu věkovitosti.

Vešla stará služka a za chvíli se objevilo několik lahvic rozmanitých tvarů. Pan Pavoni se pustil do díla a ze všech sil míchal jejich obsah v jakési baňce, s níž za uctivého ticha přítomných hostů nejméně čtvrt hodiny zuřivě třepal.

„Chudáci!“ šeptala hofmistryně a pozorovala je s dobromyslným soucitem.

Když Soares přiložil ke rtům tekutinu, kterou mu Pavoni podal, zaškytal, zakoulel očima a vyhekl:

„Dobré.“

„Jen pijte, pijte, ať vám slouží ke zdraví!“ vybízel ho pohostinný muž.

Dobrému starci stačilo, že okusil jeden lok; zdráhal se.

„No tak,“ křičel Gedeon, „jen do toho!“

„Do toho, do toho!“ odsekl mu spolužák popuzeně. „Chtěl bych tě vidět na mém místě.“

„No tak, pane Soares,“ zasáhl Lanzillo, „hod'te to do

sebe!“

„Nejsi už přece dítě,“ zvolal Gedeon. „Jen se pěkně napij! Podívej se na mě.“

Se zřejmým přemáháním dobrý Malpieri pozřel lok tekutiny, aby mu dal příklad. Ale Soares se skleničkou v ruce krčil nos a po čele se mu řinuly kapičky potu.

„Jen se neupejpejte!“ řekl Pavoni. „Nepřehánějte!“

„Ne, já nepřeháním, přísahám.“

Soares si stiskl nozdry palcem a ukazováčkem levé ruky, zavřel oči a pil, neodložil sklenku, dokud nedopil do dna. Pak si vrazil do úst kolečko citrónu, dvakrát či třikrát se otrásl a oddechl si:

„Dobré.“

„A teď,“ řekl mu Gedeon, „se natáhni na divan.“

Pavoni podával sklenku i ostatním.

„Díky, nepiji,“ řekl Gedeon.

A Lanzillo:

„Já jsem zásadně abstinent.“

Andrea se schoval pod stolem a museli ho dlouho přemlouvat, než vylezl.

„Tak,“ řekl Pavoni, „provedu vás po hradu.“

●

Nechali Suarese na divanu slabě naříkat a přešli do sousedního pokoje, kde byla jídelna. Pavoni šel obejmout vetchu stařenu se sveřepou tváří, která seděla u okna, a řekl:

„Má nejmilejší starožitnost: moje matka.“

Stařena strčila do úst čokoládový bonbón, staniol pečlivě uhladila a schovala do kapsy.

„Má matka,“ vysvětloval pán domu hodně nahlas, protože osmdesátnice byla hluchá, „sbírá staniol z bonbónů, aby osvobodila jednoho černouška.“

„Ach,“ zařval Gedeon, který měl zlaté srdce, „pošlu vám nějaký staniol.“

Stařena zavrtěla hlavou.

„Chce všechny nasbírat sama,“ vysvětloval Pavoni, „velice si zakládá na svém dobrém skutku a bonbóny ze všech shromážděných staniolů snědla sama.“

„Do jednoho, sama!“ řekla stařena pyšně dutým hlasem, protože z mimiky vyrozuměla, o čem se mluví.

„Gratuluji!“ blahopřál Lanzillo tak zvučně, jak snad ještě nikdo na světě nevyslovil toto prosté slovo.

A Pavoni pokračoval:

„Sbírá staniol už třicet let, ani nevím, kolik kilogramů už má.“

Sklonil se k matčinu uchu a zahřímal:

„Kolik ti ještě chybí, maminko, abys dokončila sbírku na osvobození černouška?“

Stařena, zvyklá na tuto otázku, křičela, jako by hluchí byli ostatní:

„Už s tím budu skoro hotová. Zítra možná pošlu balíček, jestli mi přineseš krabici bonbónů. Mám takový pocit, že bych do zítřka dokázala nasbírat hodně staniolu.“

„To víš, že ji dostaneš,“ řekl Pavoni, který s ní jednal jako s dítětem.

Zavedl hosty do dalšího pokoje.

„Zde,“ řekl a ukázal jim širokou postel, „zde spal synovec manželky strýce jednoho švagra gardového pobočníka jednoho generála, Napoleonova přítele.“

A dodal:

„Přirozeně Napoleona III.“

„Ach,“ řekl Lanzillo trochu zklamaně, „myslel jsem, že velkého Korsičana.“

„Ech, kdyby tak!“ pokýval hlavou Pavoni. „Nebyla to vůle boží!“

Když prošel řadou pokojů, v jednom se zastavil a řekl:

„V tomhle pokoji se vůbec nic pamětihodného nestalo.“

Hosté si pokoj dlouho mlčky prohlíželi. Pak postupovali

dále.

Kolik ticha v těch starých komnatách! Kolik smutku!

Pojednou návštěvníci zaslechli sladké tóny. Vedeni těmi zvuky, došli do světlého a vzdušného salónu, kde překrásná dívka preludovala na starém clavicembalu.

„Má dcera,“ řekl starý pán.

Ještě před chvílí z něho vyzařovala radostná nálada a najednou jako by se v něm odehrála hluboká změna. Z jeho tváře bylo nyní možno vyčíst neobyčejnou něhu, leč chvílemi na ni uléhal stín staré, stále obnovované bolesti.

Překrásná dívka se zlatými copy se zvedla a běžela otce obejmout.

„Zahraj,“ řekl jí, „ať si pánové něco poslechnou.“

Dívka hbitě přeběhla ke clavicembalu.

„Když dovolíte,“ řekl Lanzillo galantně, „budu vám obracet listy.“

Děvče s okouzující prostotou poděkovalo kývnutím hlavy a už se rozlévaly pokojem akordy bolestné melodie, vyluzované jejími bělostnými prstíky.

Lanzillo pohlédl do not a zbledl. Když tam nebyla slova, neuměl obracet stránky, a skladba se jmenovala *Romance beze slov*. Po malé chvíli si k mladíkově hanbě obrátila list dívka sama.

Teskná nálada temného jezera, po jehož hladině tiše pluje hrdá labuť! Bolestné noty se jedna za druhou zvedaly z clavicembala, pomalu kroužily starobylým pokojem a probouzely ozvěny v starožitném nábytku a v koutech, zšeřelých stínem soumraku. Krásný starý pán pohlížel na svou dceru se zamilovaným smutkem v očích a hladil si bradku. Za jejími zády Lanzillo snášel pekelná muka. V jisté chvíli nabyl dojmu, že teď nastala pravá chvíle, kdy by měl obrátit stránku, a aby se neblamoval jako prve, rychle ji otočil. Ale dívka pokračovala ve hře levou rukou a pravou vrátila list. Lanzillo by se nejraději propadl;

vzdal se dalších pokusů o obracení stránek a vrátil se ke skupině přátel.

„Co se hnete do obracení stránek,“ řekl mu Gedeon, „když to neumíte?“

„Totiž,“ zašeptal Lanzillo, „když pod tím nejsou verše...“

„Ale,“ podivil se Pavoni, „cožpak vy se nevyznáte v hudbě?“

„Samozřejmě, že vyznám.“

„Tak nač potřebujete sledovat verše, když jsou tam noty?“

„Přiznám se, že jsem spíš básník než hudebník.“

●

Skladba skončila. Pavoni poslal pro Suarese, který přiběhl celý bledý s rozepnutým límečkem.

„Teď nám pan Suares něco zazpívá,“ řekl pán domu.

„Ale vždyť já neumím zpívat,“ zvolal zaskočený Suares.

„Ale jděte,“ chlácholil ho Pavoni, „nějakou maličkost nám přece zazpíváte.“

A Suares:

„Opakuji vám, že jsem v životě nezpíval. Řekni, Gedeone, ty mě přece znáš.“

„To není rozhodující,“ zabručel Gedeon, „když si to pán přeje, něco mu zazpívej.“

„Ale co mám zpívat? Nikdy jsem to nezkusil.“

„No tak, nedejte se prosit!“ zasáhl Lanzillo.

„Pane Suaresi, zazpívejte!“ řekli dvojhlasně Andrea a hofmistryně.

Pavoni si vzal Suarese stranou.

„Zazpívejte nám romanci,“ řekl mu tiše, „jinak vás odtud živého nepustím.“

„Do jaké peleše lotrovské jsem to zapadl?“ zasténal Suares a rozhlížel se poděšeně kolem sebe. „To mi čert napískal!“

A nahlas řekl:

„Dobře. Co chcete zazpívat? Nějaký šlágr? Árii? Chorál? Národní písničku? Pro mě za mě, stejně zpívat neumím. Hlavně, když mi budete napovídat nějaká slova...“

„Zpívejte,“ řekl Pavoni. „Ráz...“

Ale do tří nedopočítal. Suares se vymrštil, skočil na okno a vrhl se do prázdna. Naštěstí se nezranil a nyní prchal hájem do města.

Všichni se vyklonili z okna.

„Krásný večer!“ řekl Lanzillo.

●

Pavoniho dcera se zvedla a upřela blankytné oči na otce, který ji políbil na čelo. Choval se k ní s něžnou a smutnou péčí jako k nemocnému dítěti, kterému nemůžeme prozradit, jaký neduh je postihl.

„Má drahá dceruška,“ řekl hostům a držel ji v objetí, „naše sluníčko, moje opora!“

Zvedl rukou bradičku překrásné dívky, zadíval se na ni s nevýslovnou něhou a řekl:

„Vid', že jsi moje dobrá víla?“

Dívka přikývla a polaskala otce milujícím pohledem.

Pak ukázala oknem směrem k lesíku a řekla návštěvníkům:

„Vidíte, támhle pod tím stromem tatínek kope dámu.“

Všichni se po sobě překvapeně podívali a zrozpačitěli. Pavoni smutně pokyvoval hlavou. Dívka se k němu přivinula a řekla:

„Vid', tati, že kopeš dámu? Zahradník také říká, že bys to neměl dělat.“

„Ano, má drahá, ano,“ řekl Pavoni a hladil ji po vlasech. Očividně trpěl.

„Zahradník povídal, že když tati kope dámu, šlape zákony. Je příliš vilný,“ vysvětlovala dívka a káravě se

usmívala na otce.

Pán domu měl v očích slzy, ale snažil se je před dcerou skrýt. Gedeon si ho odvedl stranou a zeptal se:

„Jak to, že to děvče vypravuje o staříčkém otci takové neslušné věci. Já bych to na vašem místě nestrpěl.“

Pavoni se hořce usmál.

„Zprvė nejsem staříčký.“ Pak se obrátil k dceři a požádal ji: „Drahoušku, jdi na chvilku vedle.“

Dívka – svěží jako růže – se zvedla, uklonila a vzdálila se do sousedního pokoje.

„To je truchlivá historie,“ řekl otec a pokyvoval hlavou, „kdyby mé pero bylo přivyklé psátí díla výpravná, napsal bych o ní román, který by se jmenoval *Pomsta domácího preceptora*.“

Hosté překvapeně mlčeli.

„Jeho hlavním hrdinou,“ pokračoval stařec, „by byl domácí preceptor; neboť on zničil mou dceru, chápete? Zničil ji!“

Ubohý otec pohrozil zaťatou pěstí a vzkřikl přiškrceným hlasem:

„Ničema! Kdybych ho měl tady, toho hanebníka, tu duši podlou a proradnou, já bych mu něco řekl! Ostatně, je už mrtev a pokoj jeho duši.“

Ovládl se a se slzami v očích vyprávěl hostům příběh, který odhaloval smutné tajemství nešťastné dívky. Dovolíme si jej ve stručnosti podat v následující kapitole.

• XI •

Giorgio Pavoni ovdověl. Jeho krásná a útlá manželka, mnohem mladší, než byl on, zemřela při prvním porodu a zanechala ho na pustém hradě Fiorenzina s malým děvčátkem v náručí. V té době ho zcela pohlcovalo monumentální dílo s titulem *Kdyby byl býval Manzoni žil dalších deset let, byl by přepracoval Snoubence ještě jednou?* Proto o Isabellu, jak se jeho dcera jmenovala, pečovala v prvních letech babička se starou služebnou, která k rodině přilnula. Když děvčátko dosáhlo školního věku, otec jí najal domácího preceptora.

Bledý jinoch záhy zahořel ke své žákyni hlubokou vášní. Mladičká dívčina neměla tušení, jaký požár hárá v jeho srdci, věnovala se jen a jen pilnému studiu pedagogových lekcí. Jednoho dne se jí s neslýchanou nestoudností vyznal ze svých citů a Isabella, která myslela na všechno, jenom ne na lásku, a která ještě neznala, jaká muka může zplodit tento sladký a krutý cit, vysmála se mu do tváře. Neučinila to ze zlomyslnosti. Ani z pohrdání. Byla to jen dětská nerozvážnost. Ale zamilovanému preceptorovi tím zasadila ránu do srdce. Zapomněli jsme prozradit, že jinoch měl hrb a byl kulhavý. Od té doby už před dívčinou o lásce nepromluvil. Tajil to bolestné tajemství v nitru a celý se změnil. Byl uzavřený, nepřístupný, trudnomyslný. Zatím, hlavně v letních měsících, přicházely na hrad skupinky přátel – mladíci i slečny – a často se dali do tance. Isabella rostla a všichni

obdivovali její nevidanou krásu. Preceptor se držel v ústraní šířán láskou a žárlivostí. Prohlížel si elegantní mladíky, kteří se bavili s předmětem jeho vášně, a srovnával s nimi svou zohavenou postavu. Jat bezmocným vztekem, rozbil všechna zrcadla ve své ubohé komůrce a celé noci plakal žárlivostí a zoufalstvím. Zhoubná vášň ho mučila, až jednoho dne vzklíčil v jeho duši ničemný plán. Potají si ho zosnoval a od toho dne žil pro jedinou myšlenku, pro jedinou vášň, pro jediný cíl: pomstít se. Pomstít se krutému osudu a současně půvabnému děvčátku, které nevědělo, jak mu ubližuje, a neustále se k němu chovalo zcela lhostejně. Preceptor, který dosud působil jako chmurná a zoufalá bytost, vypadal najednou jako vyměněný: byl usměvavý, přívětivý, srdečný; z jeho tváře bylo možno vyčíst ledový klid, jakési vnitřní uspokojení, zvláště když skončila každodenní lekce a on odcházel od své žáčky. Kdyby ho byl po chvíli někdo spatřil, když byl sám ve své komůrce, zachvěl by se při tom pohledu. V matném svitu lampy se mu ježily vlasy, z očí mu sršely neblahé jiskry, tvář se hrůzně křivila v jízlivý škleb a obrácen k holým stěnám křičel:

„Och, pomsta je má jediná láska, má jediná vášň! Sladká pomsto, ty, jen ty jsi mou nevěstou!“

A chechtal se ďábelsky.

Co se přihodilo? Co v dlouhých vyučovacích hodinách prováděl ten hanebník, jehož nitro bylo zpustošeno vášní, která nezná slitování? Jaký nekalý záměr sledoval za procesu výuky? Jakou lstí a jakou zvráceností ukájel svou touhu po pomstě a proč, když byl o samotě, propukala jeho zlobná radost způsobem, který jsme již popsali?

Nuže vězte: vštěpoval té nevědomé dívce základní slova její mateřštiny chybně! Důmyslně šalebnou vyučovací metodou prznil její slovní zásobu; kmeny běžných slov obecného jazyka podroboval malým změnám, nebyly to

radikální transformace lexikální či morfologické, ty by příliš bily do očí; preceptor změnil jen slabiku, jen jedinou hlásku, nebo provedl ve slově pouhou přesmyčku.

Například místo mozek učil ji říkat mezek, místo říká – říhá, místo staví – slaví, místo kupovat – kopulovat. A tak podobně.

Zprvu, dokud členové rodiny neprohlédli preceptorovo hanebné dílo, nemohli si podivné chování dívčino vysvětlit. Jednoho dne například u snídani povzdechla:

„Proč nikdy nemáme na stole mech?“

„Prosím tě, mech,“ podivovali se, „copak se dává na stůl mech?“

„To se mech nedá nikde obstarat?“

I uložil otec zahradníkovi, aby přinesl z lesa mech. Druhý den před snídání stála na stole plochá váza s velkým polštářem mechu. Leč Isabella pravila popuzeně:

„Co tady dělá to smetí?“

Popadla mech a vyhodila ho z okna i s vázou. Usedla na židli, nalila si čaj a řekla:

„A kde je mech?“

Otec jen užasle kroutil hlavou. Trvalo několik měsíců, než pochopil, že dcera má chuť na med.

V téže době přišly za Isabellou přítelkyně z okolních hradů a dlouho rozprávěly v jejím pokojíku. Večer se Isabella svěřila otci:

„Lucilla mi vyprávěla, že má novou koupací síň. Nemohla bych ji mít také?“

Otec dlouho přemýšlel, kde by jí zařídil vlastní koupelnu. Po zralé úvaze se rozhodl udělat v hladomorně bazén. Dělal to jen s těžkým srdcem, protože za starých časů byla tato hladomorna pověstná po širokém okolí. Tam bývalo živo! Ale protože v ní nezhylnula žádná věhlasná osobnost, podstoupil pro milovanou dceru i takovou oběť. Zedníci obložili kamenné zdivo krásnými

kachlíky z jeho sbírek a po dvou měsících uvedl Pavoni Isabellu do její lázně.

„Budeš tu jako mořská panna. Tady tě nezhledne lidské oko.“

„Ale je to tu přece jen ponuré! Mám se koupat, kde jiné močily?“

Otec setřel z oka slzu radosti. Jak citlivé srdce má jeho dítě!

Teprve další Isabellino přání pomohlo rozptýlit nové nedorozumění.

„Potřebuji síňku na motýly.“

Pavoni se vypravil do města, zakoupil zasklené krabice s nejrůznější okřídlenou havětí, jeho pýchou byl lišaj smrtihlav neobyčejných rozměrů, a v kulaté vížce na cimbuří zřídil malebný přírodopisný kabinet. Isabella při tom pohledu radostně zatleskala a zvolala:

„Ted' ještě tu síňku na hůlce! Ulovím si běláška!“

Pavoni zesinal a pochopil: síňka znamenala síťku a koupací síň nebyla nic jiného než houpací síť. Spravedlivý hněv mu znemožnil dokončit objemné dílo, odpovídající na vtíravou otázku, položenou v názvu: *Lze se zraniti pádem do oka osoby druhého pohlaví?* Chystal se zevrubně zdůvodnit odpověď: *Nikoli!* Ale překvapující objev mu vyrazil dech. Přiveden na stopu, odhalil preceptorův hanebný záměr a vyhnal ho jako psa. Bylo však příliš pozdě. Zlo bylo téměř dokonáno, znetvořená slova utkvěla tak hluboko v dívčině mozkové tkáni, že je nebylo možno vytrhnout. Kdyby byl zasáhl ještě později, deformace by postihla veškerou slovní zásobu ubohé dívky, takže by byla vyloučena ze společenského obcování.

Když odmítnutý ctitel, vyhnaný preceptor naposled vystupoval po schodech hradu Fiorenzina, křivil mu tvář d'ábelský škleb.

„Cha, cha!“ pravil, „chá! Pomsta je dokonána, co se v mládí naučíš, to z hlavy nevypudíš. A chyby jsou jako hrb, nosíme je s sebou až do hrobu!“

Oběsil se na trámu ve svém ubohém podkroví. Našli ho až za dva dny.

„A tak,“ pravil Pavoni, když dovyprávěl smutný příběh, „ubohá dcerka chtěla před chvílí říci, že v zahradě kopu jámu – nikoli dāmu, jak tvrdila. Nešlapu zákony, ale záhony, chápete, že mi to zahradník zazlívá, a ujišťuji vás, že nejsem vilný, dceruška mínila, že jsem příliš pilný; chce, abych se šetřil.“

Nad Isabellinou historií všichni strnuli dojetím a následovalo dlouhé mlčení, přerušené až Lanzillovou otázkou:

„A je vaše dcera zasnoubena?“

„Ne!“ odpověděl Pavoni. „Až mě někdo přijde požádat o její ruku, nejdříve si ho sám pořádně prohlédnu. Nedám ji jen tak někomu. Pochopte: ta děvenka zdědí mé nesmírné bohatství, na to by si mohl leckdo brousit zuby a usilovat o její ruku, aby urval její věno a dostal nebohé dítě i s její vadou.“

„Sakra, taková příležitost,“ pomyslel si Lanzillo zlostně, neboť se už dlouho snažil ulovit slušné věno, „a právě v takových povážlivých okamžicích mého života. Vilný nebo pilný, vem to ďas!“

Vzpomněl si na klíč, vzdychl a řekl:

„Tak snad abychom už šli.“

Všichni se zvedli.

Ve vedleším pokoji seděla Isabella a cosi zaujatě psala. Když slyšela, že společnost vchází, zvedla se a pohotově skryla kus papíru. Otec se zakabonil.

„Dcerunko, co to přede mnou schováváš?“ řekl přísně.

„Ukaž mi, co jsi napsala.“

Dívka rozpačitě sklopila hlavu. Pak řekla:

„Tatínku, musím se ti k něčemu přiznat.“

„Jen se přiznej, drahousku,“ řekl Pavoni a zamračil se.

„Já se tak stydím...“

„Slyšme, slyšme.“

„Když si to přeješ, povím ti své tajemství...“

Hosté se po sobě překvapeně podívali.

„Stává se všelicos,“ zašeptal Lancillo shovívavě, „i ve slušných rodinách.“

Dívka pokračovala:

„... zplodila jsem malé dítě.“

Všichni strnuli a zadrželi výkřik

„No tak, ukaž mi ho!“ řekl otec vlídně.

Dívka ukázala list papíru, který před chvílí skryla ve výstřihu. Na listu byla veliká inkoustová kaňka, zřejmě se na něj převrhl kalamář.

„Zvrhlý komentář,“ řekla Isabella na svou omluvu.

Otec přelétl list zrakem, ke konci rukopisu připsal nečitelnou poznámku a vysvětlil hostům:

„Dcerka občas píše. Má literární talent. Je to povídka. Chce si ji někdo přečíst?“

„Já, já!“ křičeli všichni jeden přes druhého a sáпали se po vzácném listu.

„Pan Malpieri,“ rozsoudil je Pavoni, „přihlásil se první.“

Odevzdal papír Gedeonovi, který ho strčil do kapsy a vrhl na své druhý vítězný pohled.

Hosté se rozloučili s okouzující dívkou, která zůstala ve svých pokojích, a v doprovodu hostitele zamířili k bráně. Pavoni řekl:

„Velmi rád bych někoho z vás pozval na večeři.“

„To by bylo velmi laskavé,“ poznamenal Lancillo.

„Ale abych řekl pravdu,“ pokračoval hradní pán, „je v tom jedna potíž. Právě dnes večer budeme mít langustu. Víte, jaký je to zvláštní koryš...“

„Och,“ přisvědčil Gedeon, „ani mi o něm nemluvte! Nahání strach.“

„Právě,“ pokračoval pán domu; „dokud jsou u stolu dva, všechno jde snadno, ale jakmile přibude třetí, člověk neví, jak ho rozseknout.“

Chystal se dodat několik dalších zajímavých poznámek o koryších, když se pojednou obrátil ke dveřím a vykřikl hrůzou.

Obrátili se všichni.

●

Na prahu se tyčil záhadný muž v černém trikotu, v němž vynikala jeho štíhlá postava. Tvář měl zpola zakrytou maskou, za níž se blýskaly jiskrné oči, a hlavní malého revolveru mířil na zděšeného pána domu.

„Pomoc!“ koktal Pavoni, který se chvěl jako list.

„Jen klid, pánové,“ řekl zloděj a jeho úsměv odkryl dokonalý bělostný chrup, „nechci nikomu ublížit.“

Naši přátelé jediným skokem zmizeli v sousedním pokoji a nechali zloděje o samotě. Ale Gedeon při pohledu na lupiče dostal nápad. Byl by si s ním rád promluvil, ale nebyla k tomu právě příhodná chvíle. Jak to udělat? Nejlepší by bylo smluvit si s ním schůzku. Jenže ani to nebylo v takové situaci snadné. Ale protože nikdy nevycházel na ulici s prázdnou kapsou, udělal to, co by na jeho místě udělal každý: je to jediný způsob, jak přimějete zloděje, aby se s vámi sešel o samotě. Zatímco přátelé křičeli: „Nač čekáš? Zavři dveře!“, zůstal stát na prahu, mrkl na zloděje, v mžiku si rozepnul kabát a bleskovým pohybem mu ukázal naditou náprsní tašku a dal mu ukazováčkem znamení, aby na něho počkal venku, až bude hotov. Zločinec stačil ještě přikývnout, když Pavoni Gedeona odtáhl a zavřel dveře na klíč.

Mezitím křičel na služku:

„Pistoli, přines pistoli!“

„A kde ji máme?“ vyptávala se hofmistryně, která v té panice ztratila hlavu. Začala zbrkle a zuřivě prohledávat zásuvky a šuplíky, převracela krabice a otvírala tajné skříňky ve zdi.

„Hrome,“ láteřila, „když se něco hledá, nikdy to není k nalezení.“

„Rychle!“ křičel pán domu.

Stařena v křesle u okna vytrvale žužlala bonbóny, vyděšenýma očima sledovala ten shon a nebyla s to pochopit, co se děje. Vyplašená hospodyně drmolila otčenáš k svatému Antoníčkově, aby jí pomohl najít pistoli.

„Kde ji hledáš?“ křičel Pavoni, když viděl tu oddanou duši, jak se po čtyřech plazí pod postelí ve vedlejším pokoji. „Nikdy si nepamatujete, kam jste co založili. Takový šlendrián!“

„Jakživa jsem ji neměla v ruce,“ tvrdila stará hofmistryně.

Gedeon navrhl:

„Když se pistole nenajde, pošlete pro mučicí nástroje“

„To je nápad,“ zajásal Andrea „budeme ho napínat na skřípec.“

Konečně si Pavoni vzpomněl, že kdysi zbraň uložil na půdě, a za chvíli se udýchaná služka vrátila s postrádaným předmětem. Byla to stará bambitka, jaké lze vidět jen v salónech cestovatelů, kteří se vrátili z Afriky, a jaké mimochodem v Africe nikdy nikdo neviděl.

Pavoni ji prohlížel ze všech stran a snažil se ji otevřít. „Hrome, jak se to nabíjí?“ supěl.

„To tě chci vidět,“ řekla si stará služka, ač sama o tom neměla ani zdání.

A dodala:

„Já s tím nechci nic mít.“

„Ukažte,“ řekl Lanzillo.

Chvíli točil pistolí v rukách. Pak řekl:

„To nejde, chybí křesadlo.“

„Jaképak křesadlo!“ vyhrkl Pavoni a vytrhl mu zbraň.

Pistole šla z ruky do ruky a všichni nad ní kroutili hlavou. „Zatracená pistole,“ funěl pán domu.

Gedeon mu ji vzal a přiblížil se k hluché.

„Milostivá,“ řekl s napřaženou zbraní, „vy se možná budete pamatovat, jak se takováhle pistole nabíjí a...“

Stařena zaječela, domnívajíc se, že ji Gedeon chce zastřelit.

„Zavřete dveře,“ křičel Pavoni. „ať Isabella nic neslyší.“

Vyrval zbraň z rukou hosta a jal se bušit do kohoutku pěští.

●

Fakt je, že ti řádní muži by nedokázali nabít ani obyčejný revolver. Natož pak uvést do bojové pohotovosti takový starožitný předmět. Zloděj s úsměvem sledoval jejich pokusy klíčovou dírkou. Nakonec na ně zavolal:

„Tak co? Už s tím budete hotovi?“

„Moment,“ řekl Pavoni. Foukl do hlavně a pak si ji přiložil k oku, aby se podíval dovnitř.

Ničema jim klíčovou dírkou udílel odborné rady.

„Natáhněte kohoutek... Ne, tak ne, na druhou stranu... Pootočte bubínek... Hlaveň zásadně nedržet proti sobě.“

Pavoni kvapně otočil zbraň a Gedeon, když viděl, že míří na něho, uskočil a křičel:

„Jen žádné vtipy!“

Jak domácí pán neobratně šermoval zbraní, hosté a služebná poskakovali hned sem, hned tam, zatímco hluchá stařena křičela:

„Zastřel ho, honem ho zastřel, nebo umřu hrůzou!“

„Položte tu pistoli, nebo to oznámím na komisařství!“ křičel Lanzillo, zatlačený s ostatními do kouta.

Nakonec se klíčovou dírkou ozval hlas zloděje:

„Když dovolíte, já vám ji nabiju.“

Všichni se na sebe překvapeně podívali.

„Samozřejmě,“ řekl Gedeon, „ten se v tom jistě vyzná.“

„Kdyby se v tom nevyznal on, kdo by se v tom měl vyznat?“ zvolal Andrea.

Pavoni otevřel špehýrku ve dveřích, podal pistoli zlodějovi, rychle zavřel a řekl:

„Ale pospěšte si!“

●

Následovalo dlouhé mlčení. V jídelně nebylo slyšet ani mouchu.

„Och,“ řekl Gedeon, „to by byl vtip, kdyby nás tou zbraní začal ohrožovat.“

„Kdepak,“ odporoval mu Pavoni dobromyslně, „proč by to dělal?“

Zatloukl na dveře a zeptal se:

„Už to bude?“

Hrobové ticho.

„Snad se nezastřelil?“ zašeptal Andrea.

„Synu, synu!“ sténal otec.

„Nevím, co si o tom mám myslet,“ řekl Pavoni.

A zavolal klíčovou dírkou:

„Mladý pane!“

Protože nikdo neodpovídal, pomalinku otevřel špehýrku a podíval se.

Nikde nikdo.

S krajní opatrností všichni čtyři vešli do jídelny. Pusto a prázdno. Dívali se pod stoly a za rolety. Nikdo. Zloděj uprchl oknem.

„Darebák,“ křičel Pavoni, „utekl mi s pistolí.“ Lanzillo zvolal:

„Och, podívejte se, nechal tu lístek.“ Ukázal list, nápadně položený doprostřed stolu. Bylo na něm napsáno:
Děkuji Vám.

●

Když se vydali na zpáteční cestu, byla noc a klidné moře se třpytilo pod hvězdami.

„Běžte napřed,“ řekl Gedeon, „já vás dohoním.“

Vrátil se zpět. Nechtěl zatím prozradit svůj plán.

Zloděj ho netrpělivě čekal, stál nehybně za stromem jako přízrak

„Nuže?“ řekl spěšně a tiše našemu příteli. „Přál jste si, abych vám ukradl náprsní tašku? Tak sem s ní!“

„Ale to je mýlka,“ šeptal Gedeon, „dovolil jsem si naznačit vám, abyste na mě chvílku počkal, chtěl jsem vás poprosit o malou laskavost.“

Zloduch pokrčil rameny.

„Ted’,“ zabručel, „nemám čas. Zastavte se u mě zítra.“

Strčil mu do ruky navštívenku a dodal:

„Dobrou noc.“

„Poslyšte,“ prosil Gedeon, „jenom minutku...“

Ničema zmizel v temnotě.

Gedeon si posvítil sirkou a přečetl si navštívenku:
Mystérieux – Vila Fiorita.

Pokrčil rameny, jako by chtěl říci: ted’ toho vím tolik, jako dřív. A dohonil přátele, kteří malomyslně pochodovali směrem k městu.

• XII •

Nazítří časně ráno, když mačkal zvonek na dveřích vily Fiorita – půvabné to budovy za městem –, Gedeon procedil skrze zuby:

„Jak to, že tu bydlíš? Co mi to vykládal za báchorky?“

Na vrátkách byl totiž štítek se jménem: FANTOMAS.

Když ho pak komorná uvedla do vily a nechala ho čekat v salónu, blesklo mu hlavou: Že by Mystérieux byl ten slavný bandita? Ale hned tu hypotézu odvrhl: soudě podle vzezření, nemohl být Mystérieux starý, kdežto Fantomas musel už být přinejmenším sedmdesátník. Vždyť se o tom nepolapitelném mluvilo taková léta!

Na malé polici stála v jedné řadě kompletní série Rocambolových dobrodružství. Po stolcích se povalovaly detektivky.

Otec Malpieri si krátil čekání pozorováním četných fotografií, rozvěšených na stěnách. Na mnoha byl Fantomas v charakteristickém černém trikotu; soudě podle postupného stárnutí portrétovaného, pocházely z různých dob. Na jedné byl starý pán, stojící u vázy s květinami, s věnováním: *Drahému příteli Fantomasovi lord Lyster*.

„Lupič gentleman,“ zašeptal Gedeon.

Nastražil uši. Ve vedlejším pokoji zvonil budík. Pak slyšel ženský hlas.

„Fantomasi, musíš vstávat, už je osm. Juve tě čeká. Už tě začal pronásledovat. Nebo chceš, aby na tebe vyzrál, jako tenkrát na hřbitově Pere Lachaise v Paříži?“

Fantomasovi se zřejmě nechtělo z postele, protože ženský hlas pokračoval:

„No tak, Fantíku, neválej se! Nezapomeň, že máš dneska stihnout vraždu toho Číňana neboli tajemství žluté čtvrti.“

V ostatních pokojích začaly vrískat děti. Dům se probouzel.

Konečně se otevřely dveře salónu a v nich se objevila paní s dítětem v náručí.

„Syn,“ řekla Gedeonovi, „přijde hned. Obléká se.“

Gedeon se uklonil.

„Odpusťte mi tu zvědavost,“ zeptal se jí, „váš syn je Fantomas?“

Paní se usmála.

„Fantomas je můj manžel,“ vysvětlovala, „a Mystérieux náš nejstarší syn.“

„Ach,“ omlouval se host, „už chápu. Viděl jsem na dveřích jméno Fantomas, a tak jsem si myslel...“

„Lidé si je často pletou, to se stává,“ přerušila ho paní.

Tu se otevřely dveře a objevil se muž v podvléčkách s černým trikotem v ruce a s rozmrzelým výrazem na rozespálé tváři.

Gedeon jat obdivem a úctou, bezděky povstal.

„Fantomas?“ zeptal se příchozího.

Ten se uklonil.

„Neměl bych prozrazovat své inkognito, ale jsem to opravdu já.“

A dodal:

„To je poprvé, co mě někdo poznal na první pohled.“

„Znám vás z mnoha různých publikací,“ pokračoval Gedeon, „a nepřeháním, když řeknu, že jsem váš starý obdivovatel.“

Fantomas, oči ještě napůl sklížené spánkem, mu poděkoval kývnutím. Pak se obrátil k manželce a řekl:

„Kdo to jakživ viděl! Jen se podívej, jak vypadám!“

Hodil jí černý trikot, který paní chytila v letu, a pokračoval:

„Vzadu má díru.“

„Přehlédla jsem to,“ řekla choť a rozložila si na klíně proslulý Fantomasův černý trikot, tu a tam zalátaný.
„Hned to zaštopuju.“

Nasadila si brýle, hbitě navlékla do jehly černou nit' a pustila se do práce.

Zatím přinesla komorná bílou kávu. Fantomas si několikrát usrkl a řekl Gedeonovi:

„Nechtěl jste mluvit se synem?“

„Ano, pane,“ odpověděl starý pán, „jak to víte?“

„Fantomas ví všechno,“ vysvětloval slavný muž. Mazal si housky máslem a pokračoval:

„Kluk mi dělá starosti. Přál jsem si, aby studoval práva, ale vidím, že se dal mou cestou.“

„Jablko nepadne daleko od stromu,“ poznamenal Gedeon.

„Jenže já to nerad vidím!“ zvolal otec a vybíral lžičkou sedlinu z prázdného šálku. „Věřte mi, je to šťvanice, člověk by se uhonil.“

Zapálil si cigaretu a dodal:

„Dokonce jsem mu to výslovně zakázal, ale uličník si nedá říct, vyvádí krkolomné kousky, ale k ničemu to není.“

Gedeon se dobromyslně usmál:

„Však on se do toho vpraví,“ řekl.

„Možná,“ zvolal Fantomas, který čekal na svůj trikot, „ale jak teď vypadám! Víte, co mi začal nedávno vyvádět po hotelech?“

„Já vím, já vím,“ usmíval se Gedeon, „nechte mláď, ať se vydovádí.“

A Fantomas:

„Copak tohle se dělá? Říká: Tyhle bezcenné nádoby, to je jen trénink, pak přejdu na něco většího. Prosím vás, že se nestydí!“

Naklonil se k hostu a zeptal se ho důvěrně:

„Prozrad'te mi, co zase provedl ten ztřeštěnec, že ho sháníte až tady?“

„Ale nic,“ odpověděl Gedeon, „chci ho jen požádat o maličkou laskavost.“

„Nedopřeje mi chvíli klidu,“ bručel Fantomas, „pořád abych se o něho bál. Já vím, co dovedou tihle psi od policie. Máme všude samé nepřátele! Hned vám vpálí kulku do čela nebo vám vrazí kudlu do zad. Vždycky nejsou po ruce padací dveře nebo tajemství pařížského podsvětí.“

Zatím vběhlo hejno dětí.

„Všechno vaše?“ zeptal se Gedeon.

„Moje, všechno moje,“ odpověděl slavný bandita a dvě nebo tři děti si posadil na kolena. „Jeden čas jsem dělal taky děti, ale nemá to švih. Vždycky jsem je vrátil.“

„Tak,“ přerušil Gedeon krátkou pauzu, „a za výkupné jste si koupil vilu!“

Jeden prcek se vyšplhal na židli, strhl ze stěny fotografii a přinesl ji tatínkovi, aby se zeptal:

„Tati, kdo je tenhle pán?“

„Juve, broučku,“ odpověděl Fantomas.

„A kdo je ten Juve?“ dotíralo dítě.

„Můj úhlavní nepřítel,“ odbyl ho Fantomas. „A neskákej mi do řeči, když s někým mluvím.“

Otočil se ke Gedeonovi a pokračoval:

„Ano, koupil jsem si za to tuhle vilku. Žijeme si tu jako v ráji.“

„Rád věřím.“

„Bývá tu i Romain Rolland. Na návštěvu k nám zajel i Bernard Shaw.“

Vešla panská.

„Záhadný telefon,“ řekla Fantomasovi.

„Dobře,“ odpověděl, „řekni jim, že přijdu hned.“

Odešel a bylo slyšet, jak mluví klidně do telefonu:

„Halo? Juve, vždyť jsem tě poznal. Zase ti to nevyšlo,“ (pauza). „Živěno mě do rukou nedostaneš, to se spolehni,“ (pauza). „Náš zápas na život a na smrt... haló! haló! nepřerušujte nás!... Slyšíš mě, ty proklatče?... Náš zápas na život a na smrt se schyluje ke konci, ale pro tebe mám vždycky v nábojníku pistole schovanou kulku.“

Fantomas se vrátil do pokoje.

„Nedopřejí mi chvilku oddechu,“ řekl a začal se probírat korespondencí; nad každým dopisem mu zkřivil rty ďábelský úšklebek.

„Anonymy?“ zeptala se manželka, aniž by zvedla hlavu od práce.

„Ano,“ odpověděl Fantomas a pečlivě je skládal.

„Odpovím až zítra.“

„Jak to, že...?“ zvolal host.

Bandita jeho otázku předešel.

„Já dobře vím, kdo je posílá,“ řekl. „To ten prokletec Juve, ta policejní liška, denodenně mi píše.“

Paní prohlédla trikot proti světlu, jestli nezůstala nějaká dírka.

„Byl jsi včera u Balbisů?“ zeptala se.

„Neměl jsem čas.“

„Jak budeš vypadat!“

„Ještě dneska skočím do vrátnice a nechám jim tam výhružný dopis.“

Fantomas se otočil k jednomu ze svých harantů, který u stolku šermoval dýkou, a okřikl ho:

„Polož tu dýku, nebo ti jednu stříhnu!“

Zastrčil si zbraň za punčochu, a protože manželka už vyspravila černý trikot, oblékl si ho, ani nepoděkoval. Pak

začal křičet:

„Kde zase mám ten prsten s otráveným kamenem? Včera jsem ho položil na stůl. Assunto! Assunto!“

Assunta, služka, se zapřísahala, že na nic ani nesáhla. Nakonec se zjistilo, v koutě salónu si jeden nezbeda s otráveným prstenem hraje drápky. Fantomas si ho nasadil na prst.

„Kdy přijdeš na večeři?“ zeptala se manželka, když mu zapínala knoflíky na zádech.

„To ti nepovím. Mám dneska hrozně běhání. Pronásledování po střechách se protáhne, bude trvat nejmíň hodinu. Pak mě čeká útěk stokou. Nepříjemná robota! Radši bych to vynechal. Počítám, že odpoledne mě bude chtít Juve omámit chloroformem. Prostě, když nebudu do půl osmé doma, začněte večeřet beze mne.“

Z ulice se ozval hlas:

„Fantomasi, jsi připraven?“

„Už jdu, už jdu!“ křičel Fantomas.

A procedil skrz zuby:

„Proklatec Juve! Vždycky má naspěch.“

„Tentokrát,“ křičel hlas z ulice, „mi neunikneš. Tvá poslední hodina udeřila!“

Fantomas ze sebe s námahou vyrazil satanský chechtot a odpověděl:

„Uvidíme, pse! Svou kůži neprodám lacino!“

Podal Gedeonovi ruku a spěšně se s ním rozloučil:

„Doufejme, že se ještě uvidíme.“

Utíkal z domu a paní za ním volala:

„A obličej si pořádně zakryj maskou!“

Na ulici štěklo několik výstřelů z revolveru, ale zřejmě minuly cíl. Pak nastalo ticho a do salónu vešel Mystérieux, už oblečený. Zřejmě se oblékal pomalu a pečlivě. Zeptal se našeho přítele:

„Čím vám mohu sloužit?“

●

V penziónu se toho dopoledne oslavovalo. Pan Gianni Gianni měl narozeniny a s výjimkou herkulovského granátníka mu každý chtěl dát nějaký dárek a kytici. Gianni Gianni zase uspořádal v zahradě malý koktail. A tak by se byla Hlídka na výspě změnila v sídlo slastí, kdyby s všeobecným veselím chmurně nekонтastovaly bolestné vzdechy Lanzilla a manželů Suaresových, zvláště pak uplakané oči *Veselých plavkyň z Miami*.

Gianni Gianni se překonával. Ohlušil všechny troubením na roh, pochutnal si na svačině, dokonce si za všeobecného potlesku skočil divokou sarabandu se zdráhajícím se Mamertem. Pak se podíval na hodinky a zvažněl.

„V tuto hodinu,“ řekl do ticha, které se pojednou kolem něho vytvořilo, „přesně před sedmdesáti lety jsem přišel na svět.“

„Tak do stovky!“ křičeli všichni.

Gianni Gianni neodpověděl, zastrčil hodinky do kapsičky a zastřeným hlasem řekl:

„Platím.“

Mamert přiběhl s účtem za čtrnáctidenní pobyt v penziónu.

„Proč to? Odjíždíte?“ zeptal se někdo.

Gianni Gianni neodpověděl ani slovo. Překontroloval součet, zaplatil do posledního soldu.

Pak si zavolal Mamerta a řekl mu:

„To je pro tebe.“

Strčil mu do ruky půl liry. Poté poprosil lékaře, který byl mezi hosty penziónu, aby mu změřil puls.

„Zcela normální,“ řekl lékař.

Gianni Gianni se nechal proklepat a poslouchat ze všech stran, a když se dozvěděl, že jeho zdravotní stav je výborný, zvolal:

„Jsem ztracen!“

Všichni mlčeli a čekali vysvětlení. Konečně se někdo zeptal a stařík vypravoval:

„Před deseti lety mi připadlo malé dědictví. Protože jsem na světě docela sám, rozhodl jsem se, že všechno projím. Musel jsem však myslet na budoucnost, chtěl jsem, aby mi peníze vystačily přesně do posledního dne, ale aby nezůstala ani lira, za kterou bych si něco neužil. Vypočítal jsem si, že budu žít nanejvýš do sedmdesáti; rozdělil jsem si celou sumu tak, aby mi vydržela až do toho věku a den po dni jsem svoje jmění utrácel.“

Gianni Gianni se na chvíli odmlčel, podíval se do prázdna před sebe a končil:

„Jak vidíte, dělal jsem účet bez hostinského: sedmdesátka je tady a peníze jsou pryč...“

„A vy jste živ a zdrav!“ zvolali posluchači sklíčeně, protože tušili jeho drama.

Stařec pokýval hlavou a opakoval zastřeným hlasem:

„A já jsem živ a zdrav.“

„Ale proč jste si něco nedal stranou?“

„Proč? Protože kdybych umřel dřív, byly by to vyhozené peníze. A já jsem chtěl všechny utratit, abych si něco užil. Doufal jsem, že mi peníze a život dojdou najednou. Ale dopadlo to jinak.“

Gianni Gianni se zvedl:

„A co teď? Kam se poděju? Co budu zítra jíst? Nemám zdání.“

Odložil roh, vzal si uzlíček svých věcí, který mu posluha snesl dolů; podal ruku všemu personálu, který se shromáždil v hale, aby se s ním rozloučil; uklonil se svým bývalým druhům a pomalu zamířil k východu.

Ve dveřích si hrábl do kapsy a našel tam desetník. Vrátil se zpět.

„Ještě mi zbyly drobné,“ řekl.

Položil minci na stůl, chopil se rohu, přitiskl ho ke rtům a za uctivého ticha všech přítomných hlasitě troubil, dokud mu Mamert jemně, ale pevně nevzal roh od úst.

Gianni Gianni odešel.

Viděli, jak léty shrbená postava přechází ulici.

Mors tua, vita mea. Herkulovský granátník se vrhl na roh jako sup a začal vytrubovat, zatímco strážníci usedali ke svým stolům, protože zaznělo znamení k jídlu.

Ale jedna dobrá duše se nad Giannim přece slitovala. Whittiterly se rozběhl za nešťastným starcem a řekl mu:

„Dnes zůstaňte v penziónu na můj účet a zítra...“

Už chtěl říct: co bude zítra, to nechte na pánubohu, ale aby se starce nějak nedotkl, řekl:

„Doufejme, že zítra umřete.“

●

Gedeon vrazil do penziónu jako bomba a řekl manželům Suaresovým: „Pojďte nahoru do pokoje, musím s vámi mluvit.“ Protože byla právě sobota, rytíř Afragola poslal zákazníkům účet za celý týden a zavřel se na dva západy. Za několik okamžiků hučel před jeho dveřmi celý penzión. Herkulovský granátník zadul na roh znamení k útoku, až se nebe zachvělo. Afragola lomil rukama a kladl si úzkostnou otázku:

„Jak odpoledne proklouznou na nákup?“

S uchem na dveřích sledoval hrozivý hluk.

„Tohle chce nějakou zvláštní masku,“ řekl si, „aby mě docela skryla a nahnala zákazníkům strach.“

Dostal spásný nápad.

„Obléknou se jako hotelový zloděj!“ vykřikl a zazářil.

Prohrabal garderóbu svých převleků a za několik minut se pomocí černého trikotu a škrabošky změnil k nepoznání. Vyskočil oknem do zahrady a opatrně se vplížil do salónu v naději, že se mu podaří nerušeně uniknout z budovy. Ale jeho zjev vyvolal rozruch, od úst k

ústům šlo jeho jméno a šířilo děs.

„Mystérieux... Mystérieux...”

„Začíná to dobře,” pomyslel si Afragola. A aby uklidnil zákaznictvo a rozptýlil eventuelní obavy, nasadil zdvořilý tón a bez zachvění brvou řekl:

„Ano, panstvo, uhodli jste. Mystérieux osobně. Nikomu neublížím. S dovolením.”

Měl se k odchodu.

Leč při pohledu na slušně vychovaného zloděje hosté ožili. Mnohé dámy běžely pro své památníky, podávaly je domnělému zločinci a křičely jedna přes druhou:

„Autogram, buďte tak laskav!”

Falešný zloděj byl obklopen a oslavován, frivolní dámy na něm mohly oči nechat, herkulovský granátník mu podal památník a pero a řekl:

„Nenapsal byste mi tam něco na památku? Račte se podívat, mám tam podpisy nejslavnějších uměleckých i politických osobností.”

Afragola se nemohl vykroutit; rychle napsal: *Nekamenujte zloděje.*

„Jak vtipné!” jásali všichni.

A přáli si, aby si s nimi Pseudo-Mystérieux vypil šálek kávy. Podotkněme, že byl jako na jehlách.

„Vypravujte nám o nějaké pěkné loupeži,” žadonila jedna slečna, „něco pikantního, ale aby nám po zádech běhal mráz.”

„Správně,” řekl herkulovský granátník, „nějakou nepravost ze svého života.”

„Ještě to tak,” pomyslel si Afragola, který zcela postrádal fantazii. „Kdybych vyprávěl o svých nepravostech, hned mě poznají.”

Začal pomalu a zeširoka:

„To jednou...”

Ale tu se otevřely dveře, které vedly na ulici, a objevila

se další štíhlá postava v černém trikotu.

„Och...“ vykřikl Afragola, který pod svou maskou zbledl jako stěna, „kolega...“

Nově příchozí si ho nevšímal. Otočil se k Mamertovi:

„Je tu pan Malpieri?“

„Je ve svém pokoji. Koho mám ohlásit?“

„Mystérieux.“

Výbuch bomby by na strážníky udělal menší dojem.

Afragola se schoulil na židli.

„To bude mýlka,“ řekla jedna paní, „Mystérieux sedí mezi námi.“

Pravý Mystérieux pokrčil rameny a vyrazil do schodů za Mamertem. Herkulovský granátník pojal jakési podezření, prohlédl si pozorněji falešného zločince a zdálo se mu, že pod černou slupkou se mu na jedné zadní části rýsuje enormní boule.

„Přátelé!“ vzkřikl a cloumal podvodníkem, „má nákupní tašku.“

Strážníci nepotřebovali nic víc. Vrhli se na dopadeného a bezpochyby by ho nechali ležet polomrtvého na podlaze, kdyby se Afragola, stejně mrštný jako skutečný Mystérieux, nebyl spasil útekem.

Když se Mamert dozvěděl, co se přihodilo, řekl:

„To je taky nápad! Milý pane, kdo vidí zloděje, vzpomene si na vás.“

●

„Přinesl jste paklíče?“ tázal se Gedeon, když Mystérieux vstoupil do pokoje Suaresových.

„K službám.“

„Tak chvilku počkejte.“

Šel zavolat Caterinu a zloděje zanechal ve společnosti manželů Suaresových, kteří se – podotkněme – necítili nijak dobře, ač si Mystérieux dokonce sejmul škrabošku, aby je nevyděsil. Z chodby zazněly kroky: Gedeon se

vracel s Caterinou. Dveře se otevřely, dívka vstoupila a:

„Květ bahna!“ vykřikla a zapotácela se.

Mystérieux upustil paklíče.

„Caterina!“ zašeptal.

„Snad byste mi mohl vysvětlit...“ začal Gedeon a užasle se díval na přítomné, vesměs neméně užaslé než on.

Mystérieux se rychle ovládl a zarazil mu řeč pohybem ruky.

„Neřekl jste mi, jaké máte záměry,“ řekl Gedeonovi.

Sebral paklíče, nasadil si masku a řekl:

„S touhle věcí už na mě nechoďte. To já nedělám. Sbohem, vážení.“

Zmizel a zanechal všechny v postojích, jaké by byli zaujali, kdyby mezi nimi vybuchla bomba.

• XIII •

Když se v dramatické scéně s potoky slz Caterina přiznala k nočním rozhovorům s Květem bahna, Gedeon zrušil zasnoubení a odešel s výhrůžkou:

„Pro svého syna nemám jednu partii, ale sto! A lepších, než je vaše Caterina. Ještě budete litovat!“

„Ty starý mazavko!“ křičel za ním Soares.

Ten mírně vyhlížející pán se občas dal strhnout svou prchlivostí.

Gedeon běžel do Andreova pokoje.

„Obleč se,“ poroučel, „a jedeme.“

„Copak se stalo?“ ptal se mladík a kvapně ukryl *Jak si vydržovat ženy*.

„Stalo se to, že ze svatby s tou holkou nic nebude. Ale mám pro tebe něco lepšího.“

Když sestupovali se schodů, skřípal zuby:

„Vida, co takový zloděj neukradne!“

Ve dveřích potkali Whittierlyho, který obhlížel krajinu a zíval. Zahálka vynucená ztroskotáním lodi v něm budila smrtelnou nudu.

„Kapitáne,“ řekl mu Gedeon, „nebylo by vám proti mysli, kdybych vás požádal, abyste se zúčastnil zasnub mého syna jako svědek?“

„S neobyčejným potěšením,“ odpověděl Whittierly s nepředstíranou radostí, protože se mu nabízela příležitost k nějaké činnosti. „Kdo je ta šťastná...“

„Spolehněte se, že vám to včas řeknu. Ale buďte

připraven, může to být každou chvíli.“

„Nehnu se z místa. Kdybych nebyl tady, najdete mě v přístavu. V noci mi stačí zaklepat na dveře a hned jsem u vás. Víte co? Dnes radši půjdu spát oblečený.“

Ten obdivuhodný muž opravdu nevydržel sedět se založenýma rukama, neustále poletoval mezi penzionem a přístavem. Chtěl být po ruce, jak říkal, pro případ, že by mu nějaký loďař chtěl svěřit velení jiné lodi.

Proto ho bylo často vídat v blízkosti přístavu, kde se tajemně dohadoval se zprostředkovateli a starými mazáky.

Jinak psal dopisy na všechny strany, přikládal certifikáty, memoranda, vysvědčení o zachovalosti a známku na odpověď. Každou chvíli si zaskočil do penzionu:

„Netelefonoval mi někdo?“

„Ne,“ zněla pokaždé Mamertova odpověď.

„A proč ne?“

„To vám opravdu nemohu říci.“

Po večeři kapitán odložil všechny starosti. Každá věc, říkal, chce svůj čas: nejdříve práce, potom zábava. Procházel se po ulicích ve středu města a postával před každým krámem. Tou dobou bylo všude zavřeno.

Když se ho někdo vyptával na jeho podivnou zálibu, vysvětloval:

„Rád se dívám na stažené rolety.“

Než ulehl, i toho dne kapitán po svém starém zvyku vyšel na půl hodiny do ulic, aby vyvenčil svou hůl.

●

Gedeon a Andrea šli koupit krabici čokoládových bonbónů.

Pak Gedeon velikými gesty přivolal fiakr, který stál na konci ulice. Starý drožkář s námahou slezl z kozlíku a úslužně přiběhl k našim přátelům, aby se zeptal:

„Co ráčíte potřebovat?“

„Vás ne, vás ne,“ utrhl se Gedeon, „potřebuji kočár.“

„Och,“ omlouval se drožkář zklamaně, „myslel jsem, že chcete mě.“

Vrátil se, vylezl zase na kozlík a zeptal se Gedeona, který se s Andreou usadil v kočáru:

„Kam pojedeme?“

Kůň napjal uši s pochopitelným znepokojením.

„To vám nemohu prozradit,“ vykřikl Gedeon, který střežil tajemství své výpravy.

Drožkář nebyl zvědavý a nenaléhal. Setrvali na místě a kochali se vyhlídkou. Po několika minutách Gedeon zamumlal: „Na hrad Fiorenzina!“ Kůň se zachvěl a kočí se zeptal:

„Tak pozdě? Dojedeme v noci.“

„To je pravda,“ zabručel Gedeon, „pojedeme radši zítra ráno. Přijďte pro nás přesně v sedm.“

„S kočárem?“ zeptal se kočí.

Gedeon se zamyslel. Pak řekl:

„Ano, bude to tak lepší.“

Zamířil k penziónu, ale ještě jednou se otočil a křičel na kočího:

„Abych nezapomněl; taky s koněm!“

„Jo?“ řekl kočí, překvapeně. „Jak chcete, mně je to jedno.“

●

Když zůstali beze svědků, Suares řekl:

„Taková hanba!“

„Ale já nevěděla,“ vzlykala Caterina, „že je to zloděj...“

Pro slzy nemohla dále.

„Zkrátka,“ pokračoval starý pán, nečekané odhalení ho sice rozladilo, ale přece jen byl rád, že rodinu postihla nějaká katastrofa, kterou nezavinil on, „zkrátka ode dneška začne nový život.“

Změřil pokoj dlouhými kroky a dodal:

„Nepotřebuji bohatého zete!“

Caterina zaštkala ještě silněji.

„Ale poctivý být musí,“ pokračoval stařec, „na to snad mám právo?“

Obrátil se k manželce, která vzdychala v posteli, a dodal:

„A ty dáš pozor, aby ta holka nečetla dopisy od toho svého darebáka!“

Paní pokrčila rameny.

„To není tak jednoduché,“ řekla, pokyvujíc hlavou, „uhlídej holku, aby nečetla milostné dopisy.“

„A proč?“ zeptal se manžel.

„Prosím tě, copak nevíš, kde se čtou milostné dopisy?“

„Kde?“

„Nedělej se hloupější, než jsi. Chudáčku malá! Kde jsi je četl ty, aby tě vaši neviděli?“

„Nevzpomínám si.“

„A, nevzpomínáš? A kde myslíš, že jsem já četla tvoje dopisy?“

„Kde?“

„Radši přestaň, víš přece líp než já, kde se tajně čtou takovéhle dopisy, co svět světem stojí!“

„Ujišťuji tě, že nemám tušení.“

„Nemáš tušení? To je mi tě líto, je vidět, že jsi nikdy nebyl zamilovaný.“

Suares se na chvíli zarazil a přemýšlel, kde se jen mohou číst milostné dopisy. Ale marně se snažil uhodnout, které místo je zvlášť vhodné k tomuto účelu, a raději pokračoval v přerušené filipice proti nezdárné dceři.

„To ses ani nezeptala,“ křičel, „to ses nezeptala...“

„Ted' máš moc řečí,“ vyletěla paní Suaresová, „ale v noci ji necháš samotnou!“

Jako se luk, příliš dlouho napjatý, nakonec zlomí, stařec se zhroutil do křesla.

„To by byl zázrak,“ řekl, „aby nakonec i tohle nebyla moje vina.“

„Samozřejmě,“ začala povykovat manželka, „kdybys v noci nespál a radši...“

„A co mám v noci dělat, má drahá? Noc je od toho, aby se spalo!“

„A zatím ti svádějí dceru!“

Caterina tichounce plakala, takže se otec neubráníl a pohladil ji po hlavince. A laskavě jí domlouval:

„Musíš být moudrá, holčičko! Přece si nechceš vzít Fantomasova syna!“

Caterina vytrvale štkala, schoulena ve stínu v koutku pokoje. Vstoupil Mamert, který přišel poklidit pokoj. Když viděl, že je obsazeno, měl se k odchodu, ale jakmile slyšel Caterinin pláč, rozplakal se také.

„Proč pláčete?“ zeptal se Soares. „Co je vám do toho?“

Mamert pokrčil rameny.

„Já si pláču sám nad sebou,“ řekl. „Stihlo mě nejedno neštěstí, jenže si nemohu dovolit plakat jen tak, proto si pláču, kdykoli se naskytne příležitost a vidím někoho ronit slzy.“

„Ale já vám nedovolím,“ řekl Soares rázně, „abyste se přižívoval na cizí bolesti...“

Mamert přestal plakat a osušil si oči. Soaresovi bylo hned líto, že se tak dal strhnout. Sklopil hlavu a děl:

„Jen si poplačte, já vám to dovolím.“

„Děkuji vám,“ řekl korektní číšník, „ale teď musím jít. Snad až příště.“

Odešel.

Teprve po chvíli paní Soaresová prolomila mlčení.

„Ačkoliv,“ řekla, jako by mluvila sama pro sebe, „ten Fantomas si musel našetřit hezké jmění.“

Soares pokrčil rameny.

„Sotva,“ zabručel, „určitě všechno rozházel.“

Toho večera už nepromluvili ani slovo.

●

Mystérieux přiběhl domů s tlukoucím srdcem. Poprvé proklínal svůj osud a bezbožný život, který vedl.

Doma se dozvěděl velkou novinu: před několika hodinami nepředvídaně zemřel Juve, proslulý policista. Zpráva, která ihned došla i k Fantomasovým uším, uvrhla obávaného banditu do nepopsatelné sklíčenosti.

„Juve,“ opakoval se slzami v očích, „žil jenom pro mě. Od nepaměti jsme se stíhali; buď pronásledoval on mě, nebo jsem pronásledoval já jeho. Ted' mi odešel a já zůstal sám.“

Ten nepolapitelný muž cítil, že s jeho zapříisáhlým nepřítelem sestupuje do hrobu část jeho bytosti.

Druhý den, na pohřbu slavného policisty – jenž si v posledních letech pro větší pohodlí pronajal malý domek vedle vily svého nerozlučného nepřítele – nejkrásnější, největší věnec měl stuhu s prostým nápisem: *Fantomas*.

Starý zlosyn sledoval kondukt z okna, s očima plnými slz. A když viděl, jak se ten laciný, obyčejný vůz – poctivý policista v chudobě žil a v chudobě umřel – pomalu kodrcá, doprovázen jen hrstkou příbuzných, Fantomas smutně pokyvoval hlavou a šeptal:

„Sbohem, Juve! To je poprvé, co ti nemohu jít v patách. Celý život jsme se trýznili, jeden druhému jsme strojili nástrahy, ale měl jsem opravdu rád jenom tebe. Nakonec jsi na mě vyvrátil: tentokrát jsi mi opravdu utekl. A navždycky.“

Div lásky? Vliv smutné podívané na otcovu opuštěnost? Kdoví! Mystérieux zakoušel zcela neznámý cit.

Dlouho přemýšlel. O půlnoci si oblékl černý trikot, vzal si své náčiní, veliký balík a obezřetně vyšel z domu. Na nebi se kupily velké černé mraky a zakrývaly měsíc.

V pustých uličkách se zlodějův stín ztrácel ve tmě.

Mystérieux podnikal svou poslední akci ve velkém stylu.

●

Gedeon a jeho syn vešli do pokoje, zavřeli dveře a začali se svlékat.

„Nebude nám moc horko,“ zeptal se Andrea, „když budou dveře zavřené?“

„Andreo! Andreo!“ bručel Gedeon. „Mluv aspoň tiše!“

„A proč?“ podivil se mladík. „Máš strach, že se probudíš?“

„Synáčku, je líp, když tě není moc slyšet!“ naříkal otec. Andrea zmlkl.

Jeho otec zalezl pod přikrývkou a snažil se rychle usnout, aby se zítra vzbudil včas; náhle si vzpomněl na Isabellin rukopis!

Málem zapomněl na povídku, kterou mu dal Pavoni.

„A co kdyby se mě na ni vyptával?“ uvažoval.

Musel vědět, oč vlastně běží.

Rozsvítil lampičku na nočním stolku, vytáhl rukopis a pustil se do čtení. Chvílemi mu běhal mráz po zádech, ale nebyl to jen noční chlad.

BEATRICE V OHĚŇ VRŽENÁ

Giuseppe Patellini byl zlomyslný jako opice a mstivý jako šedí medvědi z Kordiller, šelmy neobyčejně mlsné. Poněkud se znesvářil s hrabětem Pasqualem Passerinim. Pro hloupost. K takovým malicherným rozmrškám dochází mezi přáteli dnes a denně. Přihodilo se, že hrabě Pasquale Passerini nevolky zabil komára, k němuž Patellini velice lnul. Giuseppe Patellini nečekal dlouho na příležitost k pomstě. Přistihl hraběte Passeriniho, jak podřimuje u psacího stolu. Così se běhalo na podlaze. Sehnul se, aby lépe viděl, a spatřil, že na zemi leží

Beatrice. Patellini věděl, jak hrabě na své hysterce lpí, proto se jí zmocnil; potom ji nacpal do truhly a přikryl starými hadry.

Když se hrabě Passerini probudil a protřel si oči, polekal se. Beatrice nikde!

„Kam se jen poděla? Vždyť jsem ji tu prve škrtil, až jsem vyčerpáním usnul. Musí někde ležet!“

Chudák chodil celý den po domě a každého se vyptával:

„Neviděli jste mou hysterku?“

Ale nikdo nic nevěděl. Patellini si za jeho zády zlomyslně mnul ruce.

„Nemáš tušení, kde může být?“ ptal se hrabě.

„Já? Já ji měl u sebe jen pár dní. Ty jsi ji škrtil, ty musíš vědět, kde ji hledat.“

„Chtěl jsem zajít do spolku hysteriků, aby mi ji rozpitvali. Kostru má dobrou, o tom nepochybuji; jen původ té hysterie mi pořád nejde z hlavy. Ale nemohl jsem jim ji předhodit jen tak. Chtěl jsem ji napřed řádně popravit, škrtil jsem proto bez milosti.“

Večer vzal Pasquale Passerini klobouk a šel do klubu.

„Víte, co se mi přihodilo?“ oznámil přítomným.

„Copak?“

„Tu svou hysterku jsem už popravil, ale nemohl jsem vám ji přinést, jak jsem slíbil. Zmizela, jako by se pod ní země slehla.“

„To je škoda. Musíte nad ní udělat kříž.“

Pak mluvili o jiných věcech. Ale Passerinimu pořád nešla Beatrice z hlavy. Ta hysterka ho mučila, ale nemohl se od ní odtrhnout. Jeho manželka to nesla nelibě. „Prosím tě, dej už s tou Beatricí pokoj!“ zlobila se. „Přestaň si s ní hrát, nebo ji jednou vyhodím z okna!“

Když se Passerini vrátil domů, pustil se znovu do hledání. Hospodyně v jeho nepřítomnosti prošťárala celý dům a nikde ani stopa.

„Nenašla jsem ji. Bůhví kam jste ji zahrabal!“

Hraběte Passeriniho její slova sklíčila. Stále musel na Beatrici myslet. Její hysterie ho odpuzovala i vábila; rozhodně to byl nevšední případ.

„Neměl jsem už na ni sahat!“ svěřil se Patellinimu, když spolu seděli u hořícího krbu. „Ale šla mi na nervy; teď už se nedá nic dělat. Musím ji oželeť.“

Giuseppe Patellini začal pocíťoval výčitky. Zachoval se vskutku ohavně. A protože to v jádru nebyl zlý člověk, rozhodl se svou chybu napravit.

„Víš,“ řekl hraběti, „já se ti k něčemu přiznám, ale musíš mi slíbit, že mi odpustíš.“

„Samožřejmě.“

„Přísaháš?“

„Přísahám. Tak už mluv!“

„Prostě, udělal jsem to já. Ležela na koberci, neodolal jsem pokušení, zmocnil jsem se jí; pak jsem nevěděl, kam s ní, tak jsem ji strčil do truhly.“

„A proč jsi mi to neřekl hned? Co jsem se jí nahledal! Ale kdoví k čemu to nebylo dobré: třeba jsi mě ušetřil nepříjemností. Ostatně, slíbil jsem, že ti odpustím, tak odpouštím.“

Hrabě Passerini odhrnul hadry a opatrně vytáhl z truhly nebohou Beatrici. Usedl do lenošky, položil si ji na klín a smutně si prohlížel žalostné pozůstatky.

„Měl jsem tu hysterku rád. Ale nevyšlo mi to.“

Hodil ji do hořícího krbu.

„Člověk musí mít odvalu,“ pokračoval, „zahladit svoje poklesky. Ještě by si na mě lidé ukazovali prstem. Slíb mi, že budeš mlčet. Každý máme slabou chvíli.“

„Skoncovals to trochu příliš radikálně,“ řekl Patellini vyčítavě.

Do rána se Beatrice obrátila v popel.

Když dočetl, šla Malpierimu hlava kolem.

Nemohl pochopit pasáž o spolku hysteriků. Že se nestydí! Takové zrůdy snad ani neexistují! A že by se ještě ke svým zločinům sdružovali do spolků?

„Ale co,“ povzdechl si, „to je ta moderní literatura. Samí neurotikové! Nevědí, co si vymyslet.“

Už se ukládal ke spánku, když jeho oko spočinulo na poznámce, kterou připsal hradní pán. Četl:

NOTA BENE. Když autorka psala o spolku hysteriků, mínila historiky. Hysterka, čti historka, je dílko s historickým námětem, nesoucí název Beatrice podle jména hlavní hrdinky. Škrtil rozumněj škrta!

„Och, chudinka!“ zašeptal Gedeon, neboť se rozpomněl, jak se hanebný preceptor pomstil nevinné dívce.

•

Mystérieux se ostražitě odlepil od zdi, ke které se tiskl.

Ale musel se chvatně vrátit. Dveře Malpieriho pokoje se pomalounku otevíraly a vyšel z nich Andrea v noční košili.

Dobrodušný hoch se už dvě hodiny převracel v posteli z boku na bok, nemohl zavřít oči, trýznila ho pochybnost: přál Whititterlymu dobrou noc či nikoli? Dlouho nevěděl, jak se zachovat, až si řekl:

„Když něco nevím jistě, *melius est abundare quam deficere*.“

Zvedl se, potichounku vyšel z pokoje a zaklepal na dveře kapitána s očima dobré víly.

Ticho.

Andrea zabušil silněji. Pak ještě silněji. Konečně se ozval rozespálý hlas:

„Co je? Co chcete teď v noci?“

Andrea přiložil ústa ke klíčové dírce.

„Dobrou noc!“ zavolal.

A běžel do postele. Svalil se mu kámen ze srdce, takže

mohl sladce usnout. Zato Whittierly klel.

●

Mystérieux opustil svou skrýši. Ale jen tak tak, že se včas skrčil. Tentokrát se otevřely Lanzillovy dveře, a slavný donchuán s rozcuchanými vlasy a zmuchlanou tváří šel zakopat na dveře kapitánova pokoje.

„Co ještě chcete?“ vykřikl kapitán.

Lanzillo, který strávil celý den pátráním po svém klíči, hulákal jako na lesy:

„Já vás varuji! Jestli zítra nenajdu svůj klíč, zastřelím vás. Za všechno můžete vy a jenom vy.“

„Ale hochu,“ ozval se kapitánův hlas, „nevíte, co mluvíte. Takové věci se neříkají ani žertem. Uvidíte, že se klíče najdou. Pamatujte si, že v přírodě nic nového nevznikne a nic se neztratí.“

Lanzillo se vrátil do svého pokoje s bolestným záupněním. Och, kdyby tak byl věděl, jak málo hodin ho dělí od šťastného nálezu vytouženého předmětu!

●

Když se na chodbě opět rozhostilo ticho, Mystérieux povystrčil hlavu, přesvědčil se, že už nikde nikdo není, a vykročil. Ale noha mu strnula ve vzduchu a musel zatajit dech. Otevřely se dveře Marinina pokoje, který sousedil s pokojem jejího přítele. Podle toho, jak lomcovala klikou Camillových dveří, dalo se soudit, že kráskou zmítá divý hněv.

Rozespalý mladík zasténal:

„Už je to tady. Vždyť jsem to čekal.“

Toho večera vskutku zažil dosti pohnutou scénu, protože nebyl dost obezřetný a nedal několika slovy najevo svou ošklivost, když kolem nich přešla jedna půvabná obyvatelka penzionu. Následovala divoká hádka, během níž Marina složila přísahu, že se zítra definitivně

rozejdou. „Kdyby tak bůh dal!“ pomyslí si Camillo a šel si lehnout, přítelkyni nezbylo než učinit totéž. Nyní však vytrvale kopala do dveří, takže mladý muž nemohl dále předstírat, že spí.

„Co je?“ řekl prosebným hlasem.

„Otevři, hulváte!“ zazněla odpověď.

„Marino,“ žadonil Camillo, „nech mě spát.“

„Otevři!“

Marina cloumala dveřmi tak divoce, že se mladý muž musel zvednout, překonat hrůzný strach – nevěděl totiž, kde schytá první ránu – a otevřít; jakmile otočil klíčem, skočil pod příkrývku. Marina vešla s obličejem zkriveným zlostí a rozhlédla se po pokoji jako podezřívavá šelma.

„Má lásko,“ blekotal Camillo, pokoušeje se ji udobřit, aby si mohl schrupnout, „miluji tě, to je jediné moje provinění...“

„Ach tak?“ vykřikla Marina celá bez sebe, „ty spíš, když tě zoufale volám, kohout kokrhá a ty se neprobudíš.“

Popadla dvě konve vody a bleskově je vychrstla na postel a tělo nešťastného mladíka. Ledová tekutina z něho vyrazila dech, myslel, že udeřila jeho poslední hodina. Ale sprška vody ho také rázem vyrvala z rozespalosti, takže vyskočil a vztyčil se uprostřed pokoje, který vypadal jako rybník. Tentokrát byl bez sebe on.

„Zatracený život!“ řval a popadl milenkou za vlasy, „ven, ven, ven! Zítra je mezi námi konec, jako že je bůh nade mnou!“

Vyrazil ji ze dveří. Mystérieux, který se odhodlával k prvnímu kroku, se opět kvapně skryl.

Marina se s triumfálním úsměvem vrátila do svého pokoje a netrpělivý lupič užuž opouštěl svou skrýš, když se otevřely další dveře: herkulovský granátník, probuzený škádlením milenců, se halasně dožadoval ticha.

„Alespoň v noci nechte lidi klidně spát. Nevychovanci! Taková neslušnost! Já...“

Mystérieux si řekl:

„Počkám, až toho bude mít dost a pak rychle přikročím k činu.“

Ale atlet nepřestal.

„V tomhle penziónu,“ povykoval, „se člověk pořádně nenají, nevyspí, ani zatroubit si nemůže! Nemají tu klavír! Nemají...“

Pokračovat nemohl. Otevřely se další dveře a objevil se Gianni Gianni, jemůž Whittterlyho dobré srdce dopřálo setrvat ještě jeden den v penziónu.

„Jestli ještě uslyším váš nesnesitelný hlas,“ řekl dlouhověký stařec herkulovskému granátníkovi, „půjdu a rozbiju vám o hlavu umyvadlo.“

Poté cholerický kmet pronesl několik souvětí, jejichž logická stavba nebyla zcela jasná, ale nesly se v tom smyslu, že když už herkulovský granátník trpí nespavostí, měl by alespoň dopřát spánek řádným lidem (*sic*).

Herkulovskému granátníkovi se poté zakalil zrak a vrhl se na svého soka. V prázdné osvětlené chodbě se ti dva začali bít hlava nehlava. Po prvních úderech, slibujících krupobití, herkulovskému granátníkovi projelo hlavou:

„Jsem já to blbec! Nechám se svým smrtelným nepřítelem vylákat do noci na pusté místo. Nikdo nás nepřijde roztrhnout. Svou pomstu jsem už zchladil, leč nezbyvá mi, než ho mlátit dál, protože nikdo nezasáhne. Pod jakou záminkou bych toho mohl nechat? On taky neví, kdy přestat.“

Gianni Gianni se obratně kryl a útočil a přitom uvažoval:

„Udělali jsme hloupost! Mohli jsme si vjet do vlasů u oběda, hned by příběhlo deset lidí a ukončili by konflikt. Nemohu přestat první. Uvidíme, třeba bude někdo támhle

na druhé straně.“

Stařec neustále bušil do svého protivníka, odrážel rány a přitom se snažil manévrovat na pravý konec chodby.

„Kam se to žene?“ pomyslel si granátník a táhl ho doleva, „na tamté straně nikdo není!“

Dlouhověký stařec táhl napravo a myslel si:

„Ten pitomec nic nechápe.“

Pomalů začalo svítat a Mystérieux se rozhodl, že už nebude déle váhat a zahájí akci. Vystoupil z úkrytu a chvíli jako by rozvažoval, odkud začít; dvěma zápolícím nevěnoval ani pohled.

„Hej, vy tam,“ křičel na něho Gianni Gianni, „nevidíte, že jsme v sobě?“

„Vidím,“ odpověděl Mystérieux klidně.

„Tak co stojíte jako sloup!“ vykřikl herkulovský granátník, „neměl byste zakročit? Čekáte snad, že vás budeme prosit?“

„Co je mi potom?“ odpověděl Mystérieux. „Pro mě za mě, třeba se zabijte.“

A vklouzl do pokoje.

Borci osaměli a bili se nelítostně dál, posléze herkulovský granátník poznamenal:

„Co na druhém konci?“

„Tam všechno spí,“ odporoval Gianni Gianni vyčerpaným hlasem a pokračoval v utkání.

Mezi dvěma direkty navrhl herkulovský granátník:

„Budeme muset probudit Mamerta.“

Za stálého boje vystoupili až do nejvyššího poschodí a zatloukli na Mamertovy dveře.

Oddaný číšník otevřel v polospánku a zíral na zápasníky očima ještě slepenýma. Konečně promluvil:

„Co mám dělat?“

„Roztrhnout nás, ne? Trumbero!“ křičel herkulovský granátník, jemuž docházely nervy.

Mamert se šel obléknout, pak se mezi ně chtě nechtě vložil a samozřejmě to schytl. Ale s pomocí boží se mu podařilo soupeře oddělit a poslat je do jejich pokojů.

Rozbřesklo se. Marina, již zcela oblečená, přišla zaklepat na Camillovy dveře. Ten strávil noc tím, že se zpovzdálí díval na svou postel, proměněnou v rybník. Teď stanul na prahu v turistickém úboru.

„Jdeme,“ řekl.

Lítí milenci si nepohlédli do tváře a vykročili se sklopenou hlavou. Poprvé se zdálo, že jsou ve svém rozhodnutí zcela zajedno. Ale proboha, k čemu se to vlastně rozhodli? Oba měli mračné líce, vzbuzující nejčernější předtuchy.

Ach, děti, děti, vy chystáte nějakou čertovinu!

Otevřeli vrátka penzionu, venku se vznášel šedý vzduch nad téměř bělostným mořem.

Je den! Je den! Jako by se spící krajina zimomřivě zachvěla.

• XIV •

Čtvrtý a poslední den našeho příběhu začíná na hradě Fiorenzina, který se obvykle probouzí s prvními paprsky slunce. Přesněji řečeno, probouzejí se ženy: neboť pokud jde o pána domu, stálo to pokaždé vyčerpávající úsilí, než ho přiměly, aby vylezl zpod peřiny. Giorgio Pavoni si rád přispal, a aby překonal tuto trapnou slabost, pověřil už dávno hofmistryni, aby ho budila po dobrém, když po zlém, tj. silou to nešlo, neboť on byl v celém domě nejsvalnatější a nejzdatnější. Ten neúporný učenec by byl obstál proti deseti atletům. Jakkoli by ho mohly dvě dobré starušky a jedna slabá dívka s přispěním zahradníka a kuchaře přesvědčit, že je čas vstávat. „Má sílu jako lev!“ obdivovali se nejednou po marných pokusech. A proto také ten křepký staroch věrné služce výslovně uložil, aby vůči němu užívala mravního nátlaku, kdykoli mu nastane nezbytnost záhy vstát. V takových situacích – kázala vůle pána domu – měla ho stařena přimět, aby vyskočil z postele, barvitým líčením přírodních krás a svěžesti jitřních hodin, výčtem předností činorodého života. Za tyto zvláštní, nedoceňované služby nedostávala stařena žádný příplatek, nicméně nezůstala bez odměny: za takových příležitostí směla, ba musela pánovi tykat. Takové tykání bylo přirozeně pouze básnickou ozdobou, Pavoni totiž soudil, že tato forma oslovení propůjčuje promluvě větší poetický účin, ba budí zdání, že mluvčí je sličná víla. Dodejme, že tuto povinnost tykat pánovi, před

nímž měla jakousi pověřčivou hrůzu, plnila uctívá stařena jen s velkým sebezapřením. Přesto vykonávala svěřený úkol pilně a pečlivě.

Pavoni, jinak muž tolerantní, lpěl na přísném dodržování všech směrnic, jimiž kodifikoval své vstávání. Podle jeho pokynů musela se služebná ve stanovenou dobu přiblížit k posteli s nebesy, prostrčit mezi závěsy vrásčitou a rozpačitou tvář se špičatou bradou a říci:

„Vzhůru! Den již nastal! Slunce září vysoko nad obzorem, dílo stvořitelovo se dalo chutě do pohybu a svět se probudil k plodné činnosti. Neslyšíš? Ptáčkové pějí v haluzích starého stromu a v zahradě voní pryskyřice. I v hlubinách mořských se třpytné ryby čile rojí (to „čilerojí“ dohánělo dobrou stařenu k zoufalství, protože se na tomto místě vždycky přerekla). Vstávej! Rolníci s radostným zpěvem spěchají do polí! A ty spíš. Jen ty lenošíš na lůžku, zatímco slunko ťuká na okénko a volá tě ven! Čeká tě život, čeká tě radost, čeká tě láska!“

To všechno musela hospodyně odříkat. Střída ročních období a meteorologické podmínky si však vynucovaly drobné varianty. „Vítání jitra“ (jak se tomu obřadu říkalo) obměňovala podle toho, co jí napověděl pohled z okna:

„Vzhůru! Den již nastal! Leje jako z konve! Cesty jsou samá louže. Fičí severák. Pracující spěchají do díla s deštníky nad hlavami a hlučně klejí. Jen ty spíš, jen ty lenošíš na lůžku, zatímco déšť ťuká na okénko...“ atd.

Konejšen slovy, která laskala jeho ucho jako sladká hudba, Giorgio Pavoni zpravidla otevřel nejprve jedno oko, pak druhé, usmál se na nový den a vyskočil volaje:

„K plodnému dílu!“

Někdy chvíli odolával, a tehdy se ho ta dobračka, která, jak jsme viděli, nepostrádala vlastní iniciativu, pokoušela vábit šalebnými lichotkami, vždy ve vší uctivosti. Lámala si hlavu, co by pána mohlo přimět, aby opustil měkké

lože. Jenže v takových vesměs improvizovaných dodatcích stařeně občas bezděčně uklouzlo nějaké to vykání. Šeptala například Pavonimu do ouška:

„Vstávejte, Blahorodí, je lásky čas!“ A jiné literární haraburdí, pozůstatky tajné a špatně strávené četby snaživé staruchy.

Toho rána, zatímco Pavoni blaženě chrápal v posteli, zahradník, kuchař a Isabellina guvernantka se seběhli u dveří ložnice a ze všech sil strkali přes práh vzpouzející se Lucii, tak se totiž hospodyně jmenovala, a hučeli do ní:

„Tak už běž, zbytečně se vzpouzíš.“

Taková scéna se touto dobou opakovala vždy, protože kdykoliv ubohá Lucie měla jít budit pána, cítila se – jak přiznala – jako sele, když má jít na rožeň.

„Vem to zkrátka,“ naléhalo služebnictvo, „vždyť panstvo čeká v salónu.“

Důvodem naléhání byla totiž časná návštěva: dvě osoby chtěly mluvit s panem Giorgiem Pavonim.

Silnější štulec konečně dobrou stařenku vmetl do pokoje, až se točila jako kartáčová střela: pokřížovala se, aby jí nebe bylo nápomocno, a tanečními krůčky přistoupila k posteli:

„Vzhůru!“ zašeptala, když prostrčila závěsy kostnatou bradu a vrásčitou líc.

Mrkla do okna a pokračovala:

„Venku je mlha...“

„Brrr!“ zabručel Pavoni ze spaní.

Hofmistryně – jak jí bylo uloženo – nedbala na žádné námitky.

„Neslyšíš? Ptáčekové pějí v haluzích...“

„Jdi mi k šípku!“

Služebná váhavě spustila nebezpečnou větu:

„I v hlubinách moře se třpytné rybky čilírojí...“

čirulují... čurolají..."

Nakonec se stařena obrátila k loži zády, a než bouchla dveřmi, hlučně pravila:

„Ty ryby si můžete..."*

Giorgio Pavoni vystrčil rozcuchanou hlavu ze záclon a popuzeně křičel:

„Čile rojí! Čile rojí!"

Ted' byl i on čilý jako rybky v hlubinách mořských. Víla splnila svůj úkol.

„Ale draží přátelé!" zvolal hradní pán s rozevřenou náručí, když vešel do salónu vstříc svým hostům. Nebyl tu nikdo jiný než Camillo s Marinou. „To je překvapení! Kde se tu berete?"

Milenci vypadali nejistě.

„Šli jsme kolem" odpověděla Marina s podivným zmatkem, „a řekli jsme si: co takhle překvapit přítele Pavoniho?"

Bylo však zřejmé, že nemluví pravdu.

„Možná že rušíme," řekl Camillo, leč zdráhal se pohlédnout hostiteli do očí.

„Ale naopak, udělali jste mi velikou radost," zvolal hradní pán. „Ještě jsem spal, protože jsem v noci dlouho bděl. Rozepsal jsem," pokračoval a potěžkával balík papírů na stole, „studii *Co by nastalo, kdybychom ve spánku tančili tarantelu*, objemné a objevné dílo, v němž z různých stránek zkoumám vážné důsledky, které by mohly nastat, kdyby lidé nespali nehybně a se zavřenýma očima, ale tančili by na loži tarantelu. Závažnost těchto důsledků je zvláště patrná, vezmeme-li v úvahu, co vše by se mohlo přihodit v manželských postelích či dokonce na kasárenských palandách..."

* Nepřeložitelná slovní hříčka.

Pavoni se zarazil, neboť si povšiml, že ho návštěvníci nesledují.

„Posad'te se,“ řekl.

„Děkujeme,“ řekl Camillo se sklopenýma očima, „musíme zase jít.“

„To mě mrzí,“ zvolal přívětivý hradní pán, „chtěl jsem vás pozvat na svačinu.“

Camillo pohlédl ke stropu.

„To není možné,“ řekl.

„A proč?“ ptal se Pavoni.

„Nemůžeme vás přece rušit.“

„V tom případě nenaléhám.“

Všichni byli poněkud na rozpacích, jako by skutečný důvod návštěvy ještě nevyšel najevo. Nuže, Camillo a Marina v tom případě nepostupovali zcela korektně. Dokonce hostitele úmyslně klamali. Což je tím více hodné politování, že jejich obětí byl gentleman tak nezákladný! Nejprve prohodil Camillo k Marině lhostejným tónem:

„Vzpomínáš si, Marino? To jemu vděčíme za naše štěstí.“

Marina zamyšleně odpověděla:

„Jak bych mohla zapomenout!“

„Pamatujete se ještě, pane Pavoni?“ zeptal se Camillo a pomalu se blížil k hradnímu pánovi.

„Aby ne!“ zvolal dobrodušný hostitel. „Seznámili jste se tady, je to několik let, pořádali jsme hostinu o narozeninách mé matky. Právě já jsem vás představil jednoho druhému a jsem potě...“

Dobrák Pavoni zářil pýchou, ale když spatřil Camillovu tvář, zmlkl a ustoupil o krok.

„Pěkně děkuji,“ řekl Camillo, „tumaš!“

Bleskovým švihem mu zasadil prudký hák, který Giorgia Pavoniho složil pod stůl. Marina se vrhla na

hradního pána jako tygřice a bušila do něho pěstí. Stařec se marně pokoušel křičet.

„Podrž ho za nohy!“ řekla udýchaně a kolenem se snažila nešťastníka zardousit.

„Drž mu ruce,“ funěl Camillo, jenž ochablého starce zasypával mocnými ranami, „a ucpi mu hubu kapesníkem.“

„Milost!“ chroptěla oběť s vypoulenýma očima. „Nechám vám všechno své bohatství, když mě ušetříte. Tak mě proboha vyslechněte: mám čtyři vinice, palác ve městě, čtrnáct dvorů. Pod pátým stromem nalevo v aleji na konci parku najdete zakopanou skříňku se zlatými mincemi...“

Marina ječela jako nepřítel:

„Lotr. To on nás seznámil! Ničema. Padouch.“

„To on všechno způsobil!“ řičel Camillo. „Zhyň, dědku zákeřná!“

Aniž přestal nebožtíka hníst, pobídl svou družku:

„Zmáčkni ho pořádně pod krkem, dvěma prsty! Jak to děláš? Trochu výš, výš... Stiskni mu štítnou žlázu!“

„Snad tepnu.“

„Obě. A pevně.“

Tu se otevřely dveře a objevil se Gedeon s Andreou. Milenci pustili svou oběť.

Gedeon běžel napadenému na pomoc; Camillo stanul před Andreou a hrozivě si ho změřil.

„Zapomeň, cos tu viděl...“

Andrea si udělal uzel na kapesníku.

„Ach, syčáku,“ křičel Camillo, „já ti povídám, že máš zapomenout, a ty si děláš uzel na kapesníku!“

„Ne, pane,“ bránil se Andrea, „dělám si uzel, abych nezapomněl, že mám zapomenout.“

Marina a Camillo prchli.

Později se zjistilo, že na sebe šli podat trestní oznámení

na nejbližší četnickou stanici a plně se doznali ke svému činu. Po zevrubném zaprotokolování všech fakt jim však bezpečnostní orgán sdělil:

„K vašemu zajištění není důvodu, ale máte-li zájem, zatkneme Giorgia Pavoniho.“

„Na tom netrváme,“ řekli milenci, „na brzkou shledanou.“

A odešli, aby podnikli všechny kroky nutné k rozchodu, na němž se nyní ustanovili s definitivní platností.

●

Po útěku útočníků se hradní hradní pán za pomoci nových hostů pracně zvedl a těžce oddychuje, řekl:

„Den začíná neblaze! To byla hrozná chvíle! Už jsem myslel, že je se mnou konec. Vyváděli jako fúrie.“

Přitom si osoušel krev. Najednou pohlédl na Gedeona a Andreu, jako by si jejich přítomnosti povšiml teprve teď, a podezřívavě se zeptal:

„A kde vy se tu berete?“

„Zastavili jsme se...“ začal Gedeon.

Pavoni uskočil a měl se na pozoru. „Cože?!“ křičel, „nemáte za lubem také nějaké špatné vtipy? Řekněte mi pravdu, proč jste vlastně přišli? Proboha, nenapínejte mě! Vy něco schováváte za zády.“

Gedeon ho uklidnil.

„Ale naopak,“ řekl, „přišli jsme s malým dárkem. Andrea se těšil, že přinese vaší paní matce bonboniéru, aby jí přispěl ke sbírce staniolu na osvobození černouška z otroctví.“

„To je mrzuté!“ zvolal Pavoni. „Právě předevčírem večer jsme odeslali žádané množství staniolu.“

„Och!“ vzdychl Gedeon.

„Ale nic se nestalo,“ pokračoval Pavoni a převzal bonboniéru, „moje matka bude dárkem stejně potěšena. Právě nám sdělila, že hodlá ve sběru pokračovat, aby

osvobodila dalšího černouška.“

A dodal:

„Stejně to od vás byla ušlechtilá myšlenka! A jak jste si přivstali!“

„Nepůjdeme vzbudit starou paní?“ otázal se Andrea. „Je už na nohou,“ řekl Pavoni. „Hned k ní zajdeme.“

Gedeon ho zastavil.

„Neřekl jsem vám ještě všechny důvody naší návštěvy,“ řekl, „chtěl bych vás o něco požádat.“

„Zachránili jste mi život,“ řekl Pavoni, „můžete mě žádat o cokoliv. Jen když to nebudou peníze.“

„Vaše slova mi dodávají odvahy,“ zabručel Gedeon, „ale nemohli bychom si k tomu sednout?“

„To je pravda. Proč si neseďme?“ řekl Pavoni.

Andrea měl pocit, že se ptá jeho, zčervenál a vykoktal:

„Já nevím.“

Gedeon na něho vrhl vyčítavý pohled.

Usedli. Hradní pán zvážněl, přitáhl si židli ke Gedeonovi a řekl:

„Nuže, mluvte.“

„Přišel jsem vás poprosit...“ řekl Gedeon a snížil hlas.

• XV •

Když Gedeon dorazil do Hlídky na výspě, překypoval těžko popsatelnou veselostí.

„Zvu vás všechny na oběd,“ křičel, „který pořádám u příležitosti zasnoubení svého syna se slečnou Isabellou Pavoniovou.“

Ale ještě nedomluvil a couvl zděšen; na prahu dřepěla bytost, na níž už nebylo skoro nic lidského: neučesané vlasy splývaly s ježatým vousem, nestříhanými dlouhými nehty si nešťastník drásal chlupatou hrud’.

„Lanziilo!“ vykřikl Gedeon.

Byl to LANZIILO, který pozbyv poslední naděje na nalezení svého klíče, pomátl se téměř na rozum. Nebohý mladík trpěl zvláštními záchvaty zuřivosti: kdykoliv pomyslí, že se svého pásu už nikdy nezbaví, začal se bušit v prsa a řval:

„Otevřít...!“

Když vyslechl novinu o zasnoubení dívky, kterou tajně miloval, nebohý pomatenec začal opět třeštit.

„Otevřít!“ hulákal a divě trhal za kovový pás. „Jménem zákona, otevřete!“

Och, kdyby byl věděl, jak málo hodin ho dělí od šťastného nálezu klíčů!

Zatímco se Gedeon pokoušel šílence uchlácholit, na schodišti penziónu se ozval truchlivý zpěv a vbrzku se zrakům přítomných naskytla hrůzná podívaná: *Veselé plavkyňe z Miami*, nedostatečně oděné v dlouhých bílých

řízách, s vlasy rozpuštěnými sestupovaly se schodů a skučely:

„Tram... taradam... tadam... taradam...“

I ony byly na pokraji šílenství!

Před několika hodinami totiž do letoviska nečekaně zavítaly jejich nenáviděné soupeřky a zapřísáhlé konkurentky, s nimiž soutěžily o přízeň čtenářstva barevných týdeníků. Čtenáři jistě pochopili, že mluvíme o *Skotačivých plavkyních z Atlantic City*. Hned se producírovaly po městě a sklízely vavříny. Ten pohled stačil, aby *Veselé plavkyně z Miami* začaly šílet bolestí a jejich manželé vytáhli proti Whititterlymu s pokřikem:

„Jestli do večera nedostaneme klíče, jste synem smrti.“

Starý pán s očima dobrotivé víly, nahlodaný červem výčitek, začínal vážně uvažovat o tom, že si vyjde na procházku; ale když vystrčil nos z penziónu, musel se dát na chvatný ústup; ulicí se valil kuriózní zástup pestře postrojených mužů, kteří zpívali tklivý žalozpěv.

Námořníci!

Také oni už téměř propadli nepřičetnosti. Halasně se domáhali svých klíčů a pokřikovali něco na adresu kapitána. Ten zbystřil sluch a pak překvapeně a pohoršené vysvětloval kolemstojícím:

„Chtějí, abych se svlékl do naha.“

„Proboha, to snad ne!“ zvolal Suares.

„Jen si je poslechněte.“

Všichni zbystřili sluch. Ze skupiny námořníků se ozývaly výkřiky: „Sem s Whititterlym! Svlíkneme ho do naha!“

Dobrý muž nevěřil vlastním uším.

„Do naha!“ bručel. „A proč? V jak zkažené době to žijeme!“

Také na paní Suaresovou působila ztráta klíče zhoubně. Jenže její šílenství bylo neškodné a nepostrádalo půvabu:

zpívala a tančila v hale penzionu a nedbala na soucit kolemstojících, ani na ruměnec v manželově tváři.

Tak četní nepřítelští nepřispívali k dobré pohodě, a proto k nim Gedeon pronesl krátký projev.

„Vážení pánové,“ řekl, „dnešní den musí být dnem radostného veselí pro všechny. Zvu vás všechny na oběd a potom se podíváme po klíších.“

Námořníci, Lanzillo a *Veselé plavkyně z Miami* přistoupili na příměří.

„Až do večera,“ řekli, „jestli večer klíče nedostaneme, obnovíme válečný stav.“

●

Herkulovský granátník hlídal dveře ředitelství, chtěje si zchladit žáhu na majiteli Hlídky na výspě. Nevěděl však, zda je hoteliér ve svém doupěti či nikoli.

Zeptal se na to jedné paní, kterou zahlédl v zahradě.

„Ano,“ odpověděla mu, „před chvílkou jsem ho viděla vejít.“

Vrhla plamenný pohled na herkula.

„I hrome, toho jsem se v mých letech nenadal,“ zabručel si dotyčný pod vousy.

Zeptal se starého Suarese, který v zahradě četl noviny:

„Neznáte náhodou tuhle paní?“

„Ne.“

„Škoda. Chtěl jsem vás poprosit o doporučení. Rád bych se stal jejím milencem. Udělala na mě příznivý dojem, hlavně její proporce. No nic. Otočte se laskavě na chvílku na druhou stranu.“

Suares se odvrátil a herkulovský granátník po dlouhém váhání překonal tisícové obavy a vtiskl neznámé na krk ostýchavý polibek

„Smělče!“ řekla mu chvějícím se hlasem.

„Smělče?“ bránil se atlet. „Och, vy ženy, často vytýkáte smělost mužům, kteří vám v nestřeženém okamžiku uloupí

polibek; měly byste spíše mluvit o jejich ostychu! Kdybyste věděla, kolik úzkosti jsem prožil, než jsem se odhodlal vás obejmout!“

„Chápu,“ odsekla paní, „ale s tím na mě nechodíte.“

Zakryla si půl obličeje vějířem, podívala se nejistě na svého ctitele a špitla:

„Padesát...“

„Tak dvacet, maximálně!“ zvolal herkules kavalírsky.

Paní se zakabonila:

„Ne, pod padesát vyloučeno.“

„Aha,“ řekl herkulovský granátník.

Vytáhl galantně peněženku a vtiskl dámě padesátilirovou bankovku. Usmála se, řekla: „Děkuji,“ na pozdrav smekla klobouk i s parukou a s vysoko vykasanou sukní se dala na útěk.

„Lump!“ zařval herkulovský granátník. „Ty její vnady – to byla nákupní taška!“

Rytíř Afragola – byl to on – pádil směrem k tržišti.

Když se čilý hoteliér dozvěděl, že Gedeon pozval tolik lidí na oběd, rval si vlasy.

Ne že by ve městě došly potraviny. Naopak, bylo jich ažaž, alespoň na šest měsíců. Ale bohužel se vždycky nepříhodí, aby se zřítil do rokle povoz tažený dvěma páry koní, jako se to přihodilo loni. Byl to šťastný rok, rytíř Afragola mohl své strávníky dobrý měsíc krmit hovězími bifteky.

Letos, vzhledem k zlepšené údržbě silnic, bylo nezbytné zaměřit se na rybí pokrmy. Kuchař našťestí prošmejdil celé město a vrátil se s velikým stokem ryb, které zahynuly přirozenou smrtí.

●

Jediný, kdo se z oběda upřímně radoval – protože i Suaresovi, ač pozváni, necítili se příliš polichoceni – byl kmet Gianni Gianni, který ráno otevřel oči a k svému

nemilému překvapení zjistil, že je stále ještě naživu, a bolestně zvolal:

„Ještě jeden den? Jak to udělám?“

Když pak dostal pozvání, zamručel:

„Pro dnešek mám vystaráno. Ale co zítra? Strašná nejistota!“

„Možná,“ řekl mu dojatý Whittierly, „že zítra budete na onom světě.“

Abychom se k věci už nemuseli vracet, dodejme ještě, že se ten dlouhověký kmet dožil stovky. Posledních třicet let vytrvale čekal na smrt. Večer co večer, uléhaje, říkal:

„Snad zítra.“

Ale ráno, sotva si opatrně protřel oči, spatřil, jak se světlo prodírá škvírami okenic, a zklamaně zvolal: „Ještě jeden den.“ Když oslavil stovku, znovu dědil. „Tentokrát,“ řekl, „na to půjdu jinak.“ Všechny peníze uložil na knížku a prohlásil: „Nechám si je na stará kolena.“ Nazítří zemřel.

●

„Už jedou, už jedou!“ křičel Andrea, který vyhlížel na silnici.

A vskutku, za okamžik se u penzionu zastavil kočár a vystoupil z něho Giorgio Pavoni v bezvadném žaketu, jeho stará matka, opírající se o dvě hole, a líbezná Isabella pod svěžím širokým slamákem s chrpami, který tvořil podivuhodný rámec k jejím zlatým vlasům a blankytným očím. Isabella chtěla své zasnoubení oznámit přítelkyním, a proto řekla Mamertovi:

„Potřebovala bych rapír.“

„Něco se tu najde, snad vám to bude vyhovovat,“ odvětil Mamert zdvořile.

Odešel do jídelny, kde byly na jedné straně malebně rozvěšeny různé zbraně, a přistavil si k nim židli, aby slečně vybral něco zvlášť vhodného. Protože si však nebyl jist, že vyhoví jejímu vkusu, zavolal dveřmi:

„A nepotřebujete plkno?“*

„Ne,“ zasmála se Isabella perlivým smíchem. „Nač? Vždyť je tu stůl. Stačí mi rapír, puška a pálka.“

Giorgio Pavoni zasáhl včas, aby zabránil nedorozumění.

„Moje dcera,“ vysvětlil Mamertovi, „chce pouze papír, tužku a obálku.“

Několika málo slovy ho zevrubně informoval o preceptorově zvrácené výuce a Mamert, pohlédnuv na Isabellu, zašeptal:

„Tak krásná a dělá samé ryby, totiž chyby.“

Pavoni spěchal k Whittiterlymu, obřadně se mu představil a řekl:

„Dovolte, abych vám vřele poděkoval. Jste velmi laskav, že jste se uvolil jít nám za svědka.“

Gedeon ho už zpravil o vlídné nabídce starého mořského vlka. Protože Pavoni by mu sliboval vděčnost do soudného dne, Whittiterly mu v tom zabránil, řka:

„Slib je slib.“

Pak se v dobrém rozmaru obrátil ke Gedeonovi:

„Představte si, abych mohl dodržet dané slovo, odmítl jsem několik lákavých nabídek. Velení na ledoborci. Ale všechno šlo stranou.“

Z touhy po uznání přátel kapitán poněkud upravil skutečnost.

Tvářili se, jako by mu věřili, a Gedeon řekl:

„Ale to mě mrzí. Kdybychom to tušili...“

„Vůbec se neomlouvajte,“ zvolal Whittiterly, „mně se nabídky jen hrnou. Právě včera mi nabídli velení na velké, luxusní transatlantické lodi, která bude v nejbližších dnech spuštěna na vodu. Jedná se mnou sám majitel, Ciro Insogna.“

Tentokrát Whittiterly nelhal.

* Původně katovský meč, nyní vyhledávaná ozdoba intimních zákoutí, též znak Spravedlnosti.

„Jakže se jmenuje ten majitel?“ zeptal se Suares, který si listoval v ranních novinách, aby se nemusel dívat na Gedeona, jenž se nyní stal jeho úhlavním nepřítelem.

„Ciro Insogna,“ odpověděl kapitán dálkové plavby, „je z Paříže, vy ho znáte?“

„Ne,“ odpověděl Suares, „zrovna tu čtu jeho jméno, ta zpráva by vás mohla zajímat.“

„Už budou křtít parník?“ ptal se Whittiterly dychtivě.

„O tom se tu nezmiňují,“ řekl starý pán.

A četl:

Útěk šílenec. Před týdnem uprchl ze zdejšího ústavu pro choromyslné chovanec Insogna Ciro, bytem v Paříži. O této události jsme pomlčeli abychom nezneklidnili obyvatelstvo města a nevyvolali paniku, ale dnes můžeme čtenářům sdělit radostnou novinu, že nebezpečný šílenec byl dopaden a znovu internován.

„To je mrzuté!“ zvolal Whittiterly. „A to se muselo stát právě teď, když mi chtěl svěřit velení na své lodi!“

Statečný kapitán však záhy opět nabyl klidu, a když Mamert ohlásil: „Je prostřeno,“ všichni odešli do zahrady, kde se podávalo na obrovský stůl.

•

Hluchou stařenu dovedli na čestné místo a po její pravici usedl Whittiterly. U stolu seděli snoubenci, jejich rodiče, *Veselé plavkyně z Miami* a jejich manželé, herkulovský granátník, Gianni Gianni, Lanzillo – jenž každou chvíli křičel „Otevřít!“ a sousedé ho museli konejšit: „No dobře, už to bude!“ – rodina Suaresových, ostatní hosté penzionu a námořníci z Estelly, kteří tropili pekelný povyk, rozjaření pohledem na talíře a šiky lahví.

„Ztište se, hoši,“ nabádal je Whittiterly, zatímco rozpouštěl ve vodě několik pilulek, které mu měly dodat chuť k jídlu, „ať mi neuděláte ostudu!“

„Jen je nechte!“ křičel Pavoni, jenž byl samou radostí v

sedmém nebi.

Posadil se mezi ně a na čas se ujal velení, aby mohl dirigovat skandované volání „Ať žije ženich a nevěsta!“ a cinkot skleniček.

Pouze Suaresovi seděli zachmuřeně. Caterina myslela na svou hříšnou lásku a matka vzdychala při pohledu na slavnost, která byla určena pro její dceru. Starý Suares se upřeně zadíval na Gedeona, sraštil obočí a už několik minut naznačoval gestem nalévání sklenice z imaginární lahve.

Gedeon mu ledově podal karafu s vínem.

„Ten pán je němý?“ zeptal se potichu soused.

„Nikoli,“ řekl Andreův otec, „ale po tom, co se přihodilo, spolu zásadně nemluvíme.“

„Ale nechte toho,“ křičel Pavoni, „smiřte se! Obejměte se!“

Oba někdejší přátelé ho poprosili, aby na ně nenaléhal, protože je už nic na světě nesmíří. A za chvíli bylo možno spatřit Gedeona, jak zarytě civí na Suarese a prsty dělá před ústy gesto, jako by kouřil. Suares mu ledově podal cigaretu. Gedeon velmi nerudně naznačil, že škrtá imaginární sirkou o imaginární krabičku, načež mu Suares sveřepě hodil sirky.

„Podívejte se,“ šeptal Pavoni, „jak se mohou dva přátelé takhle nenávidět?“

Tu nastoupil Mamert v čele několika chudých příbuzných, zjednaných pro tuto slavnostní příležitost, a začali rozdávat první chod. Sotva upřel pronikavý zrak na obsah svého talíře, vzkřikl herkulovský granátník:

„Mamerte!“

Když slyšel, jak herkules hlaholí jeho jméno před tolika lidmi, číšník zrudl.

„Trumbero!“ křičel atlet ještě hlasitěji.

„K službám.“

„Co nám to strkáš?“

A herkulovský jedlík ukázal všem stolovníkům, že mu na talíři leží ustržený jazyk z pánské boty.

Mamert zoufale pokrčil rameny.

„Slečna poručila,“ řekl.

A ukázal na Isabellu.

„Jak to?“ řekl Gedeon. „Jak by si slečna mohla vymyslet něco tak nevkusného?“

„Přísahám,“ odpověděl číšník „Musel jsem oběhnout všechny známé a vystříhat jim jazyky z bot.“

Strážníci byli vyděšeni podivnými chutěmi oslavenkyně a skoro nevěřili vlastním uším. Někdo se tiše zeptal:

„A co ti vlastně slečna řekla?“

„Řekla mi,“ vysvětloval Mamert, „že si přeje, aby před obědem dostal každý host na stůl kůži, aby byl oběd opravdu slavnostní. Patrně pro štěstí. A kus žebrákovy boty přece přináší štěstí.“

Pro Giorgia Pavoniho to byl blesk v temnotách.

„Ach,“ vykřikl a odvedl stolovnice stranou, „ona si přála, aby každý host dostal na stůl růži.“

Ve zkratce jim vyprávěl příběh o podlém preceptorovi. Všichni se dívali na Isabellu a vzdychali:

„Ach, nešťastná dívka!“

Talíře byly opět odneseny.

„Začínáme špatně,“ zašeptal Gianni Gianni sousedům.

I námořníci byli poněkud zklamaní, když spatřili jazyky z obnošených bot. A teprve když se objevila obrovská paštika, vracela se ke stolu dobrá nálada.

●

Všichni se chystali uchvátit notnou porci vábného jídla, když Isabella zvolala:

„Je tu kat, ani nevím, koho hledá?“ Konec věty zanikl v cinkotu vidliček, které vypadly několika stolovníkům z ruky. *Kat!* Pobledli a nikdo se neodvážil obrátit, aby svým

chováním nevzbudil pozornost. Gianni Gianni se sehnul, jako by něco upadlo, a nenápadně se soukal pod stůl. Tiše zanaříkal:

„Ještě kat, to tu chybělo! Dneska se nenajíme.“

Hosté, vesměs přespolní, neznali četnického strážmistra Catanniho, který nad jiné strážmistry vynikal laskavou starostlivostí, a lekli se, že na hostinu přišel opravdovský, kat. Hrad Fiorenza byl proslulý dokonale vybavenou mučírnou, zevrubně popisovanou ve všech průvodcích po místních přírodních krásách a historických pamětihodnostech, takže se obávali, že hradní slečna chce zpestřit slavnostní tabuli nějakým překvapujícím povyražením, nějakou ukázkou umění mistra kata. Při pomyšlení, že by mohl být vybrán jako pokusný králík někdo ze stolovníků, přešla každého chuť k jídlu, ti odvážnější odkládali ubrousky a tvářili se, že si musí honem odskočit, dámy potlačovaly výkřiky a Suares se snažil vylézt na nejbližší strom, protože však větve byly příliš vysoko, musel si přistavit židli.

Giorgio Pavoni se snažil odvrátit paniku, pobíhal od jednoho ke druhému a chlácholil je:

„Jen klid, pánové, strážmistr Catanni vás jistě nepřišel zatknout. Vždyť on je taková veselá kopa!“

Pohled na strážmistrův stejnokroj a jeho leskle ruměnou tvář hosty poněkud uklidnil. Šeptali si:

„Ubohá dívka!“

Chladnokrevný Whittierly, v němž přítomnost uniformovaného muže probudila starého válečníka, zvedl prst v bílých rukavičkách a káravě poznamenal:

„Strážmistře, zastrčte břicho a zapněte si knoflík!“

Strážmistr vešel do zahrady už před hodnou chvílí, ale v nastalém zmatku dosud nedokázal vysvětlit příčinu své návštěvy. Nyní si tedy zapnul knoflík, a když se všichni vraceli na místa, řekl:

„Mohu promluvit? Rád bych vám řekl, že tady jsem úředně. Je to vážná věc.“

Přítomným opět přeběhl mráz po zádech, ale Whittiterly, s autoritou, kterou mu propůjčovaly jeho šediny, přesně rozdělené pěšinkou uprostřed hlavy, řekl velitelsky:

„Mluvte, ale stručně!“

„Díky bohu,“ oddechl si strážmistr. Ohlédl se na stolovníky a dodal: „Ale ne, že by se panstvo mělo čeho bát.“

Pavoni mu vysvětlil, jak došlo k nedorozumění a i jemu ve vši stručnosti a pod rouškou tajemství vyprávěl příběh, jemuž dal název Pomsta domácího preceptora. Strážmistr, ač příběh znal už téměř nazpaměť, ho znovu pozorně vyslechl, pohlédl na Isabellu a zašeptal:

„Ba, ba, taková pěkná a co ji potkalo.“

Pak dodal:

„Radši nemyslet. Proč jsem sem vlastně přišel: je to věc vážná – vážná a naléhavá.“

„Ticho!“ kázal Whittiterly, který měl rád pikantní anekdoty a strážmistrův úvod v něm vzbudil neoprávněnou naději, že uslyší něco zbrusu nového.

„Pánové,“ řekl četník za všeobecné pozornosti, „právě jsme zatkli banditu, který už několik hodin řádí na našem poloostrově, a to právě ve chvíli, kdy se chystal přepadnout zde přítomného pana Giorgia Pavoniho.“

Hradní pán Fiorenziny zbledl jako stěna, rozčileně se zvedl a řekl:

„Proč jste ho zatýkali? Měli jste ho nechat, aby svůj záměr uskutečnil. Pust'te ho okamžitě na svobodu!“

• XVI •

Stoický výrok hradního pána pochopíme, uvědomíme-li si, že se před několika hodinami rozletěla zpráva, že se krajem potuluje zvláštní typ zloděje, ač by v daném případě bylo přiléhavější označení dobroděj. Šlo totiž o záhadnou osobnost, která přepadala chodce a pod hrozbou revolveru je nutila odevzdat peněženku, kterou vzápětí vrátila vrchovatě nacpanou penězi. Jakmile se rozkřily pověsti o tomto sympatickém násilí, všechny opuštěné uličky ožily čilým ruchem. Procházela se tam převážně vyzáblá individua v obnošených šatech. Pokud v tomto koutku pozemského ráje ještě vůbec existují zákoutí, která se těší špatné pověsti, stala se cílem vycházek otců početných rodin. Korzo se proměnilo v shromaždiště otců, toužících zaopatřit věnem své nezletilé dcery. Po lesích se potulovali prostí živnostníci, sužovaní dluhy. Takže když tudy krácel záhadný zloděj, ozbrojený až po zuby, za stromy se ozývaly šeptané výzvy „Ts! Ts!“ a občas se někdo zvlášť potřebný odvážil strčit lapkovi pod nos svou peněženku.

V očekávání smrti, či alespoň hodiny oběda, se do zmíněných borů vypravil i Gianni Gianni v naději na štědrnou almužnu; spoléhal totiž, že mu oběti – dá-li se to tak nazvat – štědrého bandity, pokud je zastihne těsně po přepadení, ochotně přenechají nějaký ten groš. Přitom tajně doufal, že i na něho filantropický kriminálník vztáhne ruku. Jenže ten, vida jak je opuštěný a bezbranný,

ho odvedl až k prvním domům na okraji města.

Záhadný bandita vnikal i do příbytků a vypáčil mnoho prádelníků a příborníků, aby do nich vložil peníze či cenné předměty, nad nimiž pak jeho oběti – nazývejme je tak – radostně plesaly.

Nelze ani spočítat všechny nedobytné pokladny, do nichž se dobyl *dans l'espace d'un matin*, aby je naplnil bankovkami a cennými papíry. Protože tyto operace ve velkém stylu mu neposkytovaly plné uspokojení, rozdával se i v drobných, jako nějaký obyčejný kapsář, jen s tím rozdílem, že když byl v tramvaji nebo v biografu, strkal ruce do kapes svých bližních, aby v nich zanechal nějakou tu tisícovku.

Pamětihodnou událostí, o níž se dlouho psalo v novinách, bylo přepadení Sdružené paroplavební eskontní banky. S neslýchanou odvahou vnikl záhadný bandita za plného dne do budovy této mocné instituce a s pistolí v ruce přinutil pokladníka, aby přijal objemný balík velkých bankovek, státních dluhopisů a poukázek, splatných doručiteli.

Jak jsme řekli, byl bandita dopaden, právě když se chystal k přepadení majitele hradu Fiorenzina. Četník řekl: „Stojí venku.“

„Jen ať jde dál,“ řekl Pavoni a těšil se na brzké přepadení.

Všechny oči se upřely k vchodu do zahrady. Bylo by slyšet bzučet mouchu.

A tu se v brance, v doprovodu četníků, objevil zteplilý mladík s ušlechtilou tváří a s pistolí v ruce.

„Mystérieux!“ vykřikla Caterina.

„Mystérieux,“ přisvědčil nově příchozí a před očima všech přítomných sklopil zrak.

Ale ihned hrdě zvedl hlavu a dodal:

„Mystérieux, jenž se napravil z lásky k zde přítomné půvabné bytosti.“

Ukázal na Caterinu.

„Výborně!“ křičeli všichni a vypukl hromový potlesk, jaký předtím ani potom už nikdy nevypukl.

Nadšení přítomných nebralo konce; jásot námořníků překročil meze lidské představivosti; ti junáci metali kozelce a dali se do tance, aby oslavili návrat pobloudilce do spořádané společnosti. Označení „Pobloudilec“ se rychle ujalo. Mrzutý byl jedině Gianni Gianni, jenž nerad viděl, že jídlo stydne.

Caterina šťkala. Všichni byli upřímně dojati. Mystérieuxovo polepšení vysvětlovalo ledacos.

„Aha,“ vykřikl Andrea, „proto jsem dneska našel v nočním stolku...“

Otcovo kopnutí jej umlčelo. V noci byl penzión skutečně znovu navštíven pověstným zlodějem, jenž však tentokrát nepracoval v obvyklé branži, nýbrž vracel na místo kořist z předešlé výpravy.

„Ale co já?“ řekl Pavoni. „Proč jste se chystal přepadnout mě? A především, proč se k tomu nemáte? No tak, jen odvahu, přepadněte mě!“

Mystérieux záhadu objasnil:

„Zůstal mi poslední předmět nabytý krádeží, který hodlám vrátit.“

Za potlesku diváků vytáhl starou bambitku, lstivě uzmutou na hradě Fiorenzina.

„Och,“ vykřikl Pavoni, uchopil zbraň a znovu a znovu ji líbal, „jak jsem šťasten, že se mi vrátila památka, pro mne tak drahocenná!“

Obrátil se k hofmistyňce, která – příklad to věrnosti vzácné, ba přímo jedinečné! – doprovázela svou svěřenku až k tabuli, a řekl jí:

„Hod' to pak zase na půdu.“

●

„Tak,“ tázal se Mystérieuxe starý Suares, jemuž se oči zalávaly slzami, „teď jsi už vrátil všechno?“

Polepšený zlosyn sklopil hlavu.

„Uloupil jsem ještě něco,“ řekl, „ale to nemohu vrátit.“

Ukázal na Caterinu a dodal:

„Srdce milostivé slečny.“

„Ach, je to lupič,“ vykřikl Pavoni, „ale vyzná se, kořist si umí vybrat: srdce slečny, mou bambitku... Už si z ní ani nevystřelí, chudáček!“

Mystérieux pokračoval, obrácen ke Caterině:

„Její srdce si ponechám, ale mohu jí náhradou nabídnout své.“ Suares svěsil hlavu a mlčel.

„No tak, pane Suares,“ povzbuzovali ho všichni, „udobřete se! Vrátil se do lůna spořádané společnosti.“

Starý pán upřel tázavý pohled na svou ženu. Když viděl, že mu zdaleka dává očima znamení, aby povolil, řekl:

„Budiž!“

„Díky!“ zvolal Mystérieux a za všeobecného potlesku mu padl k nohám.

„Přineste ještě jeden příbor!“ poručil Pavoni Mamertovi.

„Mystérieux bude sedět vedle mě.“

Polepšený zlosyn se zvedl.

„Vrátím se hned,“ řekl, „jdu zpravit svého otce.“

Jeho slova zapůsobila na Suarese jako ledová sprcha. Uvědomil si důsledky svého činu.

„Nikdy nepřipustím, aby si ho má dcera vzala,“ řekl.

„Proč?“ ptali se ho stolovníci.

Suares udeřil pěstí do stolu.

„Copak nechápete,“ vykřikl, „že je to Fantomasův syn?“

Tu vystoupil Mamert, požádal, aby směl něco poznamenat, a řekl:

„K vám se to ještě nedoneslo?“

Všichni na něho tázavě pohleděli.

„Otevřeli testament slavného policisty,“ pokračoval Arocle, „a Juve, jak se zdá...“

„Tak co?“ ptali se stolovníci.

„Jak se zdá,“ pokračoval číšník ztišeným hlasem, „Mystérieux podle všeho není Fantomasův syn.“

„A kdo je tedy jeho otec?“ zeptal se Pavoni.

Mamert se rozhlédl a s úšklebkem řekl:

„Přece Juve.“

„Slavný detektiv?“

„Osobně.“

Jako když udeří blesk. Všichni se na sebe podívali poděšeně. Tu a tam se ozval špatně zadržžený smích.

„To není možné!“ řekl Gedeon, „takoví dva zapřísáhlí nepřátelé!“

„No a co?“ poznamenal herkulovský granátník.

Mamert tiše pokračoval:

„Zdá se, že na to jsou důkazy. Fantomas o tom ještě nemá tušení, ale vypadá to jako hotová věc, je na to písemné prohlášení, našlo se v pozůstalosti.“

„Ale potom,“ řekl zářící Soares, „všechno vypadá úplně jinak.“

Zpráva o tom, že Fantomase postihla rodinná nehoda, tak rozjařila herkulovského granátníka, že vykřikoval:

„Pašák policajt! Nasadil mu je, co?“

Pak se naklonil k Soaresovi a řekl mu důvěrně:

„Když si někdo dá nasadit parohy, dobře mu tak, zaslouží si je.“

„A jak!“ řekl tichounce bělovlasý stařec. „Třeba já. Kdykoliv jsem měl parohy, vždycky jsem se o ně musel postarat sám.“

„To já nikdy!“ zvolal atlet „Mně je nikdo nenasadí, na to můžete vzít jed.“

„Tak prosím vás,“ křičel Gianni Gianni, „bude se jíst

nebo nebude?“

„Počkáme, až se vrátí Mystérieux,“ řekl Pavoni.

●

Mystérieux běžel oznámit novinu domů. Leč otec ho poslouchal bez zájmu, ani se nezaradoval. Konec slavného policisty zasadil Fantomasovi příliš hlubokou ránu; byl neobyčejně sklíčený.

Od okamžiku toho neštěstí byl bandita k nepoznání. Jako by zestárl o deset let. Kam se poděl ten někdejší d'ábelský Fantomas?

„Smrtí toho člověka,“ opakoval, „se všechno zhroutilo. Netušil jsem, že mě to tak vezme.“

A manželce, která se ho pokoušela rozptýlit, trochu ho povzbudit, říkal smutně:

„Tím jsem vyřízený!“

A dlouze pokyvoval hlavou.

Potloukal se po domě, nevěděl, do čeho píchnout, a když se ho někdo zeptal: „Co děláš?“ odpověděl: „Sám nevím.“

Někdy seděl celé hodiny nepohnutě v křesle a pohaslým okem se díval na černý trikot, který se povaloval v koutě, zaprášený a zmačkaný.

Manželka vzdychala. To bylo něco horšího než obyčejný zármutek. Starý bandita, odsouzený k nečinnosti, zvolna zkomíral. Fantomas hynul steskem.

A opravdu – poznamenejme mimochodem – svého úhlavního nepřítele dlouho nepřezil. Za několik měsíců ho následoval do hrobu.

Ještě jedenkrát šel svému nepříteli v patách a dohnal ho.

●

Sotva Mystérieux odešel ze zahrady Hlídky na výspě, herkulovský granátník obdržel telegram.

„Och,“ zachmuřil se, když ho přelétl očima, „ten

telegram mě volá do tvrdé životní skutečnosti. Dovolená skončila. Povinnost volá.“

Ukázal depeši svým pěti spolupracovníkům a řekl:

„Brzy prý přijede fotograf, aby pořídil snímek naší skupiny. Pohotovost! Já se jdu připravit.“

U vchodu do zahrady si vzpomněl na rytíře Afragolu, kterému nezapomněl těch podvodně vylákaných padesát lir. Řekl:

„Ale neodjedu dřív, než se pomstím. Nerad bych, aby mi utekl, až budu v pokoji.“

„Kdo?“

„Afragola.“

Obrátil se k ostatním hostům penzionu a řekl jim:

„Spoléhám na vás, nepusťte dveře z očí! Kdybyste ho viděli, dejte mu do těla. A nenechte se ošálit žádným převlekem.“

Sotva zmizel, vrátil se Mystérieux. Paštika už byla celá okoralá, takže se muselo přistoupit k následujícímu chodu.

„A já,“ zabručel Gianni Gianni, jemuž kručelo v žaludku, „já jsem ani nesnídal, abych si nezahnal chuť! Tady se pro samé dramatické zvraty člověk ani nenají!“

Mystérieuxovi nabídl židli a Mamert se chystal podávat smažené ryby.

●

Ale vtom se všichni hosté zvedli jako jeden muž a hnali se pryč.

„Sakra!“ křičel Gianni Gianni, „co se to zase děje?“

V hale se mihla impozantní postava anglického důstojníka.

„To je Afragola!“ řekli si všichni a vrhli se na cizince, aniž by propůjčili sluch jeho vysvětlování. „Tentokrát nám neuteče!“

A začali mu dávat do těla.

„Přestaňte!“ křičel postižený, „to je tragický omyl!“

Hosté do něho bušili jako do kovadliny.

„Ty tvoje maškary známe!“

Konečně se unavili, nešťastný důstojník, potlučený a potrhaný, se posadil na podlaze a pravil rozhorleně:

„Já nejsem žádný Afragola! Já jsem přece herkulovský granátník!“

Nelhal. Byl to atlet osobně. Chystal se k návratu ke své profesionální činnosti, a proto si oblékl svůj pracovní oděv. V tom úboru ho nikdo v penziónu neznal, neboť prázdniny trávil v pestrobarevném pyžamu.

Když se nedorozumění objasnilo, všichni se vrátili ke stolu a Gianni Gianni řekl:

„Doufejme, že se nám konečně podaří něco sníst.“

Mystérieux byl středem pozornosti.

„Škoda,“ řekl mu Whittitterly, „že jste neukradl naše klíče. Ted' byste nám je vrátil.“

Neopatrné slovo! Vzpomínka na klíče vyvolala vřavu mezi námořníky a *Veselými plavkyněmi z elegantní pláže v Miami*.

„To si pamatujte,“ křičeli muži na kapitána, „jestli do večera nebudeme mít klíče, jste synem smrti!“

„Otevřít!“ zařval Lanzillo v novém záchvatu zuřivosti.

„Otevřít, nebo vyrazím dveře!“

A *Veselé plavkyně z Miami* ponuře úpěly: „Tram... tararam... tram... tram... tararam...“

Paní Suaresová v záchvatu svého roztomilého šílenství jala se prozpěvovat poněkud kluzkou píseň. Whittitterly se zvedl.

„Počkejte okamžik,“ řekl, „mám nápad.“

Odešel, zatímco Mamert roznášel smažené ryby. Snadno uhodnete, jaký nápad kapitán dostal: spasit se útekem.

●

Zmínka o klíčích vzala Lanzillovi všechnu chuť; smutně odstrčil talíř, který před něj Mamert položil. Gianni Gianni se pustil do jídla a bručel si:

„Alespoň na smažené rybě si pochutnám.“

Větu však nedokončil. Herkulovský granátník burácel, jako by chtěl vyhlásit válku:

„Už zase! Mamerte!“

„Už to zase začne,“ zanaříkal Gianni Gianni. „Co se zase stalo? Dneska se nenajím.“

Všichni strnuli s vidličkami ve vzduchu a očekávali bouřku. Mamert, červený jako paprika, se plazil pryč.

„Trumbero!“ vykřikl herkulovský granátník

„K službám.“

„Co to má znamenat? Málem jsem si vylomil zub.“

„Co se stalo?“ vyptávali se všichni.

„Co?! V té parmě je kus železa,“ povykoval atlet. Zafuněl do talíře a chystal se ještě cosi dodat, když se náhle zarazil.

„Ale,“ řekl, „vždyť je to klíč.“

„Klíč?“ vykřikl Lanzillo a zbledl jako stěna.

„Ano, klíč. Ryba ho spolkla.“

A už se od stolu ozývaly výkřiky:

„Tady je taky klíč! Tady taky! Tady taky!“

Bylo tomu tak. Ryby, které zakoupil Afragola, zahynuly na zaživací potíže, neboť zvláštní náhodou, která svědčí o zásahu prozřetelnosti, pohybovaly se v místech neštěstí ve chvíli, kdy naši přátelé poztráceli své klíče. Podivuhodnou shodou okolností octla se každému na talíři právě ryba s jeho vlastním klíčem, takže odpadly komplikace s hledáním příslušného zámku.

●

Když Lanzillo konečně pochopil, začal koulet očima a

křičel:

„Moje parma! Kde je moje parma?!“

„Měl jste jí posolit ocásek,“ řekl Gedeon se škodolibou radostí.

Leč slavný donchuán neměl smysl pro humor. Chytil Mamerta.

„Vrať mi mou parmu!“ hulákal jako pominutý.

Vrhl šílený pohled na spolustolovníky a opakoval:

„Vraťte mi moji parmu, nebo bude zle!“

Mamert se ho snažil udobřit

„Tak se nezlobte,“ řekl řekl, „parmy už došly, ale dám vám hned udělat dvě volská oka.“

„Já chci parmu!“ křičel slavný donchuán. „Kdo mi ji vzal? Podejte mi nůž!“

Nikdo nic nevěděl. Běželi hledat do kuchyně, ale nenašli ji: *parma zmizela*.^{*}

„Třeba,“ řekl kuchař, „ji sežral pes.“

A ukázal na špinavého vořecha, který přehraboval odpadky.

„Já ho rozčtvrtím!“ křičel Lanzillo, celý bez sebe.

A byl by se na zvíře vrhl, kdyby nezavrčelo a nevycenilo zuby. Lanzillo popadl paličku, pes se dal na útěk a všichni za ním. Nastal zmatek. Když byli v nejlepším, Mamert si vzpomněl, že slavný donchuán sice jídlo odstrčil, ale že on žádnou parmu do kuchyně zpátky nenesl. Posléze si Lanzillo všiml, že se Gianni Gianni chová nějak podezřele; prohledal ho a parma se objevila. Lačný kmet, kterému při pátrání po klíčích uzmul jeho talíř, se tajně zmocnil ryby, kterou Lanzillo odmítl, aby ji později v pohodlí a o samotě snědl.

^{*} Viz Mladíci jen nepřehánět, od téhož autora, kap. 1. str. 2

• XVII •

Nenadálý nález klíčů znamenal pro všechny návrat ke zdravému rozumu. Ale kdo měl ještě pomyslení na oběd? V mžiku se *Veselé plavkyně z elegantní pláže v Miami* vytratily. Námořníci zahřímali hurrá a radostně se rozptýlili po městě.

Suares přijal svůj klíč s nevýslovnou radostí. Dlouho jej potěžkával v rukách a několikrát jej políbil. Pak jej pečlivě navlékl na kroužek k ostatním klíčům a řekl: „Tak, tady se už víckrát neztratí.“

Společně s manželkou, s dcerou a budoucím zeťem se zvedl a odešel.

Gedeon neskryval, že nelibě nese předčasný rozchod hostů.

„No,“ řekl, „snad bychom už mohli přikročit k zasnubnímu obřadu?“

„S radostí,“ odpověděl Pavoni.

A ohlédl se po Isabelle.

Teprve nyní postřehl, že dívka zmizela.

„Isabello!“ volal několikrát její otec.

Žádná odpověď. Mamert, kterého pro ni poslali, se vrátil:

„Nikde.“

„Lanzillo také zmizel!“ vykřikl Gedeon s hroznou předtuchou.

Tu se ozval hlas herkulovského granátníka, který povykoval:

„Zmizela mi manželka!“

„Viděl jsem ji, jak vchází k fotografovi, hned vedle penzionu,“ šklebil se Gianni Gianni. Atlet vyletěl a běžel hledat ženu, křiče:

„Mám zlé tušení. Ale jestli ji tam najdu, já ji zabiju!“

Gianni Gianni mluvil pravdu. *Veselá plavkyně z Mami* flirtovala s fotografem, který měl krám vedle penzionu, a nyní využila všeobecného zmatku a zašla k němu na návštěvu.

Byla už chvíli v jeho ateliéru, když se dveře začaly otřásat divokými údery a ozval se řev:

„Otevřete!“

„Manžel!“ vyjekla žena. „Schovej mě.“

„Proboha, kam?“ zvolal fotograf a rozhlížel se kolem sebe.

Místnost měla jen jedny dveře a do těch tloukl herkulovský granátník.

Fotografovi bleskla hlavou geniální myšlenka.

„Pod černé sukno!“ zašeptal.

Veselá plavkyně se běžela skrýt pod černé sukno, přehozené přes fotografický přístroj, stojící uprostřed ateliéru, zatímco fotograf šel otevřít a předstíral, že ten povyk nechápe. Herkulovský granátník vletěl jako bomba.

„Kde je moje žena?“ řval.

„Tady není, co vás vede!“ chlácholil ho fotograf. „Nikdy bych si nedovolil.“

Atlet se rozhlížel po ateliéru očima podlitýma krví. Pak se podíval na fotografa.

„Tak víte co,“ osopil se na něho, „uděláte mi fotografii.“ Zaujal hrdý postoj.

Fotograf zalezl pod černé sukno, kam ukryl manželku herkulovského granátníka. Uplynulo asi deset minut.

„No tak,“ zeptal se herkulovský granátník, který nemohl tak dlouho vydržet bez pohnutí, „jak s tím jste daleko?“

„Jen momentíček, musíte mít trochu trpělivosti, pane,“ řekl fotograf zpod černého sukna, které viselo až k zemi. „Myslíte, že to jen tak odbydu? Chci odvést pořádnou prácičku. Jen se nehýbejte! Tak. Usmívat se!“

Herkulovský granátník nasadil úsměv: trvalo to dost dlouho. Černé plátno se neklidně vlnilo.

„Už budete hotov?“ zeptal se atlet v hrdém postoji, aniž pohnul rty.

„Hotovo,“ řekl fotograf konečně.

„Díky,“ oddychl si herkules.

Měl se k odchodu. Ve dveřích se ještě otočil k fotografovi: „Pošlete mi to i s účtem,“ řekl, „nechci nic zadarmo.“

●

Zatímco Gedeon a Giorgio Pavoni marně hledali Isabellu, herkulovský granátník řekl svým spolupracovníkům:

„Musíte se pustit do práce; prázdniny skončily. Začneme trénovat.“

Než bys řekl švec, pět mladíků se vyšplhalo na herkulovského granátníka a hbitě jako opice zaujali určená místa, než Mamert stačil doběhnout s dělovou hlavní. Snad po příliš dlouhém odpočinku, snad z jiné příčiny, historická skupina už nebyla tak sebraná jako kdysi; jednotliví členové si už nerozuměli, tu i onde vzplanuly hádky, spory a potyčky; zejména na pravém stehnu bylo tak rušno, že se Mamert nezdržel poznámky:

„Třeba se mýlím, ale obávám se, že to v tom pevném kolektivu nějak skřípe.“

Herkulovský granátník, nejspíše ochablý dlouhou nečinností a silnými dojmy z neklidného dne, s vynaložením nadlidského úsilí vzpíral skupinu tak neposednou, že ji za chvíli musel napomenout: „No tak, hoši! Nepopichujte se.“

Ale kdepak! Jako kdyby mluvil do větru. Takže když byli v nejlepším, herkulovský granátník ztratil rovnováhu a všichni, včetně dělové hlavně se skutáleli na zem. Mezi shromážděnými diváky se ozval hvizd.

Atlet se zvedl a s bolestným výrazem si ohmatával pohmožděnin.

„Hoši,“ řekl svým spolupracovníkům, „už nejsem žádný mladík a vy jste přibyli na váze. Ostatně, tenhle život daleko od našich manželek mě unavil, vás taky.“

Do mlčení posluchačů vydal herkulovský granátník hluboký vzdech a dodal:

„Také čtenáři obrázkových týdeníků začínají být unaveni mají nás už dost.“

„Že by naše hvězda,“ skočil mu do řeči jeden z mladíků, „začala blednout?“

„To jsem neřekl,“ pokračoval principál, „ale nemůžeme si zastírat, že zástupy už nepřijímají fotografie naší skupiny s tak nadšeným jásotem jako dřív. Móda se mění a přízeň obecenstva je vrtkává. Dnes se žádá pořád něco nového a podle jasných symptomů můžeme odhadovat, že se neodvratně blíží den, kdy horliví čtenáři obrázkových časopisů otočí lhostejně a přímo nepřátelsky stránku s vyobrazením mé nadlidské námahy.“

Ten, jenž býval idolem neúnavných čtenářek týdeníků, se odmlčel, smutně pohlédl na své spolupracovníky a pokračoval:

„Měl bych pro vás jeden návrh: nechme žánr herkulovského granátníka a přejdeme na něco jiného, aby na mých bedrech nespočívala váha vás všech, něco, co by nám umožnilo žít pohromadě s našimi ženami. Jak jste možná pochopili, mám na mysli skupinku: početná rodina. Vy a vaše manželky budete moje děti. Můžeme prodat dělovou hlavěň, ví Bůh, jak je mi těžko u srdce, když pomyslím na rozloučení s předmětem, který tak přirostl k

mému srdci, ale za utržený peníz můžeme zakoupit potřebné námořnické oblečky. Nafukovací míč si můžeme ponechat jako hračku pro ty nejmenší. Už jsem dostal lákavé nabídky jednoho velkého vydavatele, který by rád otiskoval fotografie velice početné rodiny. Co tomu říkáte?“

Mladíci mu odpověděli hlučným potleskem, k jejich potlesku se připojily i *Veselé plavkyně z pláže v Mami*, které skandovaly:

„Čas nový, nové chce mít činy!“

„Nuže, panstvo,“ uzavřel herkulovský granátník, „rozlučte se s našimi přáteli z penzionu, odjíždíme. Prázdniny skončily. Do práce! Do práce!“

Odešli. Ale navzdory hlučnému veselí teamu bylo vidět, že v hrudi někdejšího herkulovského granátníka zeje hluboká rána, která se nikdy nezacelí.

V zahradě Hlídky na výspě zůstal pouze Andrea, který využil samoty, aby si v klidu četl *Jak vydržovat ženy*, hluchá stařena a Gianni Gianni, který horečně čekal na nějaký pokrm. Svitla mu naděje, když viděl vstupovat Gedeona a Pavoniho, kteří hledali Isabellu.

Ale oba staří páni byli zdrceni: po Isabelle a Lanzillovi ani stopa.

Whititterly, jak si čtenáři vzpomenou, uprchl před výhrůžkou trosečníků krátce předtím, než se klíče našly. Jakmile byly klíče na světě, začali se po něm shánět, aby mu odevzdali jeho klíč, nalezený v jedné zvláště veliké parmě. Ale Whititterly zmizel. V jeho pokoji byl nalezen lístek:

Zapomeňte na mne!

Kapitán, polekaný hrozbami, přestal doufat, že se klíče naleznou, a prchl. Běželi za ním do přístavu a spatřili ho, jak stojí na kapitánském můstku lodi, která právě

vytahovala kotvy.

„Kapitáne,“ křičeli za ním z břehu, „vraťte se! Máme váš klíč!“

Ale Whittiterly nebyl dnešní.

„Dobře,“ odpověděl z paluby, přesvědčen, že je to léčka, „rozumím, rozumím, máte klíč!“

„Čestné slovo! Vraťte se!“

„Pozdravujte doma!“

A tak jediný, kdo nedostal svůj klíč zpátky, byl Whittiterly. Otevřeně si nikdy nestěžoval. Ale jistě v sobě tajil veliký žal, neboť ne jeden očitý svědek tvrdí, že ho v tom či onom dalekém přístavu vídal sedávat na molu a slyšel ho vzdychat a teskně šeptat:

„Ach, kdeže je můj klíč!“

Víc nikdy nikomu neřekl, jeho nejbližší však tvrdí, že uzavřen ve své kabině na dlouhých plavbách psal svůj životopis.

Ale rukopis, jenž prý nesl titul: *Kapitánovo tajemství*, se ztratil za mořské bouře.

Pokud jde o Isabellino zmizení, věci se měly následovně: sotva Lanzillo dostal do ruky svůj klíč, neučinil vůbec nic. Jen se podíval na Isabellu. Pouze se podíval. Jednou jedinkrát. Ale ten pohled!

Povšimli jste si někdy, jaké pohnutí se zračí ve tváři osoby, která si drbe silně svědící záda? Nuže, znásobte ten pohled stotisíckrát, přidejte zoufalou oddanost, kterou lze vyčíst z očí psa, přihlížejícího pánově večeři, to vše na desátou a budete mít matnou představu pohledu, který vrhl Lanzillo na Isabellu.

Takovým vládl pohledem.

To stačilo. Isabella vstala a jako v hypnóze následovala neodolatelného svůdce. Když byli opodál, uchopil ji za ruce a zabodl se svýma očima do jejích.

„Kočičko,“ začal.

Pokračoval, nakloněn k jejímu uchu.

Co všechno jí řekl? To se nikdy nikdo nedoví. Vše, co tento kolosální svůdce říkával v takových jedinečných situacích, zůstane pro celý svět zahaleno rouškou tajemství, pro celý svět, nebereme-li samozřejmě v úvahu jeho samotného; zůstává to tajemstvím i pro jeho oběti, které, když kouzlo pominulo, prohlašovaly, že si nic nepamatuji.

Jisto je, že po delší chvíli se dívka vrátila do zahrady.

„Tatínku,“ řekla Pavonimu, který ji spolu s Gedeonem sháněl po všech koutech, „tatínku...“

Vzlykot jí přerval přiznání.

„No tak, dcerunko, co mi chceš říct?“ řekl ten muž dobrého srdce.

Isabella se mu vrhla k nohám.

„Tatínku,“ opakovala, „myslím, že ti přinesu krásné dítě...“

Pro vzlyky nemohla pokračovat.

„Dítě?“ zvolali stolovníci, kteří zůstali u stolu.

Pavoni je gestem uklidňoval.

„Kdepak,“ ujišťoval je tiše, „chce říci dítko...“

„Aha,“ přisvědčil Gedeon.

„Och, nebohá dívka!“ volali všichni, upřímně dojati.

A Pavoni procedil skrze zuby:

„Hanebný preceptor!“

Tu k němu, přistoupil rozechvělý Lanzillo.

„Pane Pavoni,“ řekl, „slečna to tentokrát řekla naprosto správně: dítě, mínila vskutku dítě.“

„Jak to?“ zvolali dvojhlasně Gedeon a Pavoni.

Lanzillo sklopil hlavu.

„Dovolil jsem si,“ řekl, „naučit ji správně několik nejpotřebnějších slov.“^r

„Nestoudníku!“ vykřikl Giorgio Pavoni.

A vrhl se na svůdce, aby s ním skoncoval. Ale Isabella mu zadržela ruku.

„Otče,“ řekla, „ušetři ho, říkal, že myslí na postel, že mě povede k polštáři.“

„Nemrava!“ křičel Pavoni a pokoušel se donchuána ukamenovat.

Ale ten objasňoval:

„Slečna chtěla říci kostel a k oltáři, nemohli jsme za tu chvilku probrat všechna slovíčka, ale když dovolíte, pane, budu v lekcích pokračovat.“

„On se chce ožulit!“ zvolala Isabella.

„Oženit, má drahá, oženit,“ opravil ji Lanzillo.

A řekl si tiše:

„Ožulit se nedám.“

Pavoni se zděšeně podíval na Gedeona.

„Je to mé jediné dítě,“ řekl.

Gedeon zesinal. Zvedl se.

„Andreo,“ řekl, „běž balit. Za hodinu odjíždíme z tohoto odporného hnízda.“

A když si povšiml, že mladík rychle zavřel jakousi knížku, vytrhl mu ji, zkontroloval její titul, uchopil svého syna za ucho a odtáhl ho do pokoje. Tam zavřel dveře na klíč a udělil mu veletucet pohlavků, při dokončení každého tuctu opakoval:

„Já tě naučím vydržovat si ženské!“

Skutečně je politováníhodné, zabývá-li se nadějný mladý muž ve dne v noci problematikou vydržování pochybných ženštin.

●

Gianni Gianni propadl chmurám. Ještě neměl v ústech ani sousto a už se oběd – dá-li se to tak nazvat – chýlil ke konci, neboť Mamert obcházel stůl s mísou plnou čokoládových bonbónů.

„Alespoň něco spolkn,“ pomyslel si dlouhověký stařík

a už se chystal, že si náležitě poslouží.

Jenže hluchá stařena vysypala mísu na svůj vlastní talíř a řekla sípavým hlasem:

„Musím osvobodit dalšího černouška.“

Gianni Gianni se zvedl. Nasadil si klobouk, nikoho ani nepozdravil. Ve dveřích si řekl:

„Škoda, že se skandál nedá jíst, to by byla hostina!“

Ohrnul si límec kabátu a začal si pískat do kroku.

●

„Máti,“ zavtipkoval pan Pavoni, „ty se překonáváš: ti ubozí černoušci ti nějak přirostli k srdci.“

„Máš pravdu, ani si to nezaslouží,“ zvolala sípavá stařena, „nemají žádné vychování. Za můj staniol mi nikdo ani řádkem nepoděkoval a byl to výsledek mého celoživotního úsilí!“

Přesto se obětává žena hned pustila do díla a začala horlivě žužlat bonbóny. Byla právě u druhého, když vešel Mamert, viditelně dojatý, a hlásil:

„Ptá se po vás nějaký pán.“

„Po mně?“ divila se stařena, když pochopila, oč běží.

Už přes dvacet let se po ní nikdo neptal.

„A kdo je to?“ dodala nedůvěřivě.

„Černoch.“

Všichni se po sobě užasle dívali.

„Černoch?“

„Černoch, černoch, co je na tom divného?“ ptal se Mamert. „Neviděli jste nikdy černocha?“

„Ale je to opravdu černoch?“ ptal se Lanzillo. „Jakým jazykem mluví?“

„Černocha snad poznám, ne?“

„Řekl ti alespoň, jak se jmenuje?“

„Mbumba.“

Mbumba... Mbumba... jméno šlo od úst k ústům, ale nikdo ho neznal.

„V životě jsem neslyšel,“ zvolal Pavoni.

Obrátil se k Mamertovi a řekl:

„Nu co, ať jde dál.“

Za několik vteřin vešel do zahrady obrovitý mouřenín, uklonil se stolovníkům, s otevřenou náručí zamířil k hluché stařeně – která se zachvěla hrůzou – a pravil plynou italštinou:

„Milostivá paní, dovolte, abych vám poděkoval za nesmírnou obětavost, s kterou jste tak šlechetně...“

• XVIII •

Když před čtyřiceti lety dobročinná paní Pavoniová započala své lidumilné dílo, zpravila o tom, jak bylo její povinností, příslušný komitét CHA (Charitativní akce), ustavený za účelem šíření a provádění velkorysého a choulostivého díla ODCPSSOČB (Osvobození dítek černé pleti sběrem staniolových obalů čokoládových bonbónů). Komitét podle svých zvyklostí ihned jmenovitě stanovil, že přislíbený lidumilný balíček je určen ve prospěch toho a toho z mnoha černoušků, kteří v pralesích divoké Afriky čekali, že dojdou osvobození zásluhou dobrých srdcí našich dam. (Necht' si to uvědomí ty lehkomyšlné ženy, které na svých čajích o páté lhostejně odhazují stanioly čokoládových bonbónů!) Volba komitétu padla na malého Mbumbu. Byl to mouřenín jako obrázek, čiperný neposeda, který se od té chvíle, co se o příslibu dozvěděl, nemohl dočkat nadcházejícího osvobození. Každý den, sotva přišla pošta, se vyptával: „Je tady?“ Toužebně vyhlížel balíček, jenž měl znamenat počátek nové éry jeho života. Jeho malí druhové v otroctví div nepukli závistí, neboť mu nepřáli brzké osvobození, a on – aby neztrácel čas – studoval italštinu.

Avšak jak již bylo řečeno, paní Pavoniová chtěla své lidumilné dílo vykonat sama. Ač její dobrá vůle neznala hranic, sbírka nerostla tou rychlostí, jak by bylo žádoucí a jak si zejména přál malý černoušek. V hlubinách Afriky léta plynula a ohlášený balíček nepřicházel. Mbumbovi

malí druhové v otroctví se mu denně zlomyslně posmívali, když viděli, jak se pomalým krokem vrací z pošty: balíček nikde. Ostatní černouškové, v jejichž prospěch byly postupně konány další dobročinné sbírky, dostávali zatím jeden po druhém svobodu, až posléze Mbumba zůstal jediným černouškem v otroctví. V očekávání osvobozujícího balíčku rostl jako z vody a už téměř ztrácel poslední naději, když jednoho jitra přiběhl listonoš, v ruce mával kouskem papíru a zdaleka volal:

„Jen zvesela, stryku Mbumbo, už je to tady!“

Někomu by se mohlo zdát podivné, že v centru divoké Afriky se vyskytl takto se vyjadřující listonoš. Lze to však snadno vysvětlit. Jak známo, mezi mnoha literárními proudy v italském písemnictví dva nejvlivnější rozdělují spisovatelskou obec na základě originálního kritéria; nedělí spisovatele na dobré a špatné, na romantiky a klasiky, na blondýny a brunety, jak by bylo logické, ale rozlišují ty, kteří se zabývají tematikou městskou, od jiných, kteří se věnují tematice venkovské. Není třeba zdůrazňovat, že každá sekta se může vykázat počtem několika set tisíc registrovaných příslušníků, a že obě se navzájem k smrti nenávidí. Několik let před událostí, kterou vypravujeme, ztroskotala u břehů Afriky loď s nákladem italských románů a povídek s rurální tematikou. Těžko odhadnout k jakému mravnímu rozkladu mohlo dojít, kdyby tamtéž byla ztroskotala loď s nákladem úpadkových děl líčících život zkažených měst a ještě zkaženějších metropolí. Naštěstí však, jak už bylo řečeno, šlo o díla příslušníků dědinské sekty, a ta způsobila jedinou škodu: poštovní doručovatel tyto knihy lačně hltal, aby si vytvořil obraz o vychvalované bělošské civilizaci, a snažil se podobat postavám listonošů v nich popisovaných, neboť uvěřil, že tací pošťáci skutečně jevstávají; kdežto, jak je známo, takové zemité charaktery jsou čirým

výplodem bujné představivosti našich ruralistů.

A tak žil na břehu jezera Čad jediný poštovní doručovatel na světě, který měl ve zvyku zdaleka mávat poštovními zásilkami určenými adresátovi a volat: „Jen zvesela, stryku XY, už je to tady!“ jak je možno číst v povídkách výše zmíněného žánru. Černý doručovatel nesl s velkou nelibostí, že se jeho kmen nemůže pochlubit nikým, kdo by se jmenoval Oreste, neboť by si, mávaje dopisem, rád zakřičel: „Jen zvesela, stryku Oreste!“ a tak dále. A k večeru, v hodinách odpočinku, svědomitý doručovatel vysedával na břehu velkého Jezera sloních klů a snil. Snil o tom, že v jeho kmenu vsuktu žije chudý rybář Oreste, že ten Oreste má vnuka jménem Antonio, že ten Antonio, řečený Tonio, odešel na vojnu, že už dlouho nenapsal ani řádku, takže si dědeček musí dělat veliké starosti, až jednoho dne konečně dojde dopis od Tonia. Och, to by byla slast!

Ve stínu palem na písečných dunách u velkého tichého jezera se ve večerních hodinách doručovatel nechal unášet svou fantazií, až se docela zapomněl: vyskočil, aby v tom velkém tichu zamával imaginární zásilkou, a začal křičet:

„Jen zvesela, stryku Oreste! Už tu mám dopis. Píše vám z vojny Toni, kluk jeden daremná!“

Když tedy pošťák přiběhl se zprávou o osvobození, hošík Mbumba už dávno nebyl malý černoušek; během mnohaletého čekání vyrostl v obrovitého mouřenína s mohutnými bicepsy. Nicméně neopomněl zvolat:

„Svoboden! Konečně mám svobodu!“

Zapálil oheň, zakřepčil kolem něho radostný tanec, rozloučil se s přáteli a vyplul vstříc svobodě, do života.

•

„A tak jsem tady,“ skončil černochovy vyprávění svého příběhu, „mám svobodu, jsem svým vlastním pánem a mohu se svým životem volně nakládat.“

Obrátil se ke stařeně, a když ho kdosi z přítomných upozornil, že je hluchá jako poleno, zařval:

„Přišel jsem především poděkovat milostivé paní.“

Stařena se usmála a pokývala hlavou.

„A kromě toho,“ pokračoval mouřenín, „chci vás poprosit o malou laskavost.“

Stařena sraštila obočí a host pokračoval:

„Když už jste byla tak hodná a osvobodila mě, nemohla byste svůj čin dovést a založit mě, abych nějak přečkal první dny svobody? Jinak opravdu nevím, co budu dělat.“

Ale stařena, jejíž hluchota se před několika minutami ještě zhoršila, zavrtěla hlavou a nakonec řekla sípavým hlasem:

„Nic, nic. Dobročinný skutek jsem udělala a už o tom nechci slyšet ani slovo.“

Usmívající se černoch se obrátil na kolemstojící:

„Tady mě máte,“ řekl, „jsem úplně svobodný...“

„Dobře, dobře,“ řekl Pavoni, „něco pro vás najdeme.“

Uvažoval totiž, že by ho vzal do svých služeb.

„A ještě něco,“ řekl černoch rozpačitě: „Od včerejška jsem nejedl a mám hrozný hlad...“

Pavoni sebou škubl a měl se k odchodu, za ním ustupovala Isabella s Lanzillem, i hluchá stařena se zvedla a pracně se vlekla ke dveřím.

„Něco bych rád pojedl,“ pokračoval cizinec.

„Mamerte,“ vykřikl bledý Pavoni, „náš host má hlad“

Mamert, vcházející do zahrady, uskočil zpět.

„To říkáte mně,“ vykřikl, „proč právě mně?“

Když viděl, že návštěvník vykročil k němu, řekl přeskakujícím hlasem:

„Nepřibližujte se, nebo začnu křičet!“

Všichni ustoupili do uctivé vzdálenosti. Černoch pochopil. Usmál se:

„Nejsem antropofág,“ řekl, „jím všechno.“

Než Mamert prostřel malý stůl v ústraní, dodal:
„Opustil jsem v Africe svou snoubenku. Kdyby bylo možné osvobodit i ji...“

„Takový úkol,“ řekla stařena vlídně, „bych si ráda vzala na starost, kdyby...“

Významně se podívala na syna.

„Ale prosím,“ řekl Pavoni, „přinesu ti krabici bonbónů.“

Odešli a tímto prostým činem učinili konec našemu románu.

Zatímco černoch jedl, Mamert se k němu přiblížil po špičkách.

„Poslyšte,“ řekl, „tady v Itálii má každý křestní jméno. Budete brzy také nějaké potřebovat Proč byste si nevzal moje? Milerád vám ho přenechám.“

„Uvidíme,“ řekl černoch, „třeba se shodneme. Jak se jmenuješ?“

Mamert se začervenel až po kořínky vlasů.

„Mamert,“ zašeptal.

„Mrzký muž!“ vykřikl černoch, „takovéhle jméno mi musíš říkat, zrovna když jím?“

Odtrčil talíř a řekl:

„Odnes to, dej to pryč! Přešla mě všechna chuť!“

Rozpačitý a zahanbený Mamert začal poklízet a proplétal se sklíčenými kroky mezi židlemi. Právě v té chvíli se v zahradě objevily dva páry snoubenců, dychtících pokochat se pohledem na večerní moře, a Lanzillo odvedl Mamerta stranou.

„Tak řekni,“ zeptal se ho, „jak by ses chtěl vlastně jmenovat?“

Mamert zarytě sklopil zrak

„Gerolamo,“ odpověděl, „Carlandrea Montalbano di Valle Santarsiero.“

„To je ale jméno!“ vykřikl Mystérieux, „to nemáš velké

nároky.“

Položil nešťastnému číšníkovi ruku na rameno a laskavě mu domlouval:

„Jen to uvaž, kamaráde, co by sis počal s tak okázalým jménem? Buď rád, že se jmenuješ, jak se jmenuješ, a děkuj bohu, že ses nenarodil jako tolik nešťastníků třeba s jménem Avogard.“

●

Aby ho utěšil, zeptal se ho: „A vyděláš si za sezónu hodně?“

„Diškrece,“ řekl Mamert. „A kolik ti platí šéf?“

„Nic. Já musím platit jemu.“

„Už chápu,“ řekl Lanzillo, „najímáš si tuhle službu na lázeňskou sezónu.“

„Právě tak.“

„A platíš vysoký nájem?“

„Liru za sezónu.“

Mystérieux se zamyslí.

„A přijdeš si na ni vůbec?“ zeptal se po dlouhé odmlce.

„Ano,“ zvolal Mamert. „A to si ještě něco přivydělám, takže si maličkost schovám na zimu.“

●

Ted' se už přiblížil konec sezóny, začínal exodus letních hostů a penzión byl skoro liduprázdný. Po ulicích se už neprocházely sváteční a pestře oděné zástupy, jako ještě před několika dny. Z plovárny zmizely slunečníky, rozebrali tam, co se dalo, zdáli připomínala kostru.

●

Jak ošklivý, jak smutný je konec prázdnin! Svěží větřík zachvěl listím.

„A je po létu,“ řekl Mamert

●

Měli byste ho chudáka vidět v zimě! A měli byste vidět ostatní lidi z letoviska.

V létě, v oslňujícím slunci, se jim jako přeludy míhaly před očima půvaby města, vysněné bohatství. Ale když všichni odjeli a místní omladina se rozletěla do všech stran světa na palubách lodí, v těch dnech lijáků, větrů, hromů a bouří! Lokály zely prázdnotou, hotely byly zavřené, ulice opuštěné, všude jen bláto.

A co ty, moře? Ach, ty lháři! Tak tohle ty umíš? Jsi moře rybářů, kteří vyplouvají a už se nevracejí? Nejsi vždycky nádherné? Nejsi vždycky dobré.

A tenhle hladový otrhanec, co už několik dní nemá na chleba, to že je Mamert? A tenhle vetchý stařík se synem na moři, to že je ten veselý rybář, co každý den trápil chobotnici? A kdo je tohle? Tahle cuchtička že je sličná pokladní z plovárny? A tenhle umouněný kluk, co za deště cape bosky do školy, to že je ten uličník, který lovil drobné ze dna moře?

Och, vy jste se ale změnili! Vy lháři! Tak vy vypadáte takhle? Co vlastně děláte? Čekáte na letní sezónu? Doufáte, že příště zbohatnete?

Trávíte zimu v chatrných hadrech a modlíte se za syny a bratry, kteří jsou na moři. A jednou, po bouřlivé noci, po zlé noci, jakou už dlouho nepamatujete, po noci, která vás o někoho připravila, přijde zase klidné ráno a pošta začne přinášet dopisy, objednávky pokojů na letní sezónu.

• JAZZ – • EPILOG •

V zahradě penzionu se černoch schoulil na zídce a pohlížel na mlčenlivé moře. Snad vzpomínal na daleký prales, na tamtamy, na veselé ohně.

Vešel Mystérieux s Caterinou. Mezi nimi se už odehrál menší žárlivý výstup a Caterina se ohradila zdí pohrdavého mlčení.

„Prosím tě,“ šeptal Mystérieux, „chodí tady lidi a budou si myslet, že se mezi námi stalo bůhvíco; musíme alespoň předstírat, že si povídáme.“

A s gesty čile rozprávějícího člověka dodal:

„Rebarbora, rebarbora.“

„Zedník nese cedník,“ odsekla suše Caterina, právě když vstoupili další staří přátelé, o nichž už dlouho nepadlo ani slovo: Camillo v cestovním a Marina s kapesníkem na očích.

Sedli si stranou.

Slunce zapadlo a vzduch byl průzračný.

Na moři, v dálce na obzoru, bylo vidět loď, na níž se plavil Whittiterly, kapitán s očima dobré víly.

„Když ses rozhodl, že odjedeš, prosím,“ šuškala Marina, „ale dokud jsi tady, tak bys se mnou mohl aspoň mluvit.“

Camillo se lhostejně díval na západ slunce a mlčel.

„Vidíš ty dva, co všechno si mají co říct?“ naléhala Marina a ukazovala mu druhý pár. „Teď jim bude jasné,

že jsme se pohádali. Alespoň dělej, jako bys něco říkal. Když nechceš mluvit, tak to jen hraj.“

Camillo se k ní otočil a neochotně bručel:

„Tarapa aparta.“

„Nesuje, ječí náčiní a fífá,“ Šepotala Marina a ze všech sil potlačovala vzlyky.

„Rebarbora, rebarbora,“ zarputile brumlal u vedlejšího stolu Mystérieux.

A Caterina vztekle:

„Zedník nese cedník“

Ozval se líbezný hlas Isabelly, která sem právě přicházela s Lanzillem.

„Prozřetelnost stvořila takovou nádheru,“ zvolala dívka, „člověk před ní může jen mečet!“

„Mlčet, miláčku, mlčet!“ opravil ji její svůdce.

„Tarapa! Aparta!“

„Rebarbora, rebarbora.“

„Chtěla bych, abys mi zahrál na titěru.“

„Na niněru, miláčku, na niněru.“

„Nesuje, ječí náčiní a fífá.“

„Zedník nese cedník...“

Snášela se noc a kolem neapolského zálivu se rozsvítil věnec světél.

„Já jsem tvůj chlupáček, vid’?“

„Hlupáček, drahoušku!“

„Blembem.“

„Nečiní a fífá.“

Prostřené stoly něco postrkovalo na mořský břeh a za doprovodu kytar a mandolin se začalo hodovat. Šli kolem četníci a zatlačili je zpět, ale sotva se strážníci vzdálili, prostřené stoly už zase odcupitaly na vlastních nožkách k moři a začalo se vesele hodovat, hrát a zpívat.

„Líbej mě na žlásky...“
„Políbím tě na vlásky!“
„... a říkej mi božská rajdo!“
„Ó božská Aido!“
„Tarapa! Aparta!“
„Zedník nese cedník!“

„Zpátky!“ křičeli další četníci, kteří přiběhli s vytasenými šavlemi.

Stoly se daly na ústup. Ale jakmile četníci zmizeli, už smáčely nohy ve slané vodě – v níž plavali krabi, sépie a škeble – muzika hrála a zpívalo se do tance.

„Blembem.“
„Srdíčko mi prudce bučí.“
„Ječí náčiní.“
„Buší, buší, kráva bučí.“
„Tarapa! Aparta!“
„Ten mi říhej rezná slova.“
„Říkám ti je znova, znova.“
„A fífá.“

Chráněn hustým stínem, Gianni Gianni se oběma rukama cpal makaróny. Tu a tam se v dáli rozzářily ohňostroje a Vesuv odfukoval plameny a kouř jako komín staré lokomotivy.

„Proč mi saháš na polínko?“
„To je kolínko!“
„Zedník nese cedník“
„Nečiní a fífá.“

Camillo se podíval na hodinky. Zvedl se a zvedl svoje zavazadlo. Zdálo se, že cosi čeká od své přítelkyně. Ale ta

mlčela. „Sbohem,“ řekl mladík chladně, „navždycky.“

Marina se mu vrhla okolo krku.

„Chtěla bych s tebou žít a s tebou zemřít!“ řekla mu. Zavazadlo upadlo na zem. Povzbuzena tím příkladem, Caterina objala svého snoubence. Isabella pohlédla svýma blankytnýma očima na Lanzilla. „Víš, co bych chtěla?“ řekla, „litr z pumpy.“

„Vítr z pampy, drahoušku, pampy,“ opravil ji donchuán a dlouhým polibkem uzavřel blábolivá, leč krásná ústa.

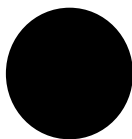
Tu se v nočním tichu zvedl hebký, hebounký, nejistý a něžný hlas, až se vzduch zachvěl. Byl tak hebký, že by se dal hladit, nejprve lehounký jako paprsek nového měsíce, ztrácejícího se v ohnivém západu slunce, malinko se zachvěl a vznesl se jako bílý paprsek reflektoru, který bloudí po nočním nebi, pak pomalu klesal a třepotal se a kroužil nad zpěvákovou hlavou.

A najednou jako by strnul na nebi.

To nebyl hlas, to bylo zjevení.

Všichni zmkli.

Nehybný černochoch, schoulený na zídce, s očima upřenýma k nejvzdálenějšímu obzoru, zpíval s prostou něhou, s dětskou odevzdaností, chvílemi s naléhavostí nekonečného roztoužení, chvílemi šeptal něžnosti tak tiše, aby neprobudil svou milovanou na druhém dalekém břehu z lehkého spánku. Černochoch zpíval s mateřským citem. Holčičko, řekni mi, co tam děláš? Snad spíš, spíš a ve spánku na mě nemyslíš; tiše zpívám, tiše šeptám: spi dál, až tě políbím.

ACHILLE CAMPANILE ZA VŠECHNO MŮŽE KAPITÁN

ČTENÍ NA DOVOLENOU

Z italského originálu Agosto, moglie mia, non ti cognosco (Rizzoli Editore, Milano 1974) přeložil Zdeněk Digrin.

Kresba na obálce Adolf Born, graficky upravil Miloslav Fulín
Vydal Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění, n. p.,
jako svou 3754. publikaci v redakci krásné literatury. Praha
1979. Odpovědná redaktorka Alena Hartmanová.

Vytiskl Mír, nov. záv., n. p., závod 3, Praha 1, Opletalova 3.
9,68 autorských archů, 9,85 vydavatelských archů. 605 22 825.
Vydání první. Náklad 60 000 výtisků.

13/34 01-081-79

Cena kart. 16 Kč

01 – 081 – 79

13/34

Cena kart. 16 Kč